

JON

Jon ayo taba Yesus ami sang dolsa kaata ko

Yesus ayo tam abiil tikiin unaya, bii wasital almi-kup 50 e, 70 e, kiita yak biniwa, Jon ayo sukon tem weng kalawaali dola-lom Yesus ami sang kaa bokosa. Jon kaali, kalaan tunum talangkal ma namti kalabe ami aket fukunin kaa, Yesus ami sang kaata dolnila, unang tunum iyo utamipla, Yesus ali fan, God ami Man kala kalin o, kala-lom ayo boko-lomda: Yesus ami awak uli tawaal diim kalawu duuluya, tawaal diim tunum nultap kesa. Yale, alalta God ale, alalta God ami weng o, akal Kraist. Aa, alalta God ami aket fukunin ayo ku-fatap-daa kukuyin tunum o.

Kemin, ami aket fukunin kaali, mirakel o kala kukup akal almi kusnum kusnum ayo kanu-biliya unang tunum iyo nitamiwa yi, Ali fan God ami Man o kalaliwa, Awu, ali ti yaap numi ban kemin ayo kukan-tiiyama no kalin o, kala-lomda kabak-ata kanumsa.

Kemin, unang tunum malii ili kaa fan o kalalip ami daang bakabiple, unang tunum malii ma ili kaa fan daa yo kala-lom daang okola kemsip. Lale, ibi utamin, God ami be unemin kaami liip ayo Yesus alalta weng fan bakamin kaami miit kaa alalta, aa suunkup ilin kaami miit ayo alalta no. Kemin, kanta Yesus ami lak uyo duulip namti, suunkup ilokomip. Kaa ilom kaali, abiil tikiin ilokomip kaami mafek mafek kaata-kup daa; kamala tawaal diim kala bom-bilip kaami mafek mafek kiiso kemin, siin sawaayak Yesus ami lak duubip kawu, suunkup ilin unang tunum kebip o, kala Jon ata dolsa ko.

God ami weng o kala suunkup ilin kaami miit kayaakim

Kraist ami sang kaata ko.

Fpai 2:5-11, Kol 1:15-20, Hib 1:2-3, 1Jon 1:1-4, Rev 19:13

¹ Siin sawaayak kaali, God ali tawaal kaa talalulin dinim bom-balaya, God ami Weng o, kala Kraist ayo bom-biisa. Kemin, God ami Weng kulaali, alta God aso laabip kemin, Alim maakup tiin-bom biisip o. ² Atin kaptoop-ami miit tem kaali, Alim maakup loko-bom biisip. ³ Kemin, God maakup alafin kanolin mafek mafek alik kii talalusa dinim. Alami Weng o kala, Kraist aso, Alim maakup ke-lomdipya, abiil so, tawaal so, mafek mafek alik kiili talalusip o.

⁴ God ami Weng alalta tiin kawang miit kayaak ale, alalta falala-kalin miit kayaak kemin, ami dawang kaali, tawaal diim kasel imi aket tem uyo iilfoyila-lom bam-daayimulula utamiwa yi, Ali kanolin God kala, kala-silip. ⁵ Kemin, yokon dawang kalawaali, kutamiip tem kasel imi iilfoyinsu. Kemin, kutamiip kukup ayo dok kano-lomda, yokon dawang kaa tenulama dinim.

⁶ God ami kalaan tunum ma dabaala talsa ami win kaali Jon. ⁷ Kemin, ali tal-ilomda, yokon dawang o kala Kraist ami sang kaali, unang so, tunum so, imi bakayin-balaya, iyo weng san-ilomdipya, aket fal-siki-lom, ami lak duulin o, kala talse no. ⁸ Jon ali yokon miit kayaak disa; ali disa tal yokon miit kayaak ami sang kaata-kup tal bakayinsa. ⁹ Fan, mep yokon dawang kaali, Kraist alta-kup. Kemin, kaami iilfuumin kaa, unang tunum alik imi aket tem uyo iilfoya-lomda bam-daayimuluya, utafiin-umbip kemin, ali unang tunum imi tiin diim kulu talon o, kem-salale, [Jon asiik dusiin daa-lom talse ko.]

¹⁰ God ami weng kaali Kraist alalta, tawaal kalawaali talalu kutiilaya, bom bii tildaak tal-ilomda tawaal diim kawu bom ilsa. Yale, tawaal diim kasel iyo atam, Awu, kaali God ami man uldaa dabuusa tunum o, kalolip dinim.

¹¹ Ali tal alami miit talse. Yale, alami miit tem unang tunum iyo atamiwa yi, Kaali Kraist kala, kala-silip dinim.

¹² Yale, almi tunum iip maakup maakup iyo ami kelum o, kala-lomdip, ami weng uyo weng san aket fal-siki ayo lak duuliwa, alta-kup dong dokoyilale, im-taldang daala, iyo tiltam God almi man alik-daap ke-silip. ¹³ Kemin, kiimi tiltam God ami man kela-silip kaami liip namti kala bombe. Awil-fakal imi God ami lak duu ilsip kaata, imi dong dokoyinsu disa; ale, aalap so, awak so, akam maakup sin-yaa-bamdip man fakan-umbip ulultap disa le; tunum almi aket fukunin kaaso kaa disa; kemin, kaa God almi aket fukunin kaata-kup tunum iyo ulduu im-taldang daala, tiltam almi man ke-silip o.

¹⁴ God ami Weng o, kala Kraist ayo tildaak fatawa tawaal diim tunum ke-lomda numi iipyak tem kawu bom-balaya, nuli atamuwa yi, Ali disa misiim kulu unang tunum imi dong dakaayin tunum ale, ali fan tituun-kup tabin tunum kala, kala-lomduwa, kaali yokon dawang alaltap ke-bomda, kukup tambal-kup kutal-fukusa kala, kala-lomdup, atamuwa yi, Ali Aalap God ami man tunum man yaan maak kemin, ali Aalap ami kukup tambal kaata-kup kukuyin-bam kanun-umba kala, kala-sulup o.

¹⁵ Jon ali unang tunum imi naayin-bamda bakayin-balaya: Tunum kalawaami sang kaali, nili siin kawu bokoya-lomdi: Nasiik tilile, tunum ma mulo kawu tiltam unang tunum imi diim fatap-nokoma kaali, sawaayak kaa nili nimulin daa ilsip uyo, mep kaali bom-bisa kemin, ali win tibin ale, ali Kamokim. Yale, nili alaltap disa yo. Nili ti disa kulu ilin tunum ale, ali disa yo, yakase.

¹⁶ Kraist ali aket balili-kup kala ilin tunum kemin, ali funu dakamin dinim; ale, ali numi la daal kep-na no kemin dinim. Kemin, ali suunkup disa misiim kulu numi dong dokoyila yam-titil saayin-bam ken-umba. ¹⁷ [Kabak ami

miit kaali], sawaayak kawu, God ayo Moses ami Lo kiiyo, kolaya, ata kulii-din unang so, tunum so, imi kukuyila bom-biisip. Kemin, am kulu daansuu kulaata, God ayo itama yi, Ili talalu kutal-fukulin dinim kelip kala, kala-lomdaya, Yesus Kraist ayo dabaala tal disa misiim kawu dong dokoya-lomda, yam-titil-diila, alami kukup tambal so, aket filit kalin tituun-kup tabasa kukup kaa, nuli kukuyila kuuta kuluu-sulup o. ¹⁸ Atin ti tunum ili God kaa ma atamsip dinim kemin, God ami man tunum man ali God kemin, yaan maak ayo Atok ami mepso kawu laaba, ata-kup atam-ilomda kukuyila atamuwa yi, God kaa kanolin kala, kala-sulup te!

Jon Baptis ami weng bakayinsa kaata ko

Mat 3:1-12, Mak 1:7-8, Luk 3:15-17, Ap 13:25

¹⁹ Jon ami sang uyo kanum bakayinsa kaali, Judiya kasel imi kamok kamok iyo tunum awem o kala pris iso, imi dong dakaayin tunum miit ma Livai tunum so, iyo Jerusalem kawu yim-baalip tal Jon ami dik-daalip ko: Kabi kawanta ni? akipyaa, ²⁰ Jon ayo yawaal-daa-yinsa dinim ke-lomdala ayo talalu tituun weng bokoyila ko: God ami uldaa-dabuula tiltam Kamokim kesa tunum Kraist o kebip kaa, nali disa yo! yakale, ²¹ isiik asuk ami dik-daala-lomdip: Kemin, kabi Elaija ema? akiple, asiik bokola: Ee, nita daa yo! yakale, isiik asuk dik-daalip: Kabi profet God ami weng tem bakayin tunum talokoma no kala fen-umbup kulaali, kapta nema? akiwa, Daa yo! Nili disa! yakale, isiik asuk dik-daalip ko: ²² Kanum bokolap kulaali bokoya-lomdap: Nili kanumin tunum o yakawa, nokol weng kulii-din kamok kamok yim-baalip talbup imi weng uyo nokol kulii-din moyulum o, kala-somya kemin, kabi nili kanolin tunum o, yakawa yo, akipla, ²³ Jon ayo bokola ko: Sawaayak profet Aisaya ayo boko-lomda:

Tunum ma unang tunum dinim bokon kawu naan-bam bakayin-bamda: Ipyo, iltipni aket tem kaa talalu-lomdip, ku-mikil-daa kem-siliwa, Tunum Dukum ayo talak o, keba no,

kala Aisaya ayo dola kanum bokosa kemin, kalaan tunum kulaali nita no, yaka-lomda Jon ayo kanum bokoyila ko.

²⁴ Kemin, yim-baalip talbip kiili, Falosi ita yim-baalip talbip kemin, ²⁵ asuk nikil ilta Jon ami dik-daalip ko: Kabi boko-lomdap: God ami uldaa-dabuula tiltam Kamokim Tunum Kraist o kebip, ali nili disa; ale, Elaija ayo asuk talokoma no, kala fen-umbup ali nali disa; aa profet talokoma no kala fen-umbup kaali, nali disa yo, yakap. Kemin, kabi kanimin o, kala unang so, tunum so, kalawili oksam ukayinbap yoko? akiwa, ²⁶ Jon asiik weng an-anung-daa bokoya ko: Nali fan oksam kulaata-kup ukayinbi. Lale, ipni iipyak tem kulu tunum ma bombe kaali, ibi atamsip disa yo. ²⁷ Kamasi kawu bokoya-lomdi: Nasiik tal-ilom, tunum ma nimi mafiing tem tal-ilomda, unang tunum imi diim tiltam fatap-nokoma no, kalasii ayo kulaata kemin, kaali sakbaalim dukum o. Nili tituunkup tunum keluya, ami yaan ilom sok kaali, yaap kep-nuya ami yaan ilom sok kaa baalami dinim o, kala ko. ²⁸ Abip Betani kaali, yak wok Jodan malii kawu kemin, Jon ayo kawu unang so, tunum so, imi oksam uyo ukayin-bamda, weng uyo kanum bakayinsa no.

Jon Baptis ami boko-lomda: Yesus kaali, God ami sipsip man alaltap o, kalsa kaata ko

1Jon 5:6-12

²⁹ Sintam, Jon ayo Yesus atama yi, Nami fanang talaba kala, kala-lomda, tunum so, unang so, imi bokoya-lomda: [Numi kukup kaali, sipsip man ita ye-buluwa, imi kiim ata sing-tam daa-lomdu, numi ban wakamin uyo takantii-yila-yaamin o, ulultap kemin,] tiyang daatamin! Yang

tunum kaa, God ami sipsip man alaltap kemin, kulaata alik tawaal diim kasel numi ban kemin umi takan-tiiya-lomda, iliim boyokoma tunum namti yang kulu tala ko. ³⁰ Nali kaami sang kaata, bakayin-bamdi nasiik tiliya, tunum ma nimi mafiing tem kawu tiltam unang tunum imi diim tiltam fatap-nokoma; ali sawaayak kaa, nali namulin dinim bom ilsip kaali, kaa bom-balaya kemin, ali win soyap ale, ali Kamokim. Yale, nili alaltap disa; nili iip kulu tunum o, kalbi kemin, ³¹ siin kawu nakal atam, Awu, kaata no! kalsi dinim. Yale, Israel kasel ibi kukuyiliya, kaa atamin o, kala-lomdiya, tal oksam kaa ukayin-bam bombi no, kala ko.

³² Jon ayo unang tunum imi bokoya-lomda: Nali God ami Sinik Tambal ayo titam daa atamila, Abiil tikiin kaayo, kambola awon abim tam-daa tildaak tilin tap ke-lomda, tal tunum kaami angtiil diim aba tiina kala kalbi no. ³³ Siin kawu nakal talalu atam, Awu, kaata kala, kala ma atamsi dinim. Yale, God ayo nim-baala tal-bomdi unang so, tunum so, imi oksam ukayila-yaabi kemin, alalta bokop-na-lomda: Kap-tunum ma atamawa, God ami Sinik ayo tildaak tunum kaami diim tiina kala ata-mokomap namti, kaata nimi Sinik Tambal kaali, aso ilokomip. Kemin, akal tunum unang yakal Sinik Tambal ayo kuyilaya, aso bom dong dakaayokoma no, kalase. Kemin, ³⁴ nili kama kulu atam, Ata kala kali kemin, ipni bokoya-lomdi: Kaali fan God almi Man alik-daap o, kebi no, kala Jon ayo kanum bokoyila ko.

Kamasi Yesus ami kalaan tunum ulelsa kiimi sang kiita ko

³⁵ Sintam Jon ayo asuk alami kalaan tunum alep iso tola-bom atamiwa yi, ³⁶ Yesus ayo yak kulu tal-unaba kala, kala-lomda bokola ko: Tiyak kaa atamin! yak kulaali God ami Sipsip Man alaltap o, yaka ko.

³⁷ Jon ami kalaan tunum alep iyo Jon ami weng kaali, weng san-ilomdip, alep iyo yak Yesus ami daang abamnipla, ³⁸ Yesus ayo fal-siki itama yi, Ili nimi daang abamnipla kala, kala-lomda: Ibi kanimin ma fen-talabip i? yakale, bokolip ko: Rabai yaa! Kabi doku bom-balap yoko? akipla, ilimi weng: Rabai yo kalip kaali, nulmi weng boko-lomdup: Tisa yo, ken-umbup. ³⁹ Kemin, kanum bokoliwale, ayo bokoya ko: Alep ibi taldiwa, am kala atamin o, yakala, tunum alep iyo iso yak aba din ulip, Am namti bombe kala kalip kemin, atan sinik ayo taltoop ataling diim unule, am tiinaya aso ilip ko.

⁴⁰ Tunum alep iyo Jon ami weng ayo weng san Yesus ami daang abamnip kemin, maakup ma kaata Andru kaa Saimon Pita almi niing o. ⁴¹ Andru ayo bina din fik Saimon atam bokola ko: Abaap kapyo, nuli Mesaya ayo atamup te! anba. Kemin, Hibru ilmi weng Mesaya o, kala kaa Grik ilimi weng kaali boko-lomdip: Kraist kaa God ata tunum kaa uldaa-dabuu-lom tiltam Kamokim kesa tunum o, ken-umbip o. ⁴² Andru ayo kanum bokola-lomda, Saimon ayo dap-tamala, Yesus fanang din atamala, Yesus ayo atamilom bokola ko: Kapni win kaa bakap-tam-bamdip: Jon ami man Saimon o, ken-umbip. Yale, bii-lom kaa, kapni win ma kaali Siifas o, ke-mokomip o, anba. Kemin, Hibru ilmi weng Siifas o, ansa kaali, Grik ilmi weng kaa Pita yo, ken-umbip. Kemin, kabak-ami win miit kabak-ali tuum o.

Yesus ayo Filip so, Nataniel so, imi ulelsa kaata ko

⁴³ Sintam, Yesus ayo din Provins Galili bokon unon o, kala kemin, Yesus ayo din Filip atam ale ayo bokola-lomda: Talapla, nami daang abamnap unum o, akale, ⁴⁴ Filip ali Betsaida kayaak kemin ale Andru so, Pita so, alep yakal imi abip dukum ili kaptam kayaak. ⁴⁵ Kulaa, Filip ayo din Nataniel ayo ataba-kup bokola ko: Nak-tunum kapyo, sawaayak kawu awaalik Moses ayo tunum kalawaami sang

kaali, sukon tem kabaku dolsa. Aa, profet yakal ami sang uyo bokosip. Kemin, God ami tunum dabaala tildaak talokoma ami sang bokosip namti kala atamup o. Kaali Nasaret kayaak Josep ami man Yesus o, akale, ⁴⁶ Nataniel asiik bokola ko: Nasaret kayaak tunum maakup ayo win tambal so ma ke-lokoma dinim o, akale, Filip asiik bokolomda: Kanolin kemin ale, ti kapkal tal atam taman o! aka unip ko.

⁴⁷ Yesus ayo atama yi, Nataniel ali nimi fanang talaba kala, kala-lomda ami sang ayo bokola ko: Tunum kulu talaba kulaayo, kaa atin ti fan Israel kayaak tituun kemin, ali ibakamin so ma bakan-umba disa yo, akale, ⁴⁸ Nataniel ayo dik-daala-lomda: Kabi dok kano-lomdap nili nitabap i? akale, Yesus ayo bokola ko: Filip ali weng umuup-tin dinim ilala, kabi as fik miit tem kawu tiin-bom ilapla titabi no, akale, ⁴⁹ Nataniel ayo boko-lomda: Kukuyin tunum kapyo! Kabi God alami Man ale, Israel kasel imi kamokim dukum king o, akale, ⁵⁰ Yesus asiik bokola: Nili bokop-ta-lomdi: Kabi as fik miit tem kawu tiin bom-ilawa titabi no, tikiya kawu weng sanawa yi, Fan kala, kala-lomdapya, nimi lak kaa duulap ema? Bom-bi-lom kaptoowu kukup sakbaalim dukum ma uta-mokomap kuuli, uta uta kelomdu kamala kaluuta le mepkan ke-lokomu no, ⁵¹ kalbakup kulaata, Tituun weng kaayo, ipni bakayinbi kemin, ibi utamiwa yi, Abiil tikiin kaami saal kaali, busuuluya, God ami ensel iyo Dukum ami Man, Nimi liip kaltamu tam-aba daak-aba kebip kala yokokomip o, kala-lomda Yesus ayo kanum bokoyila ko.

2

*Abip Kena kawu tunum ma taba-lom unang ma kuluulaya,
aptum kusal iyo fiyaap duumsip kaami sang kaata ko
Jon 4:46-54*

¹ Am alep ma disa kelale, Provins Galili bokon kaptam-ami iipyak tem abip ma Kena kawu, tunum ma unang kuluulokomi no, kala kemin, alami kayak iyo tala-talake iyo fiyaap duumum o, kemipla, Yesus ami awak uyo tulula, ² Yesus so, ami daang bakaalin tunum iso, iyo kiita bokoyip, iso tal keliwa, ³ kulaata in-bomdipya, wain ok ayo inamnip disa kelaya, awak uyo Yesus ami bokola-lomdu: Kapyo, kalawiimi wain ok ayo dinim kela no, akuya, ⁴ Yesus ayo bokowa: Akamen kupyoy, nimi ok kutal-fuku-bom biliya, unang tunum nita-mokomip kaami am kaali, kama tiltam tabin disa bombuu kemin, kubi bokop-na-lomdap: Kapyo kanuman o, nakan-kaamin daa yo! ukale, ⁵ kulaa Yesus ami awak uyo am kaptam-ami ok fukulin tunum imi bokoya-lomdu: Kipta, kaata kanolin o! yaka namti, kaata nuumin o! yuku ko.

⁶ Kulaa, Judiya kasel kiimi kukup kaali, ima inamnum o, kalbip-kup, kamasi kaali, imi sikil, aa falet, kaap, iyo diinga-yaabip. Kemin, dingmin kaami wok ket sakbaalim dukum bukupkal kiili, tuum ket lale, maakup maakup imi duung wok ling abuu-laamin kaali, 100 lita bom-bilip kemin, ⁷ Yesus ayo ok fukulin tunum imi bokoya-lomda: Ipyo, wok ma ilii-tal-ilomdipla, wok ket tem kabaaku ling abuulip dongna yo, yakaya, wok ayo ling abuu-bilip, tiltam dongnaya, bokoyila ko: ⁸ Kulaa wok ma iluu-lomdip kulii-din tunum ima im-bokobip imi tiin molin ami kolin o! yakala, fan wok ayo iluu-kulii-din ami daalip ale ⁹ kulaa wok kuluu fal-siki-lomdu wain ok kelale, ima tiin moba tunum ayo falang ata talaala yi, Wain wok ayo dok liip ma kulii-tilip i? kaloma dinim kelale, ok fukulin tunum wain ok ilii tilip itale, utamiwa yi, Kawu ilii tulup kala kalip. Kemin, tiin molin tunum ayo tunum unang kama kulu kuluula ami naan-daala talale, ami bokola ko: ¹⁰ Wain wok kalawaali, tambal-kup tabasa kawi! Tunum alik imi

kukup kaa, wain wok tambal-kup tabasa usiik kola, alik inamniwa, disa kelaya kawu, mulo kawu wain wok mafak kaata kuyokoma. Kata, kapta wain wok atin ti tambal-kup tabasa kaata kutilap bom-balala, kamala kuluwu kuluu-lomdapla kuyap o, kala ko.

¹¹ Yesus ami diildiil tunum ma atamsip dinim kukup kaami kanosa kaali, Galili bokon abip Kena kawu kano-lomdaya kawu, ami titil sakbaalim dukum kaali, imi kukuyilaya, ami daang bakaalin tunum iyo atamsinomdipya, ami lak ayo duulipla kemin, ¹² Yesus so, awak uso, almi nakal-fakal so, almi daang bakaalin tunum iso, iyo daak aba toop Kapeneam abip kawu sin-sin bi am sin-yaamin malo ma yak bana ko.

*Yesus ayo din lotu am diildiil awem tam unsa kaata ko
Mat 21:12-13, Mak 11:15-17, Luk 19:45-46*

¹³ Judiya kasel imi Pasova iintang am o kala ima waan tini-bam inin uyo mepso kem tala-bulu, Yesus ayo yak aba tam Jerusalem din-ilomda, ¹⁴ tam lotu am diildiil abip kulu tam ulala yi, Tunum iyo bulumaki kulii-tal saan-bala, sipsip kulii-tal saan-bala, awon abim tap kiiyo, kulii-tal saan-bala ke-bilipla, malo ma ita anu-lom God ami kukaan-bilipla, tunum malo ma ita tebol diim kawu tiin-bomdip tuumon kaali, dala una-tala-kebip kala, kala-lomda itam-ilomda ¹⁵ ayo sok ma kuluu dotuu-lomda, sok faklet ta yem-tal-une-bamda, bulumaki so, sipsip so, tunum alik iyo tiltam tiin-bom saan-bokobip kuliiso, am diilim kutamu fokola tam daak saaklo uniwale, tuumon sisol kola una-tala-kemin tunum imi tuumon ket uyo, sing-daa kulaayila unule, imi tebol ayo duk-duu fal-siki-lom kaldaak mo keyila. ¹⁶ Yesus ayo awon abim saan-bip tunum imi bokoya-lomda: Ibi kaltam-ali kambola-somdiwa, kulii tam banin o! Ipni mafek mafek kulii-tal

Atok ami am kaltamu saanbip uyo kambolin o, yakan-kaamale, ¹⁷ almi daang bakaalin tunum iyo Yesus ami kanola kaami aket kaali, fuku-daa utamiwa yi, God ami Sukon Tem weng uyo boko-lomdu:

Nali dukum-kup God kapni am kaami lak-kup duubi kaa, nimi aket tem uyo as kiinba ultap o, kalsu no, yaka.

¹⁸ Kemin, Judiya kasel imi kamok kamok isiik weng ma dik-daalip ko: Kabi dok nolin kukup akal alik kaata ma nolap atamupla, God ayo kaata nolan o, takaya, kabi mafek mafek kalawa fokolap tam banu kala, tukum o? akipyaa, ¹⁹ Yesus asiik bokoya-lomda: Lotu am diilim kalawaali dap-mafak-daaliwa disa ke-lokomu kaali, nili dinabi bom bii am asuumano-kup ma ke-lom asuk delokomi no, yakale, ²⁰ isiik bokolip: Tunum kalawiili lotu am diilim kultam dina-bilip bom bii-lomdip wasital 46 iyo yak banipyaa desip. Kemin ale, kabi dina-balap bom bii am atan asuumano-kup ayo disa kela delamap ema yo? kala kanum bokolip.

²¹ Kemin, Yesus ami lotu am diilim kaami sang bokose kaalile, atin almi angtiil kaami sang kaata bokoyase.

²² Kemin, bom bii ami taana God ata taba-lom dafose diim kawu, almi daang bakaalin tunum iyo aket fukun daaliwa yi, Awu, ayo kanum bokoyase kala, kala-lomdip kulaata utamiwa yi, God ami sukon tem weng so, Yesus ami weng so, kiiyo atin ti fan kala, kala-silip ko.

Yesus ayo unang tunum imi aket fukunbip kaami utamsa kaata ko

²³ Kemin, Yesus ayo abip Jerusalem kaptamu bom-balaya, unang tunum iyo Pasova iintang am kaami diim ima waan tinibip kaami diim kulu unang tunum yaapkan iyo atamiwa yi, Ami kukup ma atamsip dinim mirakel o kala, kukup akal alik kaata nuu-balala, atam-ilomdip

iyu ami lak kaali, duulip. Yale, ²⁴⁻²⁵ Yesu ayo alik imi aket tituun dinim ami konbip kaali, talalu itaba kemin, utama yi, Atin ti kiili nami lak duulin disa yo kala ko. Kamboyilaya ita bokola-lomdip: Kala no-somla yo, akolip dinim. Kemin, Yesu ayo unang tunum imi dik-daayilaya, unang tunum imi kanun-umbip kiimi sang kaayo, ma bokonbip disa; Yesu akal utamaya, Kiimi aket tem uyo kanolin kala kalase ko.

3

*Yesu ayo Nikodimas aso alep weng bakamsip kaata ko
Jon 1:13, 7:50, 19:39, Jems 1:18, 1Pit 1:23*

¹ Kemin, tunum ma ayo bombe ami win kaali, Nikodimas o ken-umbip kemin, kaa Falosi imi tunum ale, Judiya kasel imi kamok kamok imi maakup ma kesa. ² Kemin, tunum ayo kutamiip kawu tal Yesu ami bokola-lomda: Kukuyin tunum kapyo, God ali tunum imi diim kawu bombe disa dinam, kapni kukup kusnum akal alik kaa kanubap alaltap uyo ma kanu-mamap disa yo. Kaa nokol titamsup kemin, God ayo tam-baala tal kukuyin tunum kesap o, akale, ³ Yesu asiik bokola-lomda: Weng kaali, tifan tituun-kup bokop-tokomi no. Kanola tunum ayo kama tunum kelin disa kela namti, kaa God ami miit tem uyo tiltam talokoma dinim o, akale, ⁴ kulaa Nikodimas asiik bokola ko: Nali tunum sawol kesa ayo asuk yak awak umi mat tem uniya, asuk namulokomu disa; kemin, ali dok kano-lomda asuk kama tunum kelama yoko? akale, ⁵ Yesu asiik bokola ko: Weng kalawaali, fan tituun-kup bokop-tokomi no. Kanola tunum ali wok so, God ami Sinik aso, taba-lom dap-talalula, tiltam kama man kelin disa kela namti, kaa God ami miit tem kaali, tiltam talokoma dinim. ⁶ Kemin, tunum ayo man duula namti, man kaali tawaal diim tunum-kup ke-lokoma. Kemin, God ami Sinik ata taba-lomda, tunum ayo talalu duulaya, kama

tunum kela namti, tunum kaa God ami man ke-lokoma no. ⁷ Nili bokop-ta-lomdi: Kabi kama man kelan o, tiki kaa, kabi suun-daa-lomdap aket yaapkan kaa fukunin daa yo! ⁸ Kemin, inim kaali, alami aket fukunin kaata-kup fuun-taba kalip unokomi no, kalba-kup, fuun yak aba yak bokon ma bokon ma kem-tal-une-balaya, biil eng ata-kup weng san-yaabup. Yale, nuli atam dok kabaaku tiltam aba dok liip una kala-laabup dinim kemin, ultap o. God ami Sinik ayo taba-lomda tunum ayo dap-talalulokoma kaa, ali kama tunum keba kala, kalokomap. Yale, dok kanola atam-ilomdawa, Sinik kaa dok kano-lomdaya, kaa kanonba no, kalolap disa yo, kala kanum bokola ko.

⁹ Kulaa, Nikodimas asiik bokola-lomda: Ayo, kanolin kaali fan dok kano-somdala, tiltam talokoma yoko? akale, ¹⁰ Yesus asiik bokola-lomda: Kabi Israel imi kukuyin tunum yale, kabi kabak ma talalu utamsap disa ema? ¹¹ Kemin, weng kalawaali, tituun-kup bokop-tokomi. Kemin, nalmi mafek mafek utamsi kaami sang kaata baka-bamdila, mafek mafek nalmi tiin kaata, baa utamsi kaami sang uta, baka-bam ken-umbi. Yale, ibi, nami weng bakan-unbi kuuli, weng sanamup dinim o, kalsip. ¹² Kemin, nili tawaal diim kalawaami mafek mafek kaami sang kaali, bakayinbi. Yale, ibi, Kaa fan o, kalsip dinim; kemin, nili abiil tikiin umi mafek mafek kaami sang kaata baka-mokomi namti, kaa dok kano-lomdip fan o, kalokomip? ¹³ Tunum ayo ma tawaal diim kalawaali kela tam God ami abip kaayo, ma tam aba tildaak tilin dinim; kemin ale, Dukum Ami Man Nata-kup tam God ami abip abiil tikiin kawu laabi. La, tildaak talsii.

¹⁴ Kemin, sawaayak awil-fakal imi disanang bokon kawu bom-biisip kaali, inap taba-lom ye-bilip, taan-laa-biliwa, Moses ayo inap sinik ma talalu-lomda, kuyak as diim daa kuluu kufola unang tunum [iyo bokoya-lomda: Ipyo, tiyak

tam daa inap kaa ata-mokomip kaali, taanokomip dinim o, yakale,] mepso taanum o kalbip iyo tiyak tam inap daa atamipla, God ayo dong dokoya tambal ke-bisip. Kemin, ultap o; kanola Dukum ami Man, nakal nam-buu nam-folom neliwa kawu, ¹⁵ kulaa alik nimi lak duubip iyo, God ata taba-lom dong dokoyilaya, yaap ke-lomdip suunkup ilokomip o, kala-lomda, Yesus ayo kanum bakama ko.

¹⁶ Kemin, God ami man ali yaan maak ata-kup yale, God ayo tawaal diim unang tunum numi aket dukum kaata kuya-lomdala, kawanita nimi man kaami lak ayo duulip namti, kii maaklo ke-lokomip disa. Kii talaluyimuliya, suunkup ilokomip o, kala-lomda, ami man yaan maak kaali, numi dabaayila talse no. ¹⁷ God ayo, Nimi man ali dabaali daak tawaal diim kaami unang so, tunum so, imi bokoya-lomda: Iltipni kukup mafak kaami kalan kaata, yim-bak-saanak o, kala-somdala, dabaala tildaak talse daa; kemin, kaa dong dokoyila tiin tap daalin tap kelin o, kala-lomda dabaala tildaak talse. ¹⁸ Kemin ale, tunum ayo God ami man kaami lak duula namti, God ayo bokola-lomda: Kaltapni ban kemin kaami kalan kaata, tam-bak-molila utam kuluulokomap o, kalokoma disa. Aa, tunum ayo ami lak kaali, duulin dinim kela namti, God ali alami weng boko kutiisa kaami sang kaali, bokola-lomda: Kabi nimi man yaan maakup ami lak kaali, duulin dinim kesap. Kemin, kaltapni kukup mafak kaami kalan kaata, tam-bak-molila maan uyo kuluulokomap o, kalokoma. ¹⁹ Kemin, weng talalmin kaami miit ayo ti, God ayo alami man dabaala tildaak yokon tap ke iilfolaya, unang tunum imi kukup kaali, falala-kup kalasuu. Yale, unang tunum kiili, kukup mafak ta yelula, atin mafak-alomdip, kutamiip tem kabangba un-ilomdipla, God ami falala-kalin diim uyo kambonsip. ²⁰ Kemin, alik kukup mafak kutal-fukulin tunum kiili, falala-kalin diim kaali, utam suun-

daa-lomdipla, Misii nulumi kukup kaata, tildang fatap diim talomu no, ke-bamdiwa kemin, falala-kalin diim kaa tildang talen-umbip disa te! ²¹ Ale, God ami kukup tambal kutal-fukulin tunum ita, kayak kayak tunum iyo nuli talalu itamiwa yi, Nuli God ami titil diim kawu, bomdup kanumin kanumin kukup nun-unbup kala kalin o, kala-lomdipla, falala-kalin diim kaali, tildang talen-umbip o.

Jon Baptis ami Yesus ami sang bakayinsa kaata ko

²² Kemin bilipya, Yesus so, ami daang bakaalin tunum so, nikil iyo yak aba din Judiya bokon din aba-lomdip kawu bomdiwa, unang so, tunum so, imi wok-sam ukayip. ²³⁻²⁴ Kemin, kulaata King Herot ami soldiya iyo Jon ami sok de dibii-din kalabus am daalin disa kama bom-iliwa, Jon akal abip Ainon kawu tunum so, unang so, imi wok-sam ukayila kemin, abip Ainon kaali, abip Selim mepso kawu bombe kemin, abip alep kaami mepso kawu wok kumun yaapkan iyo bom-bilip kemin, kawu bom-balaya, tunum unang iyo tale-bilip, wok-sam ayo ukayin-bisa ko.

²⁵ Jon ami daang bakaalin tunum isole, Judiya kasel imi kamokim ma kaaso, iyo angtiil diim kawu wok-sam ukamin kaami kukup ami sang kaata, taken-bamdip, weng aal dikimipla, weng kaa dukum-nula tal-ilom, ²⁶ Jon ami bokola-lomdip: Kukuyin tunum kapyo, sawaayak kawu, tunum ma yak wok Jodan malii kawu kapso bomdipla, kaami sang bakayinsap, kakal tunum so, unang so, alik iyo nuli keyila-lomdip din Yesus atamip ata wok-sam ukayinba no, kala bokolipla, ²⁷ asiik bokoya-lomda: Abiil Tikiin Kayaak ami ok konsa kaa dinim dinam, kanu-mama disa. Lale, Abiil Tikiin Kayaak ayo tunum kaami ok konsa kaa, kanu-mokoma le, ²⁸ Nili siin kawu bokoya-lomdi: Nali God ami uldaa-dabuusa tunum o, kala-lom kaa Kraist kaata daa; kemin, nali Kraist ami bon tem tal-bomdi ami liip ku-mikil-dakaalin tunum nita no, yikila ipkal

weng san-silip. ²⁹ Judiya kasel numi kukup kaa kanumin kemin, tunum ayo unang uyo ma mepso kuluulokomi no kala namti, unang kuuli tunum ami kalel alik-daap ke-lokomu no. Ami aptum ayo dong dokola-lomda unang uyo kola-lom ami fiyaap duu-bam weng bokolokoma uyo fen-bamda ilala, tunum ayo unang kuluu-lom fiyaap duu-bamda, Tambal o, kala kawu, aptum ayo weng sanbakup, atin ti fiyaap dukum duu-mokoma. Kanolin tap kemin, nali ami aptum ke-lomdi, nami fiyaap duumin kakal ti dukum-alomdu tiknu. ³⁰ Kemin, ami win ayo tiltam dukum-nule, nimi win kaata, daak minlo tem kawu unokomu, kaa tambal keluk o, kala-lomda Jon ayo Yesus kaami sang kaali, kanum bokoyila ko.

*Yesus ami abiil tikiin tildaak tilsa kaata ko
Mat 11:27, Jon 1:18, 1Kor 15:47*

³¹ Abiil tikiin kawu tildaak talse kaa, alik ili kabaak baniwa ata ata kesa. Kemin, nuli tawaal diim tunum kemin ale, tawaal diim kalaami mafek mafek kaata-kup utamsup kemin, kaami sang kaata-kup bakan-unbup. Abiil tikiin kawu talse kaali ti, ata ata kesa. ³² Kemin, ali ami atamsa so, weng sansa so, kiimi sang kaali, bakayila-yaaba. Yale, tunum unang iyo ma weng sanamip dinim ke-silip. Yale, ³³ kawanita ami weng ayo weng san kutal-fukulip namti, kaa ili boko-lomdip: Kaa faneng kemin, God ayo tituun-kup tabin weng bakaan-umba kala, kala-silip. ³⁴ Kemin, God ami Man dabaala talse kula, God ayo alami Sinik ayo atin ti alik ami kolaya, God ami tituun-kup tabin weng ayo bakayila-tal-unemsa. ³⁵ Aalap God ayo Man kaami aket diildiil ami kola-lomda, kanumin kanumin mafek mafek alik iyo kulaala yak ami sikil diim abasu. ³⁶ Tunum ayo God ami man kaami lak duula namti, kaali suunkup tunum kelale, kawanta daa yo, kala ami weng ayo weng sanokomi daa yo, kala namti, kulaa ali

suunkup tunum ke-lokoma disa. Kemin, God ami aket atul dukum kaali, ami diim kawu laabu no.

4

Yesus ayo Sameria kayaak unang uso weng baka-bisip kaami sang kaata ko

¹ Kemin, kunumin diim kulu, Falosi iyo weng sandipla, Unang tunum yaapkan iyo Yesus ami fanang tal-ilomdip, nuli kapni ok fukulin tunum kelum o, kalipla kemin, Yesus ami wok-sam ukayinba kaali, ata ata ke-bam ale, Jon ami ok utale, daak lo so kebu no, kebip kala, kalip. Lale, ² Yesus ali disa, almi daang bakaalin tunum nikil ita, unang tunum imi wok-sam kaali, ukayinsip. ³ Kemin, Yesus ali utamaya, Falosi ili weng kaa weng sanbip kala, kala-lomda, Provins Judiya kaa kambola asuk Provins Galili unon o, kala-lomda, ⁴ liip kaa Sameria unemin liip kawu kutal-fuku Galili Bokon unon o, kala ko.

⁵⁻⁶ Kulaa, Yesus ayo tal Provins Sameria kawu liip tal abip Saika kaba tala kemin, abip Saika kaali, awaalik Jekop ami sawaayak kawu ami man Josep ami tawaal ukonsa ami mepso kawu kemin, Yesus ayo kawu liip tala-bala, ayo daal dap-telule, Jekop ami afun tem kalasa kawu tal-ilomda, ok afun tem kalasa kaami tuum balang diim kabaaku tiin-bomda kun fan kaa-bamda ilale, atan tal dubimnu.

⁷⁻⁸ Kemin, Yesus ami daang bakaalin tunum iyo din abip kawu ima saan-unipya kemin, Sameria kayaak unang ma tal wok iluu kulii-unon o, kala tulu. Kemin, Yesus ayo dik-daa-wa-lomda bokowa ko: Kupyoy, wok ma ilup-nap inamnon o, wakale, ⁹ Judiya kasel imi kukup kaali, Sameria kasel so maakup unu-tulu-ke-bamdip wok dakaap ima dakaap kaa inin dinim kemin, uli bokola-lomdu: Daa. Kabi Judiya tunum ale, nali Sameria kayaak unang kemin, kaa kanimin o kala wok uyo ilup-ti inam-nokomap i? akule,

¹⁰ Yesus asiik bokowa ko: Kubi God ami mafek mafek misiim kup-ton o kalba kaali, nitamawa, kubi nali kawanta wok sang kaa dik-daap-ta-lom: Ilup-nap inamnon o, tamba kalap namti, nimi dik-daap-napla, suunkup ilin ok kaata kup-tokomi no, wakale, ¹¹ unang usiik bokola-lomdu: Nak-tunum kapyo, kabi wok laamin ket uyo ma bombe disa; le, wok afun tem kaa samaan dukum kaldaaku no. Kaali kabi doku suunkup ilin wok kaa, iluulokomap i? ¹² Wok afun tem kaldaak-ali numi awaalik Jekop ata numi kaloyala, ami miining so, bulumaki so, imi loop ita inbi kela kulaalip tildak numi diim abamnuya, wok tambal kalawaali inan-yaabup. Yale, kapni aket kaa, Kaali disa kemin, nita nita kesi kemin, suunkup ilin wok kaata kup-tokomi no, nambap ema yo? akule, ¹³ Yesus asiik umi weng kaali, maan tiiwa-lomda bokowa ko: Kemin, kawanta tal wok kalawaa ma inokomip namti, ili asuk wok del dip-tiiyokomu te! ¹⁴ Lale, dok kanolin tunum ayo nami suunkup wok ilin ayo koli inam-nokoma kaali, asuk wok del uyo tabelokomu dinim; nimi suunkup wok kolokomi kaa, tuum tem wok alaltap tunum kaami aket tem kabaku foko-tabe-balala, in-bomda suunkup ilokoma no wakale, ¹⁵ unang usiik bokolu ko: Nak-tunum, kabi kanolin suunkup ilin wok kaa ma kup-nap ina-somdiya kawu, nimi wok del ayo dinim kelaya, nali suunkup tal wok laabi kulii-unen-umbi uyo kambolon o, akula, ¹⁶ Yesus asiik bokowa: Kubi din kultupni timak ayo naan-daalap tala, dabii-talawa yo! ukala, ¹⁷ usiik ami weng maan tela bokola-lomdu: Daa. Nali imak disa te! akule, Yesus ayo bokowa: Kupni weng bakabap kaa faneng, kubi timak dinim. Kata, ¹⁸ siin kawu kubi tunum awakal diinusap. La, kula dabuu bom-balap kaali, kupni timak daa; kemin, kaa fan bokolap te! wakala, ¹⁹ unang usiik bokolu ko: Nak-tunum kapyo, kulaata kabi titami yi, Kabi

profet o, kala God ami weng ku-fatap-daa bakamin tunum o tiki no. ²⁰ Sameria kasel numi awil-fakal imi kukup kaali, mep tam amdu tikiin kaali, God ami aman dakaalin ami baan diim la, Judiya kasel ipta baka-bamdip: Jerusalem kaptam-ata alik numi God ami win kufolin baan diim o, ken-umbip. Kemin, kaami baan diim tambalim o, kebab o, akule kulaa ²¹⁻²² Yesus asiik bokowa-lomda: Nafalop kupyoy, Sameria kasel ipni God ami kufolin baan kaami miit uyo, ibi ma talalu utamsip dinim. Kemin, Judiya kasel nuta utamuwa yi, Atok God ata alik numi iliim boyokoma tunum ayo dabaala Judiya kasel nulmi diim talokoma no, kala, kala-lomdupla, nuta-kup God ami win kafolin kaami miit kaa utamsup. Yale, nami weng kaali, tituun-kup weng bokop-tokomi kemin, talalu weng selan! Am ma daanokomu kawu, ibi mep tam am du tikiin kaa maso tam God ami win kufolokomip disa; ale, din Jerusalem ukol kanola Atok ayo ami win kufokolomip disa. ²³ Lale, am ma daanokomu, uli kaa tiltam tulu kemin, kanola unang tunum ili Atok ayo fan almi win kufolokomip kiili, ami win kufola-laamin kaami baan diim aket kaa fuku-daaliwa daa. Imi aket fukunin so, fanang saanin so, kaali alik atin ti Atok ami koliwa, ami Sinik ata taba-lom iyo dong dakaayin-balala, lotu kamaalokomip. Kemin, Atok ayo, kanolin unang tunum kiita, lotu kamap-nin o, kala-lomda kanolin imi fenba no. ²⁴ God ami Sinik numi kuya-laaba kaami miit kayaak kemin, kawanita God ami lotu kamaalum o, kalip namti, aket fukunin so, fanang saanin so, kii atin ti God ami koliwa, ami Sinik ata taba-lom dong dakaayin-balala, lotu kamaalin o, wakale, ²⁵ unang usiik bokolu: Nali utamiya, God ami tunum uldaa-dabuusa Kraist ami talokoma kawu, alta mafek mafek sang kaali, alik bakayin-bamda kukuyokoma no, akule ²⁶ Kulaa, Yesus ayo bokowa-lomda kanum bokowalala: Ayo, nita kala

kupso bomdup weng bakap-tambi kulaa, nalta te! uka ko.

²⁷ Ke-bamda baka-un-salale, alami daang bakaalin tunum iyo tal ulipla yi, Ayo unang kuso weng bakabip kala kalale, iyo aket kufoyula aket fukunip. Lale, tunum ayo ma unang umi dik-daa-wa-lomda: Unang kubi kanim fanang kaata tal tiinbap i? ukoma dinim ale, Yesus ami dik-daala-lomdip: Kabi kanimin o kala unang uso weng baka-bokobip yoko? akolip dinim kelip.

²⁸ Kemin, kulaata unang uyo wok ket kutii kela bina din abip kasel unang tunum imi bokoya-lomdu: ²⁹ Ipyo, tal aba din atamin o! Tunum ma nili natamsa dinim. Yale, nami mafek mafek alik kanun-umbi kiimi sang alik kaa kufatap-daap-nala nali tili kemin, kaa God ami tunum uldaa-dabuusa Kraist ata nema yo? yukule, ³⁰ tunum unang iyo abip kelalip, Yesus ami fanang tilip ko.

³¹ Kanun tala-biliwa, daang bakaalin tunum iyo Yesus ami bokolip ko: Kukuyin tunum kapyo, ima ma ina titil-fokolawa yo, akip. Lale, ³² asiik bokoya-lomda: Ibi nami ima umi inan-umbi kaali, ibi ma utamsip disa yo, yakala, ³³ daang bakaalin tunum nikil yakal dik-daala una-talake-bamdipla: Tunum kusnum ma ata ima uyo ma kuliital daala inamna kemin kanuba nema? kemipya, ³⁴ Yesus ayo bokoyila ko: Ibi ima inam-nokomip kaali, fiyaap duu-mokomip. Kemin, nakal ti kanola, God nam-baala talsii alami aket fukunba kaata-kup, kutal-fuku-som ale ami ok kup-nase uyo disa kelu kulaalon o, kal-bomdiya, nali fiyaap duubi.

³⁵⁻³⁶ Kipni kawil-fakal iyo boko-lomdip: Kayoop atalingkal ayo ma disa kelale, wiit lap ayo yakaanala daka-mokomup o, ken-umbip. Yale, nami weng faldak-tiimin kaali, bokoyokomi kemin, weng selin! Tiyak wiit lap lang yaapkan daaliwa yi! Wiit lap kaali, kamala kulu

yakaanba kemin, dakamin o, kalile, kanta lap daka-mokoma ayo dakamin sisol uyo kuluulaya, God ata mafek mafek dakamin unang tunum iyo suunkup ilin umi kukup uyo imi kuyilala kawu, san dabakamin iso, lap dakamin iso, iyo aket maakup ke-lom fiyaap duumik o, kala-somla ko. ³⁷ Kemin, awil-fakal imi sang ma kaa boko-lomdu: Tunum ma ata dikimin tunum ale, tunum ma ata fakamin tunum ken-umbip kaali, fan tituun weng kemin ulultap o. ³⁸ Nili ibi yim-baali din unang tunum iyo im-taldang God ami miit tem daa keya talbip. Kata, ibi siin kaa God ami sang uyo bakayin-bamdipla, ma kukuyila-silip dinim. Kemin, tunum kusnum ita fiit daa-lomdip kukuya-silip. Kemin, ipta disa masiim-kup din-ilomdip yim-tama taltam daalip talbip o, kala Yesus ayo kanum bokoya ko.

³⁹ Sameria kasel unang tunum yaapkan abip kaptam kasel iyo, unang umi weng bokoya-lomdu: Ali nami mafek mafek alik kii kanun-yaabi kaami sang kaali, ku-fatap-daap-nan o, kalu kaata, weng san-ilomdipla, Yesus ami lak kaa duu-lom ⁴⁰ tal ami dik-daa kalin-kup ke-bam bokola-lomdip: Kalawu nuso biilapla, unan o, kaliwa, fan kawu bom bii am alep kela ko.

⁴¹ Am alep kese kulu unang tunum yaapkan iyo duung-kup tale-bamdipla, ami weng uyo weng san-ilomdiwa, ami lak uyo duubip-kup, ⁴² unang uyo bokowa-lomdip: Kupni weng bokoyinbap kaata-kup weng san-ilomdupla, ami lak kaa duubup dinim; nokol ti nulmi tiin alep alep, atamale, nulmi talang tem alep alep kiita, ami weng kaali, weng san ke-lomduwa, fan eng uu! kala-lomdupya, atamupya, Atin ti tawaal diim kayaak numi iliim uyo boyokoma namti, ata kala, kala-somdupla kemin, ami lak uyo duulup o, kalip ko.

Yesus ayo taba-lom kamokim king ami dong dakaalin tunum ami man ami dap-talalula tambal kesa kaami sang kaata ko

⁴³⁻⁴⁴ Siin kawu, Yesus ayo alami sang uyo bokoya-lomda: Profet o, kala God ami weng ku-fatap-dakamin tunum ayo, alami bokon kawu bomdala, win dinim kelaya, unang tunum iyo ami weng ayo weng sanokomip dinim. Ale, bokon kusnum kawu bomdaya, win so kelaya, ami weng uyo weng sanokomip o, kalsa. Kemin, kulaata Yesus ayo itama yi, Sameria kasel unang tunum kalawiili, Nami weng kaa weng san-kaabip kala, kala-somdaya, kawu bom bii am alep kela, Provins Sameria ayo kulaa kela yakyak din Provins Galili una. ⁴⁵ Kemin, siin kaali, Galili kasel yaapkan iyo din Jerusalem din-ilomdip Pasova kaami iintang am umi ima waan tini-bam inin uyo tini-biliwa, Yesus ami ok akal alik akal alik yaapkan kiili, nuu-balaya, itam talbip. Kemin, Yesus ayo din Galili kasel itamala, ami fiyaap ayo duubip ko.

⁴⁶ Yesus ayo asuk yak aba din Galili Bokon abip Kena din una kemin, siin kawu abip kaptamu ok ayo fal-sikila wain ok kela ina-silip, abip kaptam ata no. King ami ok dong dakaalin tunum ami man tunum ayo abip Kapeneam kaptamu mafak-alin umulaya, ⁴⁷ aalap ayo weng ma weng selaya, Yesus ayo Judiya bokon uyo kela tal Galili talba no, kebip kala kala-lomdaya, ayo din Yesus ami dik-daala ko: Nak-tunum kapyo, daak Kapeneam kawu nimi man ayo mepso taanon e kalba. Kemin, kabi tildaak dong doko-lapla, tambal kelak o, akale, ⁴⁸ Yesus asiik bokola: Alik ibi nitamipya, Nimi kukup tambal akal alik ma kanolokomi disa namti, ibi atin ti ami lak kaa duulokomup dinim o, kalokomip o, yakale, ⁴⁹ kamokim ami dong dakaalin tunum ayo bokola ko: Nak-tunum kapyo, atin ti nami man aket maakup ayo taanama kemin, abiltap naso tildaak dong dokolan o! akaya, ⁵⁰ Yesus ayo bokola ko: Kapni man kaa taanokoma disa kemin, ti kabi asuk unan aa! akale, fan tunum ayo Yesus ami weng uyo, faneng bokop-na no,

kalalaya una ko.

⁵¹ Tunum ayo liip kulu kama unan-salale, ami ok fokolin tunum iyo tal liip kawu tala-tala dak-duu bokolip: Kapni man aket maakup ayo tambal keba no, akipla, ⁵² ayo dik-daaya-lomda: Dok kanumin diim kawu man kaa tambal keba ni? Yakale, isiik bokolip: Sinla am atan tal fal-sikiba (1 kilok) kawu ami angtiil mamin uyo disa kebu no, akipla, ⁵³ aalap ayo utama yi, Awu, sinla am atan tal fal sikim-sala, Yesus ami bokop-na-lomda: Kapni man ayo tambal kela no, namba kulu kala, kalale, yak aba din am aba-lom, Yesus ami kukup kanoba kaata, bokoyilala kawu, aso ami kalel man iso, alimal ili Yesus ami lak duulip ko.

⁵⁴ Yesus ami Provins Judiya kela din Provins Galili kawu ilsa kaa, kukup akal alik alep ma kanose kemin, kamasi ma kaali, kano-somdaya, ale mulo kaatale kala kano-lomdaya, man tunum ayo dap-talalu kese no.

5

Yesus ami Betesda kawu tunum ma dap-talalusa kaami sang kaata ko

¹ Ilom, Judiya kayaak imi iintang am daanokomu diim kulu, Yesus ayo Jerusalem una ko.

² Jerusalem abip kaami tuum uti sakbaalim dukum fokosip. La, uti kaptam-ami amitom dukum kaami win kabak-ali Sipsip Imi Amitom o, ken-umbip kemin, amitom mepso kabaaku wok kumun ma tiinsu. Kemin, Hibru kasel imi weng kaali, boko-lomdip: Betesda Kumun o, ken-umbip. Kemin, wok balang diim kulu tawaal am ma de-lom abiin baan awakal ma dalaasip. ³⁻⁴ Kemin, tunum unang yaapkan mafak-alin umu-umu-kesip iyo tal am kaptamu tal akan-balale, tiin-bom-bala ke-bamdiwa, fenbip. Kemin, mafak-alin kuluusip kiili, tiin bikiilin, yawiitsip, dikiksisip, kiita [kemin, imi fen-umbip kaali, am

ma daanule, God ami ensel ayo tal aba daak wok kumun tem un-ilom kukala mola wok kumun ayo lin-balaya kawu, tunum ayo dok kanolin mafak-alin umkan-umba ayo ma asiik asiik ke abiltap unfoko daak wok tem una namti, asiik yaawa-yaaba kemin, imi mafak-alin kaa akal alami mafak-alin kusnum kusnum yaapkan yam kemin, ok kabaak-ali bom ilupla, ok ayo liin-tabala kawu daak unum o, kal-bom fen-umbip] ko.

⁵ Kemin, tunum ma tawaal am desip kaptamu bombe ayo, akal ti mafak-alin mafak dukum ma kuluu-bomda bii, wasital 38 kiita dakan tiisa. La, ⁶ Yesus ayo tunum kaa atam talaala yi, Akan-bom tiinba kala kalale atama yi, Ami mafak-alin kaa, sawaayak kawu kuluusa kala, kalale, bokola-lomda: Kapyo, kabi tambal kelon o, kalbap ema? akale, ⁷ tunum mafak-alin asiik bokola: Nak-tunum kapyo, wok kabaak-ami liinokoma kawu, nali nami nak-tunum ali ma tal nam-bii daak wok tem kaa, daalama daa; nakal daak unon o kala unon e; tunum kusnum isiik isiik kelomdip akaap-na daak unen-umbip o, akale, ⁸ Yesus ayo bokola-lomda: Kapyo, tam tola-lomdapla, kaltapni abiin uyo kuliilap unan o, aka ⁹ kem-salale, ayo iboko maak fakdaalin tap tambal kela, almi abiin uyo kuluu kuliila tabana.

Kemin, am kula daanbu kaali, God ami iintang am daanbu kemin, ¹⁰ Juda imi kamok kamok iyo tunum tambal ke tala ayo atam bokolip: Kabi kamala kalawaali God ami iintang am daanbu kemin, Juda numi kukup kaa, abiin kaali kulii-tal unemin daa yo, akip. Lale, ¹¹ ayo bokola: Tunum nam-talalula ata bokop-na-lomda: Kaltapni abiin uyo kuliilap unan o, nakaya, kulii-tili no, yakale, ¹² iyo dikdaalip ko: Kaa kawanta bokop-ta-lomda: Kapni abiin kaa kuliilap unan o, takan i? Ali ma kanum bokop-tama disa yo! akipla, ¹³ tunum ayo imi bokoya-lom: Tunum unang yaapkan iyo une-bala-tale-bala-kebip kemin, tunum kaali,

imi kanubip imi bak-biik tem kawu unaya kemin atam: Awu, Kaata kala, kalin disa keli no, yaka ko.

¹⁴ Ilomdala, Yesus ayo asuk lotu am diildiil dukum kawu tunum kaa atam bokola ko: Kamala kaa kabi nali tambal kebi kalalap fiyaap duubap. Yale, kabi utaman! kabi asuk ban maso ma ke-lokomap namti, mafek mafek mafak sakbaalim dukum kaali, ma kuluulokomap. Kemin, ban maso ke-laamin dinim o, aka ko.

¹⁵ Tunum kulaa, Yesus ayo atam kela din Juda imi kamok kamok imi bokoyila ko: Nimi nam-talaluba tunum kulaali, Yesus alta te! kala ko.

¹⁶ Juda imi kamok kamok iyo utamiwa yi, Yesus kaa tunum kaa God ami iintang am daanbu diim kawu talaluba kala, kala-lomdip, iyo Yesus ami waasi kela-lom dap-mafak-daalum o, kemip. ¹⁷ Kata, Yesus ayo utam talaala yi, Ili nimi nitafiimin weng kaali, bakap-nam-bamdip nam-mafak-daalum o, kalip kala, kala-lomda, imi weng kaali, maan tiya bokoya-lomda: Atok kaali, disa am kaaso, almi iintang am kuuso, kuyaku-diyaku-ke suunkup okok ke-bam laaba Kemin, nakal kanola suunkup okok ke-bamdi laabi no, yakaya, ¹⁸ Juda imi kamok kamok iyo weng san-ilomdip, kulu aket atul dukum keyilula, Yesus namti aalum o, kebip kabak-ami miit kaali, imi God ami iintang am kaami kukup kuka-daasip kaami aket kaa fukunipya, Yesus ali numi kukup ma kaali, ku-mafak-daaba kaa kalbip-kup, ale weng seniwa, boko-lomda: God ali nami Atok alik-daap o, kala, kala-somdipya, kaami kalan kaata, iyo taba-lomdip aket atul tabeyula, weng kaa bokola kaami aket kaali, fuku-daa-lomdiple, ali boko-lomda: Nali God aso maakup o, kala ami kuyaku ke kanumip o.

God ami Man ali titil so kemin tal okok kemsu kaami sang kaata ko

Jon 3:14-17,36, 5:39-40, 6:47-58, 11:23-27, 17:2-3, Rom 6:22-23,

1Kor 15:35-58, 1Jon 5:11-20

¹⁹ Kemin, Yesus ayo imi aket fukunbip kaali, utam bokoya ko: Nami weng kaa tituun-kup tabin weng bokoyokomi kemin, talalu weng san iliwa! God ami Man nali, nalmi aket fukunin kaata-kup kanu-mokomi daa. Nali utam-ilomdiya, Atok ami kanuba kaata-kup, nakal kanu-mokomi no. ²⁰ Atok ali Man nami aket kup-namba-kup, kanumin kanumin mafek mafek alik iyo kanun-umba kaa, Man nami kukup-nale, mafek mafek dukum ma kukup-nokoma kiili, sakbaalim dukum ke-lomdip ita ita ke-lokomip. Kemin, kanu-mokomi kaa, ibi utam-ilom awal-bam ibi aket yaapkan fukun-bamdip, God ata-kup o, kala ami tong kaali, baka-mokomip o. ²¹ Kano, Atok ayo, Dok kanolin unang tunum taanip yim-folala, tam tiin asuk tiin kawong ken-umbip kaali, almi san kemin, ultap o, ami Man nakal kanola unang tunum iyo uldaa yim-buu-lomdi talalu-yimuliya, suunkup ilin unang tunum ken-umbip o. ²²⁻²³ Atok ami aket fukunin kaa, Unang so, tunum so, alik iyo nami Man kaa atam-ilomdiwa, Aalap nami win kufup-nala-yaabip tap, Man ami win akal ti kanola kufon-bam kemin o, kala-somdaya, ami tunum yam-kuku-lom weng yim-bak-saanin ok uyo alik kulaala tildak Man nami diim abasuu. Kanolin kemin, Atok ali tunum ayo ma dap-kuku-bam weng kaa ma im-bak-saan-umba dinim; kemin, Man nata-kup, yam-kuku-bam weng im-bak-molokomi no. Dok kanolin kaata, Man ami win kaali ma kufop-nokoma disa namti, Atok nam-baala talsii ami win kakal ti, kunola kufolokoma dinim o.

²⁴ Weng kala bokoyokomi kaali, tituun-kup tabin weng kemin, weng san bom iliwa! Kawanta nami weng kaa, weng san God ayo nami nim-baala talsii ami lak ayo duulip namti, ita fan suunkup ilin unang tunum kebip. Kemin, nali yam-kuku-bam imi kukup mafak ken-umbip

kaali, maan tiyokomi disa. Kemin, dong dokoyila yim-bi tiltam suunkup ilin unang tunum kebip kemin, taanyaamin abip uyo akaala suunkup ilin unang tunum ke-lokomip. ²⁵ Kaa ti faneng kemin, unang tunum alik bom-bilip iyo, taan-ilomdip dinim kelakin tap. Yale, am kula daanon o kalbu kaa imi am daanbu kemin, kawanita God ami Man nami weng kaali, weng san-ilomdip nami lak duulip namti, ita suunkup ilin unang tunum ke-lokomip. ²⁶ Atok ali tiin kawong miit kayaak kemin, titil kup-nalaya, nakal Atok alaltap ke-lomdiya, tiin kawong miit kayaakim kesi. ²⁷ Nili fan, Dukum ami Man kemin, ami titil tabin kaali, nimi kup-nale, tunum yam-kuku-lom weng yim-bak-saanin kaami okok kemin uyo nimi kup-na kesa no. ²⁸ Ibi weng kala bokoyokomi kaali, aket yaapkan fukunin daa; kaami am daanokomu kaali, alik taansip iyo nami weng ayo weng san-ilomdipya, ²⁹ kom tem uyo kambola tiltam talokomip. Kemin, kawanta kukup tambal kutal-fukusip ita, tifan tiin kawang ke-lom suunkup ilokomip. Ale, kawanta kukup mafak kutal-fukusip ita, tifaneng yam-kuku-bamdi imi kukup mafak nun-umbip uyo maan tiiya-lomdi, weng yim-bak-mo ke-lokomi no, kala-lomda Yesus ayo kanum bakama ko.

Yesus ami sang bakamsip kaata ko

Jon 1:29-34, 1Jon 5:6-12

³⁰ Kemin, Yesus ayo weng maakup ma boko-lomda: Maakup nalafin kaa dok kano-somdiya, kaa kanu-mami dinim. Lale, nalami aket fukunin kaali disa; Atok nam-baala talsii ami aket fukunin kaata-kup, nali dakela unbomdila, tunum so, unang so, kalawii tituun-kup yam-kuku-bam ale, tituun-kup yim-bak-mo, ken-umbi no.

³¹ Kanola, nalta-kup nalmi sang bokoyokomi kaali, alik ibi weng san-ilomdip, Ami weng kaata fan disa yo, kalokomip. Katale, ³² ma bombe ata nami sang ayo bakaba

kemin, nali utamiya, Nami sang bakaba kaa, fan tituun weng o kala, kali no.

³³ Siin kaali, ibi nami sang uyo kulaalip din Jon ami diim abamnuya, ayo bokoya-lomda: Weng kalawuuli faneng kemin, God ami tunum ulduuse tunum ata no, yakase.

³⁴ Kemin, nali Jon aye, tunum kusnum nami win kufup-nambip kaami aket kaa, sakbaalim dukum fukunbi disa; nami aket sakbaalim dukum kaali ti, ibi nami lak kaata-kup dukum-kup duulip dong dokoyi, suunkup ilin unang tunum kelin o, kala-lomdiya, Jon ali nami sang bokose kaami sang kaata bokoyi. ³⁵ Kemin, Jon kaali, yokon dawong alaltap kemin, ipni aket tem uyo iilfoyilaya, ami weng ayo ipni aket fukunin kaali, talal-bamda ilaya, fiyaap duu-bam ilanin tap ke-silip o.

³⁶ Katale, ok akal alik akal alik kaa kanubi kalawaata taba-lom, Jon ayo nami sang bakayinsa kaa, kabaak banuya ata ata keba kemin, nami okok kemin akal alik akal alik kala kanubi kaali, sawaayak kawu Atok ayo kukup-na tiin mo ok tambal tambal kala kanubi kaa, unang tunum alik iyo nitamipla, Atok alalta, ulduu-lom nam-baala talsii no, niki o, kala-somla ko.

³⁷ Atok ayo nam-baala talsii, alalta nami sang kaali, liip kusnum kusnum uyo kulaala tal-tal-ke-bulu weng san kan-umbip. Yale, fan alami bon tem weng kaata-kup weng sanamip dinim. Ale, ami tiin matum ayo ma atamin dinim kesip. ³⁸ Kemin, Atok ata nam-baala talsii. Yale, ibi nami lak ayo duulin disa kesip kaata, ami weng tambal uyo kuyak ipni aket tem daalamip dinim kesip o.

³⁹ Ibi God ami Sukon Tem weng kabak tik-tiibip kaali, ipni aket kaali, kuuta dong dokoyulu suunkup ilin unang tunum kelum o, kala-lomdipla, tik-tiibip kabak-ali faneng, nami sang kaali, kanum bokosu. Katale, ⁴⁰ ibi tildang nami

lak duu-lom suunkup ilin unang tunum kelum o, kebip daa yo.

⁴¹ Tunum kiiyo, nami win kufup-nam-bam, ale kufup-tup disa yo, kebip kaali, nali aket ma fukun-umbi dinim; ⁴² ipni aket tem kaa utamiya, Ibi God ami aket uyo ma konsip dinim. Kemin, ⁴³ nali Atok ami win diim talsii. Yale, ibi nami weng kaa weng sanokomup daa yo, kalip. Kemin, kano tunum kusnum ayo ma alami win diim talokoma kaata-kup, ami weng ayo weng sanokomip o. ⁴⁴ Ipni aket kaali ti, nak-tunum kusal kiita-kup numi win kufuyin o, ken-umbip. Yale, ibi God maakup ata numi win uyo ma kufuyak o, kal-bomdipla, God ami weng ayo weng san kan-umbip disa; kemin, dok kano-lomdipla, taang-kala-lom nami lak kaali, duulamip dinim; ale, God ami lak kaa ma duulamip disa yo, ken-umbip.

⁴⁵ Kemin, ibi nami aket fukun-bamdiple, kaa numi ban kemin uyo Atok God ami diim ayo ku-fatap-daayokoma no, nokolip i! Kipni ban kemin kaami ku-fatap-dakayin ayo ti Moses ata-kup kemin, ibi aket fukun-bamdipla: Nuli Moses ami Lo kuluuli katal-fuku dikiwa unokomup kulaali, uta dong dokoyulu yaap ke-lokomup o, kalbip. Yale, Moses ata ipni ban kemin uyo ku-fatap-daayokoma no. ⁴⁶ Sawaayak Moses ami sukon tem dola kutiisa kaa, nami sang kaata dolsa. Kemin, ibi Moses ami weng kaali, weng san katal-fuku dikiwa unsip dinam, nimi weng kuukal ti kano weng san katal-fuku dikiwa unolip disa. ⁴⁷ Kemin, ibi Moses ami weng dolsa kaali, katal-fukusup o, kala-lom ibakan-umbip kemin, ibi dok kano-lomdip nami weng kakal ti katal-fuku unokomip disa yo, ke-bam, Yesus ayo kanum bokoyila ko.

6

Yesus ami tunum unang 5,000 imi ima kuya inasip kaami

sang kaata ko

Mat 14:13-21, Mak 6:30-44, Luk 9:10-17

¹ Yesus ayo Jerusalem kambola din Provins Galili kawu bom biile, Galili Wok Kumun sakbaalim dukum kaayo, lo yak malii una. Kemin, wok kumun kaami win ma kaali, Taiberius Wok Kumun o, ken-umbip. ² Kemin, tunum unang yaapkan iyo Yesus ayo atam-ilomdip ami kukup akal alik akal alik iyo kanu-bamda, unang so, tunum so, imi mafak-alin kaa, talalu-yinba kala, kala-lomdip ami yaan tem unip ko.

³⁻⁴ Kulaa, Juda kasel imi ima Pasova inin iintang am uyo mepso tuluya kemin, Yesus ayo almi dang bakaalin tunum iso tam am du tikiin ma kawu tiin-ilomdipla, ⁵ tiin daka-bam talaala yi, Unang tunum yaapkan iyo nami fanang talabip kala, kalale, Yesus ayo Filip ami bokola-lomda: Nuli ima kaa doku ma mo-lomdupya, kulii-tal unang tunum yaapkan kii alik ifalup alik tik-nokomip yoko? kala-lomda ⁶ dap-kukumin weng ayo Filip ami bokola. Yale, Yesus ali utama yi, Mafek mafek kalawaali kanolokomi no, akale, ⁷ Filip asiik Yesus ami bokola ko: Nuli moni almi-kup tu handret (200) inang kaata, kuluu ima uyo ma molamup. Yale, kaa fan tik-nokomip dinim. Kemin, unang so, tunum so, alik ili ima katip kalawa inalomdip tik-nokomip disa yo, akale, ⁸ Yesus ami dang bakaalin tunum ma Saimon Pita ami niing Andru ayo bokola-lomda: ⁹ Man tunum man ma kaata, ima bret katip katip awakal ma aning katip katip alep ma kiita kulii-tilba. Yale, kanolin kii unang tunum yaapkan kalawiili, tik-nokomip dinim o, aka ko.

¹⁰ Kemin, Yesus ayo balaasaal kon tem tambal ma bombe kala atam dang bakaalin tunum imi bokoyalomda: Tunum unang bokoyiwa, balaasaal kon diim kawu

tiiniwa yo, yakala bokoyip tiiniple, tunum ilimi-kup kaali, 5,000 iyo alik daak tiinip ko.

¹¹ Yesus ayo ima bret ayo kuluu God ami, Yaap ke yo, anba-kup, unang tunum tiinbip imi kabaanuyila alik iyo iniwale, kano aning yakal kuluu-lomda God ami, Yaap ke yo, anba-kup, imi kabaanuyila alik iyo ina-lom ¹² tikniple, Yesus ayo alami daang bakaalin tunum imi bokoya-lomda: Ibi yak ima anung daam daam kutiibip kaa, tinanin daa; kela, afet daalin o, yakale, ¹³ ima bret katip katip awakal inamnip imi daam daam kiiyo, kumup-daa-lomdip basket talangkal abuulip dongnale, ¹⁴ unang tunum iyo Yesus ami kukup akal alik ma nolala, utam-ilomdip bokolip: Faneng kawi! kaa profet God ami bon tem weng bakayin tunum talokoma no, kala fen-umbip ata te! kemipla kulaali, ¹⁵ Yesus ayo utamaya, Unang so, tunum so, iyo baka-bamdip boko-lom: Dap-tal fuku-lomdup alik nuyo bokola-lomdup: Kaata numi kamokim king kelan o, aka-lomdupya, ata numi tiin mola ilum aa! kebip kala, kalba-kup, kamboyila alafin asuk am du tikiin una ko.

Yesus ami wok kumun kaami daang kun diim kawu un-bisa kaami sang kaata ko

Mat 14:22-33, Mak 6:45-52

¹⁶ Kulaa am tiinule, Yesus ami daang bakaalin tunum iyo daak wok Galili Kumun dukum ami balang diim kawu iyo tam bot tem un-ilomdip, ¹⁷ asuk abip Kapeneam unum o, kala-lomdip, as kom alep ma wok ayo ilelip kayak kayak una-bala bot uyo una-bulu nikil yakyak bilin iip unip kutamiip-nule, Yesus ayo tal itamin disa; kama ilale, ¹⁸ kwin! inim sakbaalim ma kutal daa-lomda wok daang ayo an-kulaala tam aba daak aba kema. Kemin, ¹⁹ daang bakaalin tunum kii, kilomita awakal e, bukupkal e, samaan dukum kawu un-bomdip utamiwa yi, Yesus ali bot tem kaptam tiinba disa, la wok daang diim liip

kulu yakyak bital bot mepso kulu tala-bala atam-ilomdip suunin dukum kemip. Lale, ²⁰ Yesus ayo bokoya-lomda: Nalta kemin, suunin daa yo, yakale, ²¹ atam-ilomdip fiyaap duule, dip-taltam bot tem daalum o, kala dip-taltam daa kem-siliple, abiltap-siik utamiwa yi, Umbiyak kulunum o, kalbip uyo, talaalip, Fan bital wok balang diim tulup kala, kalip ko.

Unang tunum Yesus ami fen-tal-unemsip kiimi sang kaata ko

²² Unang tunum iyo liip dinim kemin, wok kumun malii kabaku silip sintam utamipya, Sinla kaa bot kuu maakup kemin, Yesus ali disa, daang bakaalin tunum ita-kup tam bot tem tiindip umbip o, kalaliwa, Yesus ayo fenipla, ²³ kulaa bot yaapkan ukol alik ukol alik iyo abip Taiberius lo kabaku tal wok balang diim so kulu tiilipla, bokon kaali, Yesus ami Aalap God ami yaap ke yo, aka-lomda unang so, tunum so, imi ima kuya inabip kawu ²⁴ kemin, unang tunum iyo utamiwa yi, Yesus so, almi daang bakaalin tunum iso, namti bom-bilip disa kala yaka-lomdip, iyo tam bot tem tiin-ilomdip Yesus ami fen Kapeneam unip ko.

Yesus boko-lomda: Nali suunkup ilin kaami ima yo, kalsa kaami sang kaata ko

²⁵ Unang tunum iyo yak wok kumun malii yak ulipla yi, Kawu bombe kala kalale, atam dik-daalip ko: Kukuyin tunum kapyo, kabi dok kanumin diim kawu talbap yoko? aka, kanum bokoliwa, ²⁶ Yesus asiik bokoya-lomda: Nali fan tituun-kup weng kaali, bokoyokomi. Ibi nami kukup talalmin akal alik akal alik tambal nobi kaami miit kaata, talalu utamum o, kalaliwa disa; ibi sinla ima ifali inalomdip, ibi ina-lom tikbip kaata, maso ma inamnum o, kalaliwa, nami fen talbip o? ²⁷ Kipyo, ibi ima-inin suunkup ilin dinim kaami aket kaata-kup yan-laamin daa;

kemin ipyo, suunkup ilin ima inamnip dong dokoya yamtitil-diiluya, suunkup suunkup ilokomip kaata-kup fenbamdiwa, kaami aket kaata-kup, yeluya bomdiwa yo! kala-somla kemin, Atok God ayo uldaa nam-buu-lomda kanolin ima kukaayin ok uyo kulaap-na tildak Dukum Ami Man nami diim abasu. Kemin, ibi kanolin ima kaa dikdaalip namti, nita kuyokomi no, yakale, ²⁸ isiik dikdaalip: Dok kanolin ok kaata kutal-fuku-bom-buluwa kawu, God ayo fiyaap duuyokoma ni? akipla, ²⁹ Yesus asiik bokoyalomda: God ami okok kemin kulaali, ibi God ami tunum ulduu-lom nam-baala talsii nami lak kaata-kup duulin o, kala-somya ko kala kanum bokoyale, ³⁰ isiik ami weng kaali, bokola-lomdip: Kabi talalmin kukup tambal uyo ma kanu-balapla, utam-somdupya kawu, kapni weng kaali faneng kala, tukum o. Kemin, kabi kanimin kaata ma nuuyokomap yoko? ³¹ Numi awil-fakal iyo sawaayak kawu disanang bokon kawu tiin-bomdipla, ima mana kaa imbisip kemin, God ami sukon tem weng kabak-ali bokolomdu: Kalawaali abiil tikiin kaami ima kulaayila, talebalaya in-bisip o, kalsu. Kemin, kapkal maakup kanola kukaayin-balawa yo, akipla, ³² Yesus asiik almi faldaktiimin weng ma bokoyila ko: Ipyo, nali tituun-kup weng ma bokoyokomi kemin, weng san bom ilipla! Moses ali abiil tikiin kawu ima mana kaa kipni kawil-fakal imi kukaayinsa disa; Atok ata kukaayinsa. Kemin, kamala kala ali fan abiil tikiin suunkup ilin ima kaa, ipni kukaaya-yaaba. Kemin, ³³ fan suunkup ilin ima bret kaa God ata kolase, kaali ti, God ata abiil tikiin kulaala tildaak ilomdu tawaal diim kasel unang tunum imi talalu-yimulu tiltam suunkup ilin unang tunum ke-lokomip o, yakale, ³⁴ iyo boko-lomdip: Nak-tunum kapyo, kanolin ima bret kaata, suunkup kukaayin-balapya inum o, kalbup o, akiwa, ³⁵ Yesus asiik bokola ko: Suunkup ilin ima bret yo, yiki

kaali, nalta te! Tunum ayo ma nami fanang tildang nami miit tem tal-ilom, nami lak kaali, dukum-kup ma duula namti, kaami aket tem kaali, ima tinap tabelokomu dinim; wok tinap tabelokomu disa; tambal-kup ilokoma.

³⁶ Kata, nami weng ma ipni bokoyasii uyo asuk bokoyokomi kemin, ibi nami tiin matum kaali, atam-silip. Yale, ibi nami lak kaa ma duu-silip dinim. ³⁷ Unang tunum alik iyo Atok ata kup-nokoma kiili, nami fanang talokomip ale, kawanta tildang nami lak duulip namti, nali atin ti ma fotabam-nokomi disa; nali dabuulokomi no. ³⁸ Nali abiil tikiin kaa kela tildaak-ilomdi, nalmi aket fukunin kaata-kup kutal-fuku unon o kala talsii disa; nali Atok nam-baala talsii ami aket fukunin kaata-kup kutal-fuku-bomdila, talsii no. ³⁹ Atok ata nam-baala talsii ami aket kaali ti, tunum ulel-talasii kiili, maakup anang ma kelapya, maaklo kelama no, nakan-kaaba. Kemin, am mafiing diim kaa, iyo yim-folap tiltam tiinokomip o, nakan-kaaba. ⁴⁰ Kemin, nami Atok ami aket kaali ti, unang tunum alik iyo nami man ayo talalu atam-ilomdip, God ami man namti kala bombe no, kala-somdipla, ami lak kaali, dukum-kup duulokomip kiita, suunkup ilin unang tunum keliwa yo, kala kanum bokolala, bom bii-lom am mafiing daanokomu kawu, atin ti nalalta imi yim-folila, tam tiinokomip.

⁴¹ Kemin, Yesus ayo boko-lomda: Abiil tikiin kawu suunkup ilin ima bret uyo talsuu no, yiki kaali nalta no, kala kanum bokoyilale, Juda kasel imi kamok kamok iyo weng san-ilomdip: Ibakaba no, kala-lomdipla, imi aket ayo ti aket atul dukum keyila, ⁴² weng yaapkan baka-bamdipya bokolip: Tunum kalawaali, Josep ami man Yesus kemin, ami awak-aalap ili itamsup kemin, kaali tawaal diim tunum nulultap. Kemin, ali kanimin o, kala-lomdala, nuli ibokoya-lomda: Nali abiil tikiin kawu talsii

no, kalba ni? kemipla, ⁴³ Yesus asiik bokoyila ko: Kipyo, disa kaa aket atul kep-na-lomdip, weng yaapkan bakabam ale, weng yen-bam takena-una-tala-kemin daa yo! ⁴⁴ Tunum maakup ma ayo dok kano-somdaya, almi aket fukunin kaali, tildang nami diim kaa taloma disa; kemin ale, Atok nam-baala talsii alalta, tunum iyo ulela imtaldang daap-naya, ilom am mafiing daanokomu kulu asuk yim-foleya, tam tiinokomip. ⁴⁵ Kemin, sawaayak kawu, profet ita God ami Sukon Tem weng dolsip kabakali boko-lomdu: God ayo taba-lomda tunum so, unang so, alik iyo alami kukup kaali, kukuyokoma no, kalsu. Kemin, tunum unang alik ili God ami weng kaali, weng sanilomdip utamip kiili, nami fanang tildang talen-umbip o. ⁴⁶ Tunum ayo ma Atok ami tiin tituun dik-yak dela atamsa dinim; kemin, ti maakup nata-kup God so bom ale, atamsi no. ⁴⁷ Ibi weng kalawuuli tituun weng bokoyokomi kemin, unang tunum iyo ma nami lak kaali, duulip namti, kiita fan ili suunkup ilin unang tunum kebip o. ⁴⁸ Nali nalta suunkup ilin kaami ima bret kemin o. ⁴⁹ Sawaayak kawu, kipni kawil-fakal iyo ima tambal mana kaali, disanang bokon kawu bomdip in-bisip. Yale, iyo bombii tiltam tunum sawal keke, taansip. ⁵⁰ Lale, suunkup ilin ima bret abiil tikiin kawu talsuu kaa, akal alik o. Kanola tunum iyo inamnip namti, taanokomip dinim; ⁵¹ nalalta abiil tikiin kaami suunkup ilin ima bret kemin, abiil tikiin kaali, kelali tildaak talsii. Kemin, tunum ayo kawanta suunkup ilin ima bret kaali, kuluu inamna namti, ali suunkup suunkup ilokoma no. Suunkup ilin ima bret kaa kolokomi kaali ti, nami angtiil uyo lo-tabokomu kaata, kuyokomi kaali, tawaal diim kasel ipni iliim boyiliya, suunkup ilin unang tunum ke-lokomip o, kala kanum bokoyila.

⁵² Kemin, Juda kayaak kamok kamok iyo weng sanilomdip, nikil iyo aket atul-kup ke una-tala-ke-bam,

weng aal dikin-una-tala-ke-bamdip bokolip ko: Tunum kalawaali dok kano-somdaya, almi tiil kaa numi kuyila inam-nokomup i? kemipla, ⁵³ Yesus asiik bokoya-lomda: Nali tifaneng bakayimbi kemin, ibi Dukum Ami Man nami tiil so, kiim so, iyo inam-nokomip disa namti, tiin kawang suunkup ilin kaami kukup uyo ipni iipyak tem kawu ilokomu disa. Kemin, ⁵⁴ tunum unang kii kanta nami tiil so, kiim so, iyo inan-umbip namti, tiin kawang suunkup ilin kaami kukup uyo ilmi iipyak tem kawu be. Kemin, am mafiing diim kabaku nita yim-foliya tam tiinokomip. ⁵⁵ Nami tiil uyo atin ti ima; ale, nami kiim uyo atin ti wok inin o. ⁵⁶ Kemin, tunum ayo kawanta nami tiil so, kiim so, iyo inan-umba ayo, nimi diim kawu bombe aa, nakal ami diim kawu bombii no. ⁵⁷ Atok ali nami nam-baala talsii, ali tiin kawong miit kayaak kemin, ata ami titil kaali, kup-nala suunkup bom tiinsi ultap kemin, nali tiin kawong miit kayaakim kemin, tunum ayo nam-buu-lomda ina namti, kaali nami titil ayo kolila, ali suunkup suunkup ilokoma no. ⁵⁸ Nali nalalta, fan suunkup ilin kaami ima bret kemin, abiil tikiin kaali, kela tildaak talsii. Kemin, ima kaa kipni kawil-fakal disanang kawu bomdip im-bomdip taansip kanolin daa; tunum ayo kanola suunkup ilin ima bret kalawaali ina namti, suunkup suunkup ilokoma no, yakale, ⁵⁹ Yesus ayo Kapeneam lotu am kaptamu weng kaa, kanum bakayin-bam kukuya ko.

Yesus ayo boko-lomda: Suunkup ilin kaami sang bakayin ayo ti kalabi no, kalsa kaami sang kaata ko

⁶⁰ Yesus ami daang bakaalin tunum yaapkan iyo weng kaa weng sanbip-kup, bokolip ko: Weng kaa bakaba kaali, uluum tabin weng kemin, kawanta weng kaa weng san kaal-ke-lokoma yoko? ⁶¹ Kanum bokolip katale, tunum ma ayo Yesus ami bokolama dinim. La, ali itama yi, Aket atul

weng kanum boko aket fukunbip kala, kalale, itam-ilomda asiik bokoya ko: Kanolin weng bokoli kaa, kipni aket tem kabak ku-mafak-daaya nema? ⁶² Yak kanolip kulaali, ti ipkal nitamiwa yi, Dukum Ami Man Nali asuk tam nalami suunkup ilin kaami abip bombii kela talsii kaali, una kalip namti, ibi kanimin o, kalokomip i? Kaakal, kipni aket tem kabak ku-mafak-daayokomu nema? ⁶³ Ibi tawaal diim kaldaak-ami mafek mafek kiimi aket kiita tiltam yan-ilomdip, ibi dong dokoyilipya, ibi suunkup ilin unang tunum ke-lokomip disa. Kemin, God ami Sinik ata unang tunum imi aket tem kaali, bam-dakaayin-balaya, aket fal-siki-lomdip, suunkup ilin unang tunum ke-lokomip o. Kemin, weng kala bokoyili kabak-ali Sinik Tambal alalta bam-daayilaya kawu, ibi God ami suunkup ilin unang tunum kelin o, kalbi. Yale, ⁶⁴ iip maakup maakup ibi nami lak kaa duubip disa yo, yakaya kemin, Yesus ayo sawaayak kaptoowu yakyak kutal kamala kalawu diila kaata, utama yi, Kii kawanta nami lak kaali, duulokomip disa yo, kala, kala-lomda tunum ayo kawanta nam-baala yak waasi imi sikil diim abam-nokoma kala utamsa kemin, kaa kanum bokola ko. ⁶⁵ Ayo kanum bokoyale: Kaa sawaayak kawu utamsi kemin, ibi bokoyili: Kanola Atok ayo tunum imi titil kuyokoma dinim kaali, dok kano-somdaya, tildang nami miit tem tal-ilomda nami lak kaa duulokoma disa yo, kalbi no, kala ko.

⁶⁶ Yesus ami daang bakaalin tunum talangkal iso, malo yaapkan ma iso, nikil iyo bomdip, daang bakaalin tunum yaapkan iyo ami weng uyo kanum bokola weng san-ilomdip, weng kaa uluum dukum o, kala-lomdip iyo aso tal-unemin kaa, kelalip tabanip. ⁶⁷ Kemin, Yesus ayo almi daang bakaalin tunum talangkal imi bokoya-lomda: Ipkal iso unum o, kalbip ema? yakale, ⁶⁸ Saimon Pita ayo Yesus ami bokola: Kamokim kapyo, kanum bokolap. Yale, nuli

kambop-ta kawanmi fanang unokomup? Tunum maakup kapta-kup suunkup tiin kawong miit kaami sang kaa, kukuya-laabap. Kemin, ⁶⁹ kabi numi aket bam-daayilawa, utamuwa yi, Kabi God almi tunum tambal ale, atin ti ban dinim tam-buu-lom tam-baala taldaak tal-salap, maakup kapta-kup kala, kalbup o, akale, ⁷⁰ Yesus asiik bokoya-lomda: Nalta tunum talangkal ibi ulelasi kemin, ipni iipyak tem tunum maakup ma ami aket tem ayo sinik mafak tal aba yak ami tiling tem unokoma. Kemin, ali Tunum Mafakim ami man keba no yakale, ⁷¹ Yesus ali weng kalawaali Judas ayo Keriot abip kayaak, Saimon ami man ami sang kaata bokola ko. Judas kaali, Yesus alami daang bakaalin tunum yale, asuk fal-siki-lomda, Yesus ayo baayala, yak waasi imi sikil diim abamna aalokomip, ata no.

7

*Yesus ami nakal-fakal imi aket fukunin kaali, boko-lomdip:
Yesus ali God ami man disa yo, ke-bisip kiimi sang kaata ko*

¹ Bombiile, Yesus ayo utama yi, Juda kayaak imi kamok kamok iyo nelum o, kalbip kala, kalale, Yesus ayo Provins Judiya kaa tal-unemami daa yo, kala-lomda, Provins Galili kawu tal-unema ko.

² Juda imi Sel Am Disa Kiin Sin-yaamin ami iintang am kaali, mepso tuluya kemin, ³⁻⁴ Yesus ami nakal-fakal iyo tal bokola-lomdip: Tunum ma ayo kayak kayak kiita nitamik o, kala namti, ami okok kemin kaa maaklo yawaal-daa nolokoma disa; ali ti fatap diim kulu nuu-mokoma. Kanolin kemin, kapkal kanolin okok kemin kaali, kanumon o, kalap namti, kapkal tal fatap diim tal-ilomdap, unang tunum yaapkan imi tiin diim kawu kanu-balawa yo. Provins Galili kalawaali, kela din Provins Judiya din-ilomdap, kapni kukup akal alik ma kanu-balawa, kapni

daang bakaalin tunum Judiya kawu ilin iyo titamik o, akipla, ⁵ ami nakal-fakal kiili, kaa God ami Man o, kalsip dinim kemin, weng kaa kanum bokolip ko.

⁶ Yesus ayo asuk nakal-fakal imi bokoya-lomda: Nami am kaa kama daan tiltam tilin dinim bombu; lale, ibi suunkup am daan-laan-umba kaali, numi am daanbu no, ken-unbip. ⁷ Kemin, tawaal diim kaldaak-ami unang tunum kiili, ipni itam finan-daa-lomdip disale, nali imi kukup mafak kaa ken-umbip kaami sang kaata, bakayin-biliya kaata, ili nitam finan-umbip. ⁸ Kamala kaali, ipkal iintang am daanbu kemin, din Jerusalem kawu lotu kemin o! yiki. Lale, nami am kaa daanin disa; kama bombe kemin, kamala kalaali nili din iintang am kaa, din un-okomi dinim, ⁹ yaka-lomda Provins Galili kawu ila ko.

Iintang am daanu ima im-bilip, Yesus ayo din Jerusalem unang tunum imi kukuyin-bisa kaami sang kaata ko

¹⁰ Yesus ami nakal-fakal iyo unipla, akal ilanale, yak aba din am iintang am daanuya, ayo, Unon o, kala. Katale, ali fatap diim kawu unsa dinim; ayo sawaan tem liip una. ¹¹ Iintang am daanba diim kulu, Judiya kasel imi kamok kamok iyo Yesus kaa atamin disa bomdiwa, unang tunum imi dik-daaya-lomdip bokolip: Kaa doku bombe ni? kemipla, ¹² kawu unang tunum iyo maaklo akolkup weng boko una-tala-kemipya kawu, malo ma bokolip ko: Kaali tunum tambal o, kemiple, malo ma ita bokolip: Ee, kaali unang tunum imi ibakayin tunum o, kemip. ¹³ Katale, ili Juda kasel imi kamok kamok imi atul kaata, itam finan-daa-lomdipla kemin, tunum iyo ma Yesus ami win kaali, ma ku-fatap-daa bakamalip dinim kelip. ¹⁴ Kemin, iintang am daanbu kaali, am anung ma disa kelale, am anung ma bombe kawu, Yesus ayo tam lotu am diilim kaali, tam-ilomda unang tunum imi weng uyo kukuyin-bamda bakayilala, ¹⁵ Judiya kasel imi kamok

kamok iyo ami weng bakaba kaali, weng san-ilomdip aket dukum fukun-bam boko-lomdip: Yak kanolin tunum kala numi skul ma kama-unsu dinim; lale, kaa doku utam-laamin dukum kaa, dik-daa kuluusa kemin, kanum bokola yoko? akipla, ¹⁶ Yesus asiik bokoya-lomda: Kukuyimbi kalawaali, nalmi aket fukunin kaata-kup ibi kukuyinbi disa; God, nam-baala talsii, ami weng kaata-kup bakayinbi no. ¹⁷ Tunum ayo ma God ami aket fukunin kaata-kup, kutal-fukulon o, kala namti, kanolokoma kaa, ali nami weng bakabi kaali, utama yi, Kaa God ata bokolaya tal bakaba ne? alalta disa alami aket fukunin weng tal bakaba ne? kala, kaal ke-lokoma. ¹⁸ Tunum ma ayo alami aket fukunin weng-kup bakaba namti, ayo Kanu-biliya, unang tunum iyo nitam-ilomdipya, nami win kaa, kufup-nin o, kalba kayi! Aa, tunum ma God ata nam-baala talsii ami win kaata-kup kufolon o, kalba namti, ali ibakamin weng kaa, bakamin dinim; weng tituun-kup bakamin tunum o. ¹⁹ Kemin, sawaayak kaali, Moses ayo Lo umi weng ma kukaa-daasa. Yale, alik ibi lo kuuli ma kutal-fukusip dinim; kemin, ibi kanimin o, kala-somdipya, nali nelum o, kalbip i? yakale, ²⁰ unang tunum isiik bokola-lomdip: Kabi sinik mafak ata nema kapsu bombe kemin, bakap-tamba nema yo? Ili kawanta telum o, kalbip yoko? akipla, ²¹ Yesus asiik imi weng kanum bokolip kaali, bokoyila ko: Nali lotu kemin tambal akal alik ma nosii kawu ipni aket kaali, ku-foyilu fanang mafak keyasuu. ²² Moses ayo Lo ma kuuyilale, kukuyila-lom: kemin iintang am daansuu diim kawu okok kemin tambal akal alik maakup ma nosii kawu ipni aket kaali, Man tunum ayo kuule, bii am fetkal kelale, angtiil ipnaal kaa, bola-yaamin kemin, ibi kaali utamsip. La, man kaa am oklungkal kela namti, kaali God ami iintang am daana kala kalip, kaakal ami ipnaal kaali, bola-yaabip o. Kaa Moses alta-kup kanolin

kukup kaa iluusa disa; awil-fakal ita siin kawu nuu-bisip. Yale, Moses ami kukoliwa, ayo ipni kukuyinsa. ²³ Kemin, ipni Moses ami weng kutiisa kaali, lo-laamin dinim, kibi kutal-fukulin o, kal-bomdipla, God ami iintang am kaa, ibi man ipnaal bo-kukan-tiiyin-bamdip, Kaali tambal o, ken-umbip. Kemin, nakal ipni kanun-umbip tap, nakal iintang am ma daanuya, tunum ayo dap-talalulila tambal keba kemin, ibi kanimin o, kalaliwa, nami aket atul-kup kukaap-nambip yoko? ²⁴ Ibi disa kawu bomdip tiin kaata-kup natafiimin daa; talalu nitafii-bamdip, tambal-kup nuuba ne? mafak nuuba ne? kemin o, kala ko.

Tunum kalawaali, God ata uldaa-dabuusa tunum ema yo? kala dik-daansip kaami sang kaata ko

Mat 11:27, 12:23, Jon 7:45-49, 8:55

²⁵ Ami weng kaali, bokola disa kelule, kulaa Jerusalem unang tunum malo ma iyo bokolip ko: Tunum kalawaa kamok kamok iyo aalum o, kebip namti kalabe nema yo? ²⁶ Kaa atamin! Ayo tal unang tunum yaapkan tem kalawu ilmi tiin diim weng bakaba kawu, kamok kamok iyo weng kaa ma bokolamip disa kelipla, kamok kamok iyo maaklo atam, Kaali God ami uldaa-dabuusa tunum o, kala ali Kraist ata no, kala-lomdip aket fuku-daka-bam kenbip ema? ²⁷ Daa. Nuli atamupla, Ali kaloku ma kela talba kaali, kaal-kebup. Yale, Kraist ami talokoma kaali, utamduwa, Awu, kaali kaloku talba no, kalokomup disa yo, kalip ko.

²⁸ Yesus ayo lotu am diilim kaptamu kukuyin-bamda, ayo weng dukum-kup bokoya-lomda: Ibi nali nitam-ilom nami doku talsi kaali, ibi fuku-daa-lomdip kaal-kesup o, kalbip. Katala, ibi talalu nali natamsip disa yo. Nalami aket fukunin kaata, talsi disa; God ayo fan bombe kemin, alalta nam-baala talsii. Katala, ibi kaa talalu atamsip disa yo. ²⁹ Nata-kup atamsii le, Alim maakup bom-ilomdupla, kawu nam-baala talsii kemin, nata atamsi no, kala ko.

³⁰ Kanum bokolaya, ayo dap-tal-fukulum o, kalip. Lale, ami taanokoma kaami am kaali, daan tiltam tabin disa kemin, God ata del molaya, iyo dap-tal fukulamip dinim kelip. ³¹ Katala, unang tunum yaapkan iyo Yesus ami lak duulip kii boko-lomdip: Kraist kaa, God ami uldaa-dabuusa ami talokoma ami kukup yaapkan akal alik nuu-mokoma kawu, tunum kalaami kukup akal alik kaa kanum tabasa kaali, kabaak banokomu disa; kemin, Kraist kaa, God ami uldaa-dabuusa tunum namti kula bombe no, kalip ko.

Yesus almi tam banokoma kaami sang bakayinsa kaata ko

³² Tunum unang yaapkan iyo Yesus ami sang kaali, weng san-ilomdipla, kala weng bakamipla, Falosi iyo weng selipya, iyo kanum bakabip, kala, kala-somdipya, Falosi so, awem tunum imi kamok kamok so, iyo lotu am bolis yim-baalip din Yesus ami dap-tal-fuku-lomdup sok dedulum o, kala uniwale ³³ kulaa, Yesus ayo almi taanokoma kaami sang kaa, unang tunum imi bokoya-lomda: Nali ipso bombii ke-lokomi disa. Nali asuk keyilali, asuk God nam-baala talsii ami fanang unokomi. Kemin ale, ³⁴ nami din ilokomi kaa, ibi ma taang-kala-lomdip tal aba tam nami ilokomi kaa, din unokomip disa yo. Ibi nami fenokomip. Lale, ibi nita-mokomip dinim o, yaka ko.

³⁵ Kanum bokoyilaya kemin, kamok kamok iyo weng bokola una-tala-ke-bam taken-bam bokolip: Ali dok banya, nuli atamin disa ke-lokomup i? Ayo nuli keyilala, umbilin Juda imi sawaayak din abip Grik kasel imi abip ma laabip kawu iso bomdala, Grik imi weng bakayin-bam kukuyokoma nema? ³⁶ Ali boko-lomda: Nali din kawu ilokomi kaali, ibi taang-kala tal aba din unokomip disa yo, yakale, weng ma kaata boko-lomda: Ibi nami fen-tal-une-mokomip. Yale, kibi nita-mokomip dinim o, kala kanum

boko kela kemin, weng kabak-ami miit kaa kanimin o, kala ni? kempip.

Yesus ami unang tunum imi suunkup ilin kaami wok kaata kuyon o, kalsa kaata ko

Jon 4:10-14, 6:35, Rev 21:6, 22:1,17

³⁷ Juda imi Sel Am Disa Kiin ami iintang am kaami am mafiing diim daana kaali, am dukum daanule, Yesus ayo kulu tal aba tam unang tunum imi tiin diim kawu tola-lomda, weng titil-foko bokoya-lomda: Kipyo, dok kanolin tunum ata ma wok tinap kelula, nami fanang tala namti, ali wok kaata ma koliya, ayo inamnak o. ³⁸ God ami Sukon Tem weng kabak boko-lomdu: Kawanta nami lak duulokoma namti, ali nami suunkup ilin wok kaa dalawa-laamin dinim kaali, ma koliya ami aket tem kaali, suunkup donga-lom basel-balaya, ayo kayak kayak iyo dong dakaayokoma no, kala kanum bokosu no, yakale, ³⁹ Yesus ayo God ami Sinik ami faldak-tiimin weng ma bokola kaali, unang tunum iyo kawanta God ami lak duulokomip namti, God ayo taba-lom almi Sinik kuyokoma ami sang kaata bokola. Kemin, am kula daanbu kaa, Yesus ali tawaal diim kala kela Aalap God ami fanang unin dinim ilala, God ali alami Sinik ayo dabaala tildaak tilin dinim ilaya, Yesus ami weng kaa: God ayo almi Sinik ayo kuyokoma no, kala-lomda kanum bokosa ko.

Unang tunum iyo Yesus ami sang kaali, weng san-ilomdip weng aal dikisip kaata ko

Jon 7:27

⁴⁰ Unang tunum yaapkan iyo kanolin weng kaali, weng san-ilomdip, malii ma iyo bokolip: Atin ti faneng te! tunum kalaali profet imi God ami weng bakayin tunum talokoma no, ken-umbip namti ata te! kemiple, ⁴¹ unang tunum malo ma ita boko-lomdip: I fan, ali God ami tunum uldaa-dabuusa tunum Kraist o kaliwale; aa, malo ma kiita

boko-lomdip: Kraist ali Galili kayaak disa kemin, kaali Kraist disa yo. ⁴² God ami Sukon Tem weng kabak-ali boko-lomdu: Kraist kaali, Devit ami man loop o, kalale, Devit ami abip diildiil Betleam kawu duulokomu no kala, kanum bokosu kemin, Yesus ata daa. ⁴³ Kemin, unang tunum iyo Yesus ami kalan o, kala biki-lom yak-una-tildak-una-ke weng aal dikimipla, ⁴⁴ tunum malo ma kiita, Yesus dap-tal fukulum o, kalip. Katale, tunum ma ata taba-lomda Yesus ayo yak dap-tal-fukulin dinim, kelip ko.

Tunum kamok kamok Yesus ami lak duulin disa kesip kaata ko

Jon 7:32-36

⁴⁵ Lotu am bolis iyo Yesus kambola asuk din Falosi so, tunum awem imi kamok kamok iso, imi fanang din itamipla, iyo dik-daayilip: Ibi kanimin o kala ayo dap-tal-fuku dibii-tilin disa kelip yoko? yikipya, ⁴⁶ lotu am bolis isiik bokolip ko: Sawaayak kaa tunum alaltap ma bomdala, kanolin weng tambal kaa ma baka-bisa dinim o, kalalupla kemin, kela tulup o, yikipla, ⁴⁷ Falosi iyo bokolip: Kulaa ipni kasen-kasen-yin-bamda bakayilaya, Ibi fan o, kala kambola tilip ema? ⁴⁸ Falosi nusole, kamok kamok iso, nuli katip so ma ami lak duusup disa yo. ⁴⁹ Ale, unang tunum Yesus ami lak duulin kiili, Moses ami Lo utamsip dinim kemin, iyo God ayo itama yi, Kii win dinim ke maaklo ke-lokomip o, yinsa no, kemip.

⁵⁰ Kanumipya, tunum kamokim ma iso tiinbip ayo, Nikodimas ayo siin kawu din Yesus atama weng bakamsip ata, ap-tunum kusal imi bokoyila ko: ⁵¹ Numi Lo kaa boko-lomdu: Ibi tunum ayo disa kawu dabuu dap weng bakamin baan diim kaa dakamin daa yo kalsu! Kemin, kamasi ami weng kaali, kuluu-somdipya, kaata ami weng sole, kukup so, kiita talalu utam-somdipla kawu, kaata dap weng bakamin baan diim uyo daalin aa! kalsu no, yakale,

⁵² iyo atafiimin weng kanum bokolip: Kabi Galili kayaak ililtap win dinim tunum ke-lomdap, kanum bokolap o? Kabi God ami weng kabak talalu tik-tii-lomdap utam, Awu fan, Galili tunum ayo ma tiltam profet ke-lokoma no, kalsu daa yo, kala-lom atamdawa yo, akipya, ⁵³ [unang tunum alik iyo sekela alami am e kala une-bala-tale-bala-kelipla,

8

¹ Yesus akal Jerusalem kaali, kambola yak aba tam amdu Oliv Tikiin una ko.

Unang ma ulmi imak kela akam kemin kaa lolu utam-ilomdip, Yesus ami dik-daansip kaata ko.

² Sintam kutim malang tem kawu, asuk tal aba lotu am diildiil tam unale, unang tunum yaapkan iyo taltam falala-dabak-moliple, Yesus ayo daak tiin-bomda weng bakayin-bam kukuyin-balaya, ³ lo kukuyin tunum so, Falosi iso, iyo unang ma sadiki-bulula utamsip. Kemin, iyo umbii-tal ami diim daalip tolnula, ⁴ Yesus ami bokolip ko: Kukuyin tunum kapyo, unang kalawuuli imak kela bomdu sadiki-buluya kemin, umbii-tulup o. ⁵ Numi kukup kaali, Moses ami Lo kaa bokoya-lomdu: Ibi kanolin unang kuu tuum ta bina daa welipya, taanuk o, kalsu. Kemin, kabi kanimin o, kalokomap i? akipya, ⁶ imi aket tem kaalile, weng kaa dik-daaluwa, weng tambal ma bokoyin disa kela kala, kalalupya kawu, dip-tama din kot baan diim daa-lom kawu dap-fatap-daalum o, kala-somdipya kemin, kanum bokolip.

Katale, Yesus ayo dabuna bomda sikil diil ta daak tawaal kabaaku dolmale, ⁷ iyo tola-lomdip weng kaali ti, dik-dakaalin-kup ke-bilipya, Yesus ayo tam tola bokoyila ko: Dok kanolin tunum kapta ma ban kemin dinim ke-laabap namti, kapsiik tuum ma kuluu binalapla yo! yakale, ⁸ asuk daak tiin dabuna sikil kulaak tawaal kabaaku dolmale,

⁹ iyo kanolin weng uyo weng san-ilomdip, tunum alik maakup maakup iyo tam daak saak lo aba tunum kamok kamok isiik dusiin daa une-bilipla, tunum malo ita mafi-ing kawu unip ko.

Alik unipya, Yesus so, unang kabuu uso, ita-kup keyila unipya, ¹⁰ unang ulufin Yesus ami miit tem tolnule, Yesus ayo dabom kufo tiyak daa utam unang uyo bokowa ko: Kupyoy, ali tunum maakup ma ayo taba-lomda tam-bak-molon o kalokin dinim ema? ¹¹ wakale, Ayo, ili ma kalokin dinim ta! akule, Yesus ayo bokowa ko: Nakal kanola tam-bak-molon o, kalokomi disa kemin, kupyoy, unan aa! Katale, din unokomap kaali, maso ma ban ke-laamin disa yo, kala kanum bokowa ko.]

Yesus ali boko-lomda: Nali tawaal diim kayaak imi yokon dawong o, kalsa kaata ko
Jon 1:5,9

¹² Yesus ayo Falosi imi bokoyila ko: Tawaal diim kasel unang tunum imi yokon dawong kaali, nalta kemin, kawanta ma nami daang bakaalon o, kala namti, ali nami dawong kaata, ami aket tem uyo falala-kup keluya, ali kutamiip tem kawu ilokoma disa. Kemin, ali falalalalin diim tunum ke-lom suunkup ilokoma no, kalale, ¹³ Falosi isiik bokola-lomdip: Kabi kaltapni sang-kup bak-abap kaali, ti yaap kep-tuya, bakan-umbap disa. Kapni weng kaa, tituun weng disa yo, akipla, ¹⁴ Yesus asiik bokoya-lomda: Nali utamiya, Kawu liip talsi aa, kawu liip unokomi kala, kalbi kemin, nalmi sang-kup bakabi kaa, atin ti faneng te! Kemin, ibi nitamiwa yi, Ali dok liip talse nambip disa le, nami unokomi kaali, ibi utabip disa yo. ¹⁵ Ibi tawaal diim kasel imi tunum yam-kukumin kaami kukup kaata, aptum kusal imi itafii-bamdipla, yam-kukun-umbip. La, nali ipni tunum kii yam-kuku-bam itafiimin umi kukup uyo, nali kanun-umbi disa. ¹⁶ Yale,

kanola nali yam-kukumi namti, kaa nata-kup disa; Atok nam-baala talsii alalta-kup tiin mo-balaya, Alim ke-lom yam-kuku-mokomup. Kemin, nami yam-kukumin kaali, tifan tituun-kup yam-kuku-mokomi. ¹⁷ Kemin, ipni Lo yo, kala weng kutii-lom dola kutiisip kaali, boko-lomdu: Kanola tunum alep iyo weng maakup ma bokola-bokola-ke-lokomip kaali, weng talalmin tunum akal weng san-daya, kaami aket kaali, Atin ti fan o, kalak o, kalsu. ¹⁸ Kemin, nali nalmi sang kaata-kup suunkup bakayinbile, Atok nam-baala talsi alalta kanola nami sang kaata-kup bakayin-bam be no, yakale, ¹⁹ iyo dik-daala-lomdip: Kapni kaalap kaa doku bombe ni? akiwa, Yesus asiik bokoya-lomda: Ibi nali natamsip disa kemin, nami Atok akal atamsip disa yo. Ibi nali nitamsip dinam, ibi nami Atok akal atam kesip o, yaka ko.

²⁰ Yesus ami weng bakayinsa kaali, lotu am diildiil dukum kaami anung moni kutiimin am kaptamu weng bakayinsa. Kemin, iyo tiyak dip-tal-fukulum o, kala-silip. Lale, Aalap God ayo utama yi, Nami Man ami am kutensi kaali, kama daanin disa, bombuu kala, kala-lomda del mola kambolip ko.

Yesus ami boko-lomda: Ibi tal aba din nami abip unokomi kaali, ibi tal aba din unokomip disa yo, yinsa kaata ko

Jon 7:34-36

²¹ Am ma daanule, Yesus ayo asuk bokoya-lomda: Am ma daanokomu kaali, nili kano keya unokomi. Kemin, ibi fen-tal-une-bam nita-mokomip disa; ale, ibi iltipni ban kemin kaami uluum kuuta yim-baak-molu, taanokomip o. Ale, ibi nami abip unokomi kaa, ibi tal aba din talokomip disa yo, yakale, ²² Juda imi kamok kamok iyo taken-una-tala-ke-bam bokolip: Kalawaali kanimin o, kala boko-lomda: Nami abip unokomi kaa, ibi tal aba din unokomip dinim o, kala ni? Ali binang aalokoma kemin, bakaba

ne? kemiwa, ²³ Yesus ayo bokoya-lomda: Ibi tawaal diim tunum ale, nali tawaal diim kalaami tunum daa. Ibi tawaal diim kalaami tunum, ale nata, asal kaptam-ami tunum. ²⁴ Kemin, ibi bokoya-lomdi: Ibi iltipni kukup mafak kaami uluum kaata keyula, kaaso taanokomip o, yiki. Ibi kaa, Niyo kano Suunkup Ilin Kaa Nalta kemin o, kala, nokolip disa kelip kulaali, ibi kukup mafak so kemin, taanokomip o, yakale, ²⁵ isiik bokola-lomdip: Kabi kawanta yoko? akiple, Yesus ayo bokoyila: Siin kaptoowu nalami sang kaa bakayila-laabi, ayo nalalta no. ²⁶ Ipni kukup mafak kanun-umbip kaami sang kaali, yaapkan bakayin-bamdile, ipni kukup kiili, yam-kuku-bam weng yim-bak-saanami. Katale, kamala kalawaali kanolokomi dinim kemin, tunum nam-baala talsi ayo fan, tituunkup tibin tunum o. Ami weng kaali, nali alik weng san-ilomdiya, nata tawaal diim kasel imi bakayinbi no, yaka ko.

²⁷ Ili utam, Awu, kaa alami Aalap God ami sang bakaba kala, kalolip dinim keliwa, ²⁸ Yesus ayo bokoyila-lomda: Am ma daanokomu kaali, ibi Dukum Ami Man Nayo, nam-tam-folokomip kawu nitamiwa yi, Niyo kano Suunkup Ilin Kaa Nalta kemin o! kalokomip, kulaata utamiwa yi, Okok kemin kaa kanun-umbi kaa, nalafin kanun-umbi disa; le, nalmi aket fukunin daa yo; Aalap ata weng kaa bakaan-balaya, bakayinba kala nokokomip o. ²⁹ Atok ata ulduu-nam-baala talsii ayo kaata kanuman o, namba kaata, nali suunkup kanu-biliya, nami fiyaap kaali, duun-unba. Kemin, ali kep-nimba disa; ali naso suunkup bom-balaya, kanubi no, kalaya, ³⁰ tunum yaapkan iyo Yesus ami weng kaa kanum bokola kaali, weng san-ilomdip ami lak kaa duubip ko.

Yesus ayo boko-lomda: Kibi nami tituun weng kaali, fan o, kalip namti, nali til-daa-yim-baalila, tangbal-kup ilokomip o,

kalsa kaata ko

Mat 3:9, Rom 4:11-12, Gal 4:30

³¹ Yesus ayo Judiya kasel ami lak duusip imi bokoya-lomda: Ibi nami lak kaa duu nami daang bakaalin tunum kep-nip kemin, ibi nami weng kaali, suunkup kutal-fukulin-kup ilip namti, atin ibi nami daang bakaalin tunum alik-daap ke-lokomip o. ³² Ibi nami tituun weng kaali, kaal ke-lomdip, Atin ti tifaneng o, kalokomip kaata, nali tal-daa-yim-baaliya, ibi tambal-kup ilokomip o, yakale, kulaa isiik bokola-lomdip: ³³ Numi awaalik Abraham ami man loop kemin, tunum ayo ma nuli sok de-yimulaya, ami okok kemin kaa ma fukusup disa te! Kabi boko-lomdap: Tal-daa-yim-baalila tambal-kup ilokomip o, kebab kaa kanimin o yakap yoko? akipya, ³⁴ Yesus asiik bokoya-lomda: Nali tituun weng bakayinbi no. Ibi ban kemin kukup kaa, suunkup kutal-fokusip namti, ibi iltipni kukup mafak kaata, taba-lom im-baak-mo sok de-yimusu no. ³⁵ Tunum disa sok dedulip okok kemin tunum ayo tunum man alimal imi iipyak tem kawu suunkup abiin tambal ma tiinokoma disa; kuno keya unale, tunum man ata-kup suunkup alimal imi iipyak tem kawu abiin tambal-kup tiinokoma. ³⁶ Kemin faneng, God ami man nita, til-daa-yimbaali namti, atin ti ibi tambal-kup ilokomip.

³⁷ Kemin, nali ibi itamiya, Ibi iltipni kawaalik Abraham ami man loop o, kalbip. Yale, ibi nami weng bakabi kaali, ma kuyak aket tem daabip disa kemin, ibi nelum o, kalbip. ³⁸ Nali ipni weng kaa kukuyinbi kaali, Atok so Alim maakup bomdupla kaali utamsi kemin, bakayinbi no. Kata, ipni kukup kaata kanu-biliwa, ipni kaalap ata kukuyin-balaya, kanun-unbip o, yaka ko.

Yesus ayo bokoya-lomda: Ipni kaalap diilim kaali, Setaan Tunum Mafakim ata no, yinsa kaata ko

³⁹ Isiik bokolip: Numi atok kaali, Abraham ata-kup o, kalipla, Yesus asiik bokoya-lomda: Daa yo! ibi fan Abraham ami man loop dinam, ibi ami kukup tambal kanumsa kaata-kup, kotal-fukulalip. Yale, ⁴⁰ ibi fen-tal-une-bam nelum o, kebip kemin, ok alik kaa ken-umbi kaali ti, God ami tituun weng kaata kuluu-lomdiya, bakaya-tabasi no. Ipni kukup kaa kanubip kaali, Abraham ali kaa kanu-bisa dinim te! ⁴¹ Ibi iltipni kaalap ami kukup kaata, kuluu-lomdiwa kanun-umbip o, yakale, isiik bokola-lomdip: Daa yo! nuli liip man disa yo! Numi atok kulaali ti, God maakup kaata-kup o, kalbup kemin, nuli fan ti alami man alik-daap te! akipla, ⁴² Yesus asiik asuk bokoyila ko: God ayo fan iltipni kaalap dinam, ibi nali natamiwa, nili fan Atok aso Alim maakup tiinsupla nam-baala talsi kala, kala-somdipla, nami aket kaali, kup-namip. Lale, ibi nami aket kup-namip disa yo. Nali nalmi aket fukunin kaata-kup talsi dinim; God ata nam-baala talsii te! ⁴³ Kemin, kanimin ma nolum o, kala-lomdiwa, nami weng kaa talalu weng san-silip disa yi? Nami weng kaa, weng sanamup dinim o, kala-lomdip talang tem akiibip ko.

⁴⁴ Kipni kaalap kaali, Tunum Mafakim ata kemin, ibi ami man te! Ibi ami aket fukunin kaata-kup kotal-fukulum o, ken-umbip. Siin kaptoop ali ti unang tunum iyo yan-umba. Ali tifan kaami kukup kaali, ma kotal-fukusa dinim kemin, ali ti suunkup ti tifan kaami aket-kup fukun-umba dinim. Kemin, kaa ti ibakamin miit kayaak ale, ibakamin tunum imi aalap o. Ami ibakamin kaa, almi suunkup kaata ti, kotal-fukun-umba. ⁴⁵ Kemin, nali fan tituun weng kala bakaya-unbi kaali, ibi nami weng kaa weng sanamup daa yo, kalalipla kep-na-laabip. ⁴⁶ Kemin, kawanta ma nili nitamiwa, Kaa kukup mafak keba no, nikip kaali, nam-fatap-daalin dinim yoko? Kemin, nali weng kaa tituun weng-kup bakabi kaa, ibi kanimin o,

kalalipla weng sanakin disa kebip i? ⁴⁷ Atok God almi man alik-daap kiita, God ami weng kaali, weng san kutsal-fuku-unokomip. Ale, ibile God ami man daa; kemin, ami weng kaali, Kaa weng sanum o kalup daa yo, ken-umbip o, kala kanum bokoyila ko.

Yesus ayo almi sang so, Abraham ami sang so, kiita baka-bisa kaata ko

⁴⁸ Judiya kasel imi kamok kamok iyo Yesus ami bokolalomdip: Kapni Moses ami Lo kup-tinsa kaali, kutsal-fukusap disa; kabi Sameria tunum kemin, kutsal-fukusap disa. Kabi sinik mafak ta tiin molaya, kanum bakabap o, kala-lomdup kaa faneng ema yo? akiple, ⁴⁹ Yesus asiik bokola: Ee, nali sinik mafak disa; kemin ale, nali Atok almi win kaata-kup kufon-bilile, iptana mi win kaata dimilup kabaak banak o, ken-umbip o. ⁵⁰ Nami aket fukunbi kaali, unang tunum ili nami win kaata kufup-nin o, kalbi daa; Atok ata nami Man ami win kaata kufolin o, kalba. Kemin, Atok ata, nami win kufup-nin disa kebip imi yam-kukulomda yam-bak-saanbi molokoma no. ⁵¹ Nali fan tituun-kup weng kaa bokoyokomi kemin, kawanta nami weng kukonbi kaa, weng san kutsal-fuku-kulii-tabokoma kaali, taan-ilomda atin maaklo disa ke-lokoma disa yo, kala ko.

⁵² Juda kamok kamok isiik bokolip ko: Kamala kulu titam kukulupla, kabi sinik mafak ata kabi tiin molala bom-balap o, tukup te! Abraham akal taanale, profet yakal taanip kesip kemin ale, kapta boko-lomdap: Kawanta nami weng kukonbi kaali, weng san kutsal-fuku-kutama-unokoma ayo atin taan-ilomda maak lo disa ke-lokoma dinim o, kalap ema? ⁵³ Numi awaalik Abraham ali taansa. Ale, kapni aket fukunin kaata, Abraham ayo kabaak banale, nita nita kesi no, kebab ema? Kanola profet yakal ti taansip. Kabi aket fuku-daa-lom: nita nita kesi no, kebab yale, atin ti kabi kabak banap te! akipla

⁵⁴ Yesus asiik bokola ko: Nali kano nalmi win kufumami kaali, unang tunum iyo nami weng kaa, weng sanamip dinim o. Nami win kufup-nin kaa nalta daa; Atok atakup kemin, alalta ibi boko-lomdip: Numi God o, kenumbip atakup. Yale, ⁵⁵ ibi kaa talalu atamsip disa kemin, nata-kup atamsi. Ale, nata boko-lomdi: Kaa atamsi disa yo, kalomi kulaali, nali iltiptap ke disa ibakamin tunum kelami. Yale, nali kaali talalu atamdiya kemin, ami weng so, kukup so, kiita kutal-fukusi. ⁵⁶ Kemin, ipni kawaalik Abraham ayo sawaayak sawaayak kaptoowu, ali talokoma no, kala-lomdaya, fen-umba. La, ibi nitama yi, Talse kala, kala-lomdaya, fiyaap sakbaalim dukum uyo duumsa no, kala. ⁵⁷ Kemin, Judiya kasel imi kamok kamok isiik bokolip ko: Kwin! Abraham ali sawaayak kawu taansa kawi! Kabi tunum dukum kelin dinim, disa bom-balapla, kaata Abraham atamsi no, kalbap yoko? akiwale, ⁵⁸ Yesus asiik bokoya-lomda: Nali fan bakayinbi te! Nali sawaayak kaptoop, Abraham ali duulin dinim bom-buluya kawu, bom-biisi no, ⁵⁹ yakale kulaali, iyo daak tuum ta kuluu-lomdip aalum o, kemipla, Yesus alta almi kawaalaya, atamin dinim keliwa, lotu am diilim uyo kambola tam bana ko.

9

Tunum ma awak uta duulu tiin mafak ke-bom laaba. La, Yesus ata dap-talalusa kaami sang kaata ko
Jon 11:37

¹ Kemin, Yesus ayo liip kawu un-bom talaala yi, Tunum ma awak mat tem kabaku tiin bakiilin ma duusu ayo atamale, ² almi dang bakaalin tunum iyo dik-daalip ko: Kukuyin tunum kapyo, yak kaa dok kanolin kaata ma ban kelala, ami tiin kaali, bakensuu ni? alalta ne? almi awak-aalap ita ne? akipla, ³ Yesus ayo bokola: Daa! kuyak ami ban kemin diim kabak tinimin daa; awak-aalap imi ban

kemin diim kabak daa. Ami tiin mafaksa kabak ap-tunum kusal iyo atamiwa yi, God ami titil sakbaalim dukum ayo ami diim kawu okok daaluya kawu ata-mokomip o, kala kali ko.

⁴ Kutamiip-nokoma kaali, tunum dok kanolin ata ma okok ke-mokoma disa; kuluwaa atan tal unebu tap kawu, nuli suunkup God ata nam-baala talsii ami okok kemin-kup kaa ke-bamdup bom-buluwa, atan ayo tem ba una kala, kalum aa! ⁵ Nali tawaal diim kalawu bombi kaali, unang tunum alik imi yokon dawong kesi no, kala ko.

⁶ Kanum bokoba-kup, Yesus ayo mok tak-daala daak tawaal abamnale, mok so, tawaal so, kiili an-fal-siki-lomda, tawaal kuluu kuyak tunum ami tiin diim kabaku kabala-lomda, bokola ko: ⁷ Din-ilomdap, wok kumun Siloam kawu kapni tiin matum kaa ding-nan o! akala kemin, wok kumun kabaak-ami win miit kaali, boko-lomdip: Dabaala Unemin o, ken-umbip kemin, tunum tiin bakiilin ayo din ami tiin matum kaali, diinga tiyak daa mafek mafek kaali, itam-ilom, asuk talale, ⁸ ami kayaak sole, unang tunum ami nen-bala atafiin-umbip iso, iyo dik-daalip: Kalawaali tunum tiin-bomda nen-umba ata nema? kalipla, ⁹ malo iyo bokolip: Ayo, kulaata taal kaliwale, malo ma ita boko-lomdip: Ee, Kaa, ka daa. Kemin, kaali alaltap ma ata no, kempli, tunum alalta bokola: Ayo, nalalta te! yakale, ¹⁰ iyo dik-daalalip ko: Kabi dok kano-lomdapla, kaa talakabap i? akipla, ¹¹ ayo bokola: Kaaye? Tunum ami win kaali Yesus o, ken-umbip kulaata, tawaal fuk-duu-lomda nami tiin matum tal-daap-na-lom bokop-na-lomda: Din wok kumun Siloam kabaaku tiin matum uyo diing-nan o! nakaya, din ilomdi tiin matum ayo diinga kem-silile, kwin! abiltap-siik mafek mafek namti utami kala, kala-somdiya tali no, yakale, ¹² Tunum kaa doku ma bombe ni? kempli, Mo te! yaka ko.

Falosi iyo Yesus ami tunum dap-talalula kaami miit kaata, fen-tal-unemsip kaata ko

¹³ Kemin, unang tunum iyo tunum tiin bakiilin Yesus ata dap-talalula, ayo dabuu dibii Falosi imi fanang unip. ¹⁴ Yesus ami tawaal kuluu-lomda tunum tiin bikiilin ami dap-talaluba kaali, iintang am o, kala lotu am daanbu kawu dap-talaluba kemin, ¹⁵ Falosi yakal tunum ami dik-daalip ko: Kaa dok kanop-talala, kabi mafek mafek kaa atafiibap i? akipla, ayo bokoyila ko: Ali tawaal ta fak-duu kuyak nami tiin tiip-nale, nalalta tiin matum kaali, dingalomdi atami no, yakale, ¹⁶ Falosi malo ma iyo bokolip ko: Tunum kanola kaali, iintang am lotu kemin kaami lo kaali, ma kutal-fukusa disa kemin, kaali God ami ap-tunum disa yo, kala-lomdip kanumiple, kulaali malo ita bokolip: Kukup mafak kemin tunum kaa dok kano-lomdaya, kano-lin kukup akal alik akal alik kaali, kanu-bam talal-mama yoko? ke-bala ke-bamdip, weng aal diki-bamdipla, ¹⁷ iyo asuk tunum ayo dik-daalip ko: Kabi boko-lomdapla: Ali nami tiin baap-na tambal keli no, kalap kemin ale, kapni aket fukunbap kaali, ali kalok nolin tunum i? akipla ayo bokoya-lomda: Ali profet o, kala God ami weng ku-fatap-dakamin tunum o, kalbi no, yaka.

¹⁸ Katale, Judiya kasel imi kamok kamok iyo utamiwa yi, Tunum ayo mafek mafek uyo itafiiba kaali, faneng sawaayak tunum kalawaali tiin bikiisa. La, asuk tambal kela kala, kalolip dinim ke-lomdip, ilana awak-aalap iyo naan-daayip tal itamiple, ¹⁹ iyo dik-daayip ko: Kalawaali, akam ipni man ema? Ibi boko-lomdip: Awak duusu diim kawu tiin bakensa no, ken-umbip ema? Aa, dok kano-somdala kamali kaata mafek mafek kaa atafiiba ni? yikipla, ²⁰ awak-aalap iyo bokolip ko: Alep nuli utamuwa yi, Kaali nulmi man o, kaliple, kulaali awak uyo tiin bikiilin duusu. ²¹ Yale, nuli utamuwa yi, Dok kano-somdaya, ayo

kamala kulu mafek mafek kaali, atama, aa ali kawanta taba-lomda, ami tiin mafak uyo nola tiin baala kaali, nuli atamin disa kelup kemin, ipkal ayo talalu dik-daalin aa! Akal tunum yayim dukum kemin, ipkal dik-daaliwa kawu, alta bokoyokoma no, yikip ko.

²² Ami awak-aalap iyo Juda imi kamok kamok imi atul itam-suun-daa-lomdip kanum bokolip ko. Juda kayaak kamok kamok iyo siin kawu weng taken-bamdipla alik, Ayo, kala-lomdip tunum ayo ma boko-lom: Yesus ali Kraist o, God ami uldaa-dabuusa tunum o, kala namti, ali tiltam lotu am uyo tiltam tala namti, ayo fotabamnup tam banokoma. Kemin, ali asuk tiltam talemin daa yo, kalbip. Kemin, ²³ ami awak-aalap iyo weng san suun-daa-lom bokolip: Akal tunum yayim dukum kemin, ipkal dik-daaliwa yo! yikip ko.

²⁴ Falosi iyo tunum ami awak tiin bikiilin duusu ayo dum alep fak-daa naan-daalip tal itamale, iyo bokolip ko: Nuli utamuwa yi, Tunum kapni tiin baap-tanba kaali, kukup mafak kemin tunum o, kalsup. Kemin, God ami win kaata-kup kufolan o! Yesus kaami win ayo kufolin disa yo! akiwale, ²⁵ ali bokoya-lomda: Nali ma atabi dinim kemin, ali ban kemin tunum e? ban kemin tunum disa ye? kebi dinim. Yale, kukup maakup ma atin ti utami kaalile, siin kaa nami tiin kii bikiilin. La, kama kulaata, mafek mafek uyo atabi no, kali no, yakale, iyo asuk dik-daalip: ²⁶ Ali kanimin ma nop-ta ni? Ali dok kano-lomdaya, kapni tiin mafak kaa talalu-tamuba yoko? akipla, ayo bokola: ²⁷ Kamasi kaa ipni bokoyili kaali, ibi weng sanin disa nolip o? Ibi kanimin o, kalaliwa, asuk weng kaa weng sanum o, kalip yoko? Kemin, ipkal, ami daang bakaalin tunum kelum o, kalaliwa ema? yakale, ²⁸ iyo talalu atafiimsi weng mafak ayo bakaan-bamdip: Daa yo! Kapta kanolin tunum ami daang bakaalin tunum

kebap! ale, nulile Moses ami daang bakaalin tunum o!
²⁹ Nuli utamupya, God ayo Moses ami weng kola unang tunum imi bakayinsa kalbup. Yale, kanolin tunum ali, God ata taba-lomda weng kaali, kolin disa; ata bakayinba kaali, nuli kaa atamsup dinim; kemin, atam-somdupya kaata, Awu, kaa liip talse kala kalbup dinim o, akiwale,
³⁰ asiik bokola ko: Ipni kanolin weng bakabip kaali, atin ti kusnum kawil! Ali nami tiin mafak talalup-namba. Yale, ibi utam-ilomdip ali kanolin liip kawu talse kalbip disa yo? kala-lomda imi bokoya-lom: ³¹ Nuli utamsup, God ali ban kemin tunum imi dik-daalokomip kaa, weng seyokoma disa. Kemin, unang tunum kawanta, Kaali numi God o, kalokomip kiita, God ayo imi aket-kup fukun-bamda, ami suunkup naala-yaabip namti, imi dok kanumin sang ma dik-daalokomip namti, God ayo weng seyokoma no.
³² Sawaayak tawaal kala tiltam aba kuli bital kala diilu kaa, tunum ayo ma weng sanaya, yak tunum almi awak umi mat tem kabaku tunum tiin bikiilin ayo talalu duuba no, kaliwa ma weng sansa dinim o. ³³ Kemin, God ayo tunum Yesus ayo dabaala tilin dinim kelama kaali, akal dok kano taang-kala-somdaya kanolin kukup kaali, ma nolama dinim o, yakale, tunum tiin bikiilin Yesus dap-talaluba ayo bokolale, ³⁴ Falosi iyo bokolip ko: Kabi ban kemin tunum dukum kapta numi kukuyon o, kalalawa yo? kala-lomdip lotu am kaptamu bombe; la, fotabamnip tiltamba tala ko.

³⁵ Yesus ayo weng sanaya, Tunum tiin mafak-dap-talalubi ami fotabamnip tiilba tala ami sang kaata, weng yen-una-tala-kebip kala, kala-somdaya, Yesus ayo tal aba yang ulaya, Tunum ayo bombe kala kala-lomda, atam dik-daala: Kabi Dukum Ami Man kaami lak kaa duubap ema? akale ³⁶ tunum ayo bokola: Nak-tunum kapyo, bokop-na-lomdap: Ata no, nakapla, nakal ami lak ayo

duulon o, akale, ³⁷ Yesus ayo bokola: Kabi atabap kulaata, kapso weng bakabup kulaali, nalta no, akale, ³⁸ tunum ayo bokola ko: Kamokim kaltapni lak-kup duuli no, kala-lomda tilik duung fakela daak tiin-ilomda, Yesus ami win uyo kufola ko.

Unang tunum imi aket tem kaa, tunum tiin bikiilin ultap kesip kiimi sang kaata ko

³⁹ Yesus ayo faldak-tiimin weng ma bokola ko: Nali tawaal diim kalawaami tal-bomdiya, unang tunum imi kukup kaali, talalu itafiimon o, kalaliya tildaak talsii. Kemin, unang tunum malo ma imi tiin bikiilin ililtap kesip. Yale, nuli God ami kukup kaata utamum o, kebip ita, nali taldiya, imi tiin kaali baayiliya, iyo talalu tiin talakan-tal-une-bamdip, ale unang tunum malo ma, Nuli God ami kukup utamsup o, ken-umbip itale, weng sanokomup disa yo, kal-bomdip iyo babon-babon-ken-umbip kemin, imi aket tem kaali, tunum tiin bakensu alaltap o, yakala, ⁴⁰ Falosi malo ma iyo mepso kulu bom-bilip ita, Yesus ami weng kaali, weng san-ilom dik-daalip ko: Kabi numi sang so bokoya-lomdap: Ipso tiin mafak o, yakap ema? akipya, Yesus ayo bokoyila: ⁴¹ Kipni boko-lomdip: Nuli tiin mafak o kalbip dinam, kaami miit kaali, ibi kukup mafak dinim kesip. Yale, ipni boko-lomdip: Nuli tiin baalin o, kebip kaami miit kaalile, ipni ban wakamin kaali, disa kelin dinim kano bombuu no, kala ko.

10

Yesus ayo kang sipsip tiin saanin tunum imi faldak-tiimin weng bokosa kaami sang kaata ko

¹ Ti faneng nali bokoyokomi kemin, weng san bom-iliwa! Tunum ayo sipsip imi wuti fokolin kaami amitom desip kaali, kambola kusnum liip kawu wuti dong diim

kawu foko daak unebip kiili, tiin alep baa-bomdipla, yukut inin tunum ita le, ² tunum ayo wuti kaami amitom liip tam uneba kaata, sipsip imi tiin molin tunum alalta kemin, ³ ayo tal atamale, wuti kaami amitom tiin molin tunum ayo tam wuti kaami amitom busolale, ayo yak almi sipsip imi win kaali, naan-daayila weng sanbip-kup, tal atamipla, foko kuliila tam abip una. Kemin, ⁴ almi sipsip iyo kulii yak aba tam saaklo abale, kulaali asiik dusiin daa foko-kulii un-bomda naayila, yakyak una-balale, ili tiin molin tunum ami weng kaa, kaal kesip kemin, daang bakaalipla, tal unen-umbip. ⁵ Ale, tunum kusnum ayo ma naan-daayokoma kaali, ami weng kaa, weng sandip tal ami daang kaa, bakaalip tal-une-mokomip disa; ali atam suun-daa-lomdip, ukadaa unokomip o, kala-lomda, ⁶ Yesus ayo weng do faldak-tii-bam kanum bokoyila. Yale, ili faldak-tiimin weng kaami miit uyo talalu utamin dinim kelip ko.

Sipsip tiin molin tunum tambal kaali, Yesus nita no, kalsa kaami sang kaata ko

⁷ Kemin, Yesus ayo asuk Juda imi bokoyila ko: Nali ipni tituun-kup weng kaali, bokoyokomi kemin, weng selin! Nali sipsip imi wuti kaami amitom kemin, ⁸ kamasi tunum alik diildiil isiik taltam tale-biliwa, bom bii nasiik kala taltam talsii kaali, ili tiin alep baa-bom yukut inin ke-bamdipla kemin, sipsip iyo, imi weng kaa weng seyokomup daa yo, kemsip. ⁹ Nali wuti kaami amitom kemin, kawanta tal wuti kaami amitom liip tilip kiili, nakal kiili dong dokoya-lomdi asuk yim-buulokomi no. Ili tambal-kup tam wuti kaami amitom kaali, tiltam bal-aasaal kon kaali, inan tam aba tiltam aba ke-mokomip.

¹⁰ Kemin, yukut inin tunum ili disa kawu talen-umbip disa; din-ilomdup yukut daka-bam ale, ye-bamdup yam-mafak-daka-bam kemum o, kalalipla, talen-umbip. Lale,

nakal kanola tal itamiya, Nimi fanang talokomip namti, ili suunkup ilin kaami kukup alik uyo kuyon o, kala talsii no.

¹¹ Nalalta sipsip imi tiin molin tunum tambal kemin, tiin molin tunum tambal ali sipsip imi aket kaata kuya-lomda, imi suunkup tiin mo-bomda, almi angtiil lak kaali, duulikin disa ke-lomda taanokoma. ¹² Kemin, kanolaya sipsip tiin molin tunum aye, sipsip imi kayaak ili disa yale, okok ke-lom moni kaamin tunum ata tiin moba namti, ali talaala yi, Saak miyaan apliip dukum ayo tala ata-mokoma kaa, sipsip imi aket kaa kuyin disa ke-lom, ayo maas kuno keya ukadaa unale, saak miyaan dukum ayo talaba ti sipsip iyo an-kuyangu an-kutalangu ke-bamda, aa-bam in-bom ale, fuut mafak kaata-kup kukaayin-bala kemin, sikela una-tala-ke-mokomip. ¹³ Kemin, tunum kanolin kaali, sisol kaami okok kemin kaata-kup ke-bamdaya, sipsip imi aket iyo kukaayin disa kemin, maas keyilala, ukadaa unokoma no.

¹⁴⁻¹⁵ Nali sipsip tiin molin tunum tambal kemin, Atok ayo nitamale, nakal atami kesup. Kemin, ultap o. Nakal nalmi sipsip itamile, yakal natamip kesup kemin, nayo sipsip imi dong dokoya-lomdi, nalmi angtiil lak kaali ma, duulin dinim ke-lomdiya taanokomi. ¹⁶ Kemin, nami sipsip kusnum ma wuti tem kaltamu bom-bilip disa kiili, nili kiiso, foko kutaltam wuti tem tiiliya, nami weng kaali, talalu weng sanin o, kalaliya, sipsip iyo daam tem maakup ke-lomdipla, imi tiin molokoma kaali, maakup nalta-kup iyo tiin molokomi no.

¹⁷ Atok ali aket dukum-kup kup-ninsa kaami miit namti kaa bombuu no. Kemin, nali nalmi angtiil lak kaali, kulaa-lom, taan-ilomdi asuk tam tiinokomi. ¹⁸ Tunum ma ata almi aket fukunin-kup nelala, taanokomi disa; nalami aket fukunbi kaata-kup taanokomi. Nalalta-kup nalmi

angtiil ayo kenbi-kup, taanokomi kemin, nakal titil-foko-lomdi asuk tam-tiin unomi. Kanolokomi kaali, Atok alalta bokop-nase no, kalale, Yesus ayo kanum bokoyila ko.

¹⁹Juda kayaak imi kamok kamok iyo kanolin weng kaali, weng san-ilom tunum biki-lomdip, yak-una-tildak-una-ke-lomdip weng aal diki-bamdip, ²⁰tunum yaapkan iyo bokolip: Kaaye? sinik mafak ta takela-balala, babon-bamdaya, bakaba. Kemin, ibi kanimin o kala ami weng kaa weng san-kaabip i? kemipla, ²¹tunum malo ma iyo bokolip: Katale, sinik mafak ayo taba-lomda dafukulama kaa, kanola weng tambal kaa bakamama disa; sinik mafak ayo dok kano-somdaya, tunum tiin bikiilin ayo baalama ni! kemp ko.

Judiya kasel kamok kamok iyo Yesus ami waasi kensip kiimi sang kaata ko

²²⁻²³Jerusalem kaptamu diil tabemin am kaa daan tiltam tulule, kulu numi awil-fakal lotu am diilim desip kaami aket fuku-bam ilin kaami am kaa daanu no, kala-lomdip ima dukum inin am daana, inip kawu, lotu ken-umbip kaami wuti daam tem anung ma kaptoop ali boko-lomdip: King Solomon ami Abal Akiim o, ken-umbip kemin, Yesus ayo tam un-kem-salale, ²⁴Juda imi kamok kamok iyo tal mepso kuluba-lomdip, falala-dabak-mole, iyo bokolip: Kapyo, nuli ti suunkup aket yaapkan-kup fukun-bam laabup kemin, dok kanumin diim kawu nuyo bokoyilapla, nuli balili-kup kalokomup yoko? Kabi fan God ami uldaa-tam-buusa no, kal-bomdip Kraist o, ken-umbip kapta namti, kamala kulu tituun weng kaali, bokoyilan o, akipyaa, ²⁵Yesus asiik bokoyila ko: Nali weng kaa bokoyasii. Yale, ibi nami weng kaa weng san, Awu, kaa tifan bakaba disa yo, naka-silip o. Atok ami win diim okokmin kusnum tambal tambal nuubi kiita, nili nam-fatap-daabip. Yale, ²⁶kibi nami sipsip ke-lom nami lak

duulin dinim kemin, ibi nitamiwa, Kaali God ami Man o, nakan-kaabip dinim. ²⁷ Nami sipsip ili nami weng kaa utamsip ale, nakal iyo talalu itamsi kemin, ili tal nami daang ababip ²⁸ kemin, nili dong dokoyiliya, suunkup ilin unang tunum ke-lom, bom-bilip kemin, taanokomip kaali, maaklo ke-lokomip disa. Ale, tunum ma ayo ma tal-ilomda, nami sikil diim kawu baa yim-buulokoma dinim o. ²⁹ Nalmi Atok alalta, iyo ulela kup-nalase, kemin ale, ami win kaali, sakbaalim dukum kemin, tunum kamok kamok kusnum ma iyo kabaak banip kemin, tunum ayo Atok ami sikil diim kaa ma taang-kala-lomda, baa yim-buulokoma disa. ³⁰ Atok Alim nuli ti maakup o, kalala Yesus ali imi kanum bokoya ko.

³¹ Juda imi kamok kamok iyo asuk tuum ta kuluu-lom aalup taanak o, kemipla, ³² Yesus ayo bokoyila ko: Atok ami talalmin kukup akal alik akal alik yaapkan kiili, kukup-nalala, niyo talal-biliya, ibi utabip. Yale, ibi okok kemin kala nuubi kaali, mafak ma nuu-biliya, kaami kalan o, kala-somdipya tuum ta nelum o, kalbip ema yo? yakale, ³³ isiik ami weng kaali bokolip ko: Nuli kapni kukup tambal kanubap kuumi aket kaata fuku-daaluwa disa. God ami atafiimin weng bakabap kaami kalan kaata, nuli tuum ta telupla taanan o, kalbup te. Kabi iip kulu tiltam abin tunum. Yale, numi fanang saanin kaali, utamuwa yi, Kabi boko-lomdap: Nalta God o, kebab kala kalaluwa yo, akiwa, ³⁴ Yesus ayo bokoyila: Ibi kanimin o kala kanum bakabip yoko? Ti ipni God ami Sukon Tem weng tik-tiin-umbip kabak-ali boko-lomdu:

God nali bokoya-lomdi: Ibi God nalaltap kelip o, kalsi no kalsu. Kemin, ³⁵ God ata almi weng uyo kuya-lomda bokoya-lom: Ibi God nalaltap o, yinsa. Kemin, (God ami weng uyo lo-laamin dinim, kano ilomu) kulaali, ³⁶ nali Atok alalta, ulduu-lom: Kabi nami alik-daap o kala, nam-

baala tal tawaal diim kala talsii. Kemin, nali boko-lomdi: Nali God ami Man o, kalbi kaa, ibi kanimin o, kala boko-lom: Kabi God ami atafiimin weng kaa bakaanbap o, nakan-kaabip i?

³⁷ Nali Atok ami okok kemin tambal kup-ninsa kaali, nuu-mokomi disa namti, ibi nami weng kaakal kano fan bakaba no, kalokomip disa. ³⁸ Kata, nili Atok ami kukup tambal tambal kup-nase kiiyo kanun-umbi kemin, ibi nami weng kaa fan bakaba no, kalin o, kala-somla ko. Lale, ibi nami weng uyo fan bakaba no, kalin disa kelip namti, nami okokmin kemin tambal akal alik kala kanubi kaali, utamipla, Fan tambal-kup kanuba nu, kalin o, kala-somla kemin, ibi talalu utamiwa yi, Nimi Atok ali naso bombe le aa, nakal aso bombii kemin, Alim nuli maakup laabup kala, kalin o, yaka ko.

³⁹ Asuk Juda imi kamok kamok iyo Yesus ayo dap-tal-fuku sok dedulum o, kemip. Katale, ali tambal-kup akaaya tabana ko.

⁴⁰ Yesus ayo asuk yak aba din Wok Jodan ayo yakan yak malii aba-lomda, din siin kawu Jon ami unang tunum imi wok-sam ukayinsa kaami olang diim kawu bomda, ⁴¹ tunum unang yaapkan iyo din atam-ilom bokola unatala-ke-bamdip bokolip ko: Kwin! Jon ali kukup tambal akal alik ayo ma kanumsa dinim. Yale, Jon ami tunum kaami sang bokose kaa, tifaneng kawu! kemipla, ⁴² unang tunum yaapkan ma kawu bom-bilip iyo ami lak duulip ko.

11

Tunum Lasarus ami taansa kaami sang kaata ko

Luk 10:38-41, Jon 12:2-3

¹ Tunum ma mafak-alin umuba ami win kaa Lasarus la, ali Betani kayaak kemin, ami unang alep ma bom-bilip kiili, Maria so, Mata so, iyo abip Betani kaa nikil maakup kaa kayaak kemin, ² Maria uyo Yesus ami yaan diim ok

tang tabin tambal kaata, kuluu kabelal-lomdu, ulmi dabom kon ta diliit molokomu kaa uta kemin, unang alep kiimi tunum ayo mafak-alin kuluuba kemin.

³ Kula, unang alep iyo weng kulaalip din Yesus ami bokola-lomdip: Kamokim, kapyo, kapni kaptum aket kola-laabap tunum Lasarus ayo, mafak-alin kuluuba no, akipla, ⁴ Yesus ayo weng san-ilomda, fuku-daala kaali, taan-yaamin kaami mafak-alin daa; kaa unang tunum iyo utamiwa yi, God ami titil kaata-kup o, kala-lomda God ami win kaali, kufon-bam ale, God ami Man, nimi win kufup-nam-bam kemin, kaami mafak-alin kaata kuluuba no, kala ko.

⁵ Yesus ayo Mata so, neng Maria so, Lasarus inang nikil imi aket kaali, kuyinsa. ⁶ Kemin, Yesus ayo weng sanaya, Lasarus ayo mafak-alin umula tiinba no, akipla weng san-ilomdala, mokop kawu bombii am alep kelaya, ⁷ kulu almi daang bakaalin tunum iyo bokoyila ko: Kalo! unip; nikil Provins Judiya bokon unum o, yakale, ⁸ kulaa daang bakaalin tunum isiik bokolip: Kukuyin tunum kapyo, asuk Provins Judiya unokomup o? Judiya kasel imi kamok kamok iyo tuum ta telum o, kalbip. Katale, asuk unokomap o? akiple, ⁹ Yesus ayo weng do weng ma faldaktii bokola ko: Taap kaali, okok kemin am daan-yaamin ale, nami okok kemin kaali, malang tinilin dinim, kano taap bombe ko. Tunum ali ma taap diim una namti, kaali falala kalba kemin, kaa kulaak daalokoma dinim, tambal-kup unokoma ale, ¹⁰ tunum ali ma kutamiip una namti, yokon dawong dinim una kemin, un-bomda kulaak daalokoma no, kala ko. ¹¹ Yesus ayo kanum bokoyinba-kup, weng ma bokola ko: Numi naktum Lasarus ayo akan-umba kemin, kulaali din dafoliya, tam tiinokoma naa! kalale, ¹² ami daang bakaalin tunum iyo bokolip: Ali kanola akan-umba kulaali, tambal ke-lokoma no, kalip. Lale, ¹³ Yesus ami

weng kaa bokola kaami miit kaali, Lasarus ayo taanba no, kalale, ami daang bakaalin tunum imi aket fukunin kaata le, Lasarus ali akan-bom kun fan kaaba no, kalip ko.

¹⁴ Kulaa Yesus ayo, nikil imi talalu weng ku-fatap-daa bokoyila-lomda: Lasarus ayo taanba te! ¹⁵ Kemin, nali ipni aket kaata fukundiya, nimi mafek mafek kanolokomi kaali, utam-ilomdipla, Kaali God ami Man o nikin o, kalalila, Lasarus ayo kelila taanba kemin, nali Lasarus so ilin dinim bom-ili taanba. La, kaami fiyaap kaali, duubi. Kemin kalo! unum aa! kala ko.

¹⁶ Kulaa, Tomas ami win ma kaa Didimas kemin, ayo ap-tunum kusal imi bokoyila ko: Na! unip maakup aso unabalupya, kuno nuyo yelip taanum aa! kala ko.

Yesus ata-kup taan-ilom asuk tam tiin-yaamin miit ale, tiin kawong miit kaami sang kaata ko

¹⁷ Kulaa Yesus ayo tal Betani abip kawu weng sana yi, Lasarus ayo taanala dibii-din tuum tem kaptamu dawaalip bombii am atalingkal kela no, kalipla weng sana ko.

¹⁸ Jerusalem kaali kela yakyak din abip Betani unemin kaa kilomita atalingkal kaa samaan daa kemin, ¹⁹ unang tunum yaapkan iyo kawu tal Mata so, Maria uso, alap imi tunum taanba ami kom am tal bal-faka-bamdip bom-bilip kemin, ²⁰ Mata uyo weng sanu yi, Yesus ayo talaba no, kalip uyo weng sandu Yesus ami liip fen din atamule, neng Maria uta am kawu ilu, ²¹ Mata uyo Yesus ami bokolu ko: Kamokim kapyo, dinam kabi kalawu bom-balap dinam, nimi tunum ayo taanama dinim. Yale, ²² nali utamiya, Kabi dok nolin mafek mafek sang ma God ami dik-daalokomap kaali, kup-tokoma no, kebi no, akule, ²³ Yesus asiik bokowa ko: Kupni tunum kulaali tam tiinokoma te! ukaya, ²⁴ Mata usiik bokola-lomdu: Nali utami yi, Ali am mafiing diim kawu asuk tam tiinokoma no, kalbi no, kalule ²⁵ Yesus ayo bokowa-lomda: Taan-ilom

tam tiin-yaamin kaami miit kulaa ti nata-kup. Kemin, tunum ayo ma nami lak duula namti, ali taanokoma. Yale, ali asuk tam tiin kawong ke-lokoma. ²⁶ Tunum ayo ma tiin kawong ilomda nami lak duula kaali, ali taanokoma disa. Kubi kaa, Fan o, kalbap o? ukale, ²⁷ Mata usiik Yesus ami bokolu ko: Ayo, nali titamiya, Kamokim, kabi God ami uldaa-tam-buusa tunum Kraist o kebip ale, kabi God ami Man namti kapta nu! taka-lomdila kemin, sawaayak kaa, God ayo tunum dabaala tawaal diim kalaba talokoma no, kalsip kaali, kapta no, tansi no, kalu ko.

Yesus ami aket uluum kuluu amamsa kaami sang kaata ko

²⁸ Mata uyo kanum bokonbu-kup, kulaa bina din neng Maria uyo umtama yang lo un-ilomdu kalaweng bokowalom: Kukuyin tunum kaali, tal-bomda kupni fenba no, ukule kulaali, ²⁹ Maria uyo Yesus ami sang uyo, weng san-ilomdu tola bina din Yesus ami fanang unu ko.

³⁰ Yesus ayo tal abip talokin dinim, kano tal liip kawu bom-balala, Mata uyo din atam tulu kawu bom-ilaya kemin, ³¹ Juda unang tunum iyo kom am tem kawu, Mata so, Maria uso, bom-bilip iyo itamipla, Maria uyo tola abiltap-kup tambanu kala, kalalip imi aket fukunip kaali, Uli din tunum ami kom tem kawu amamon o, kala unu nema yo? kalalipla, iso yak umi daang bakaalipla unip ko.

³² Maria uyo din Yesus ami bombe ayo din atamule, Yesus almi mepso kulu tilik duung fekela daak tiin bokolu: Kamokim kapyo, kulawu bom-balap dinam, nami tunum ayo taanba dinim o, aku.

³³ Akula, Yesus ayo utama yi, Maria so, unang tunum Maria uso tilip iyo aman duluum weng-kup taba tilip kala, kala-lomda, aket tem kaali, atin ti mafak kelula, aket uluum dukum dap-telule, ³⁴ ayo dik-daaya-lomda: Ibi dibii-din doku dawaabip yoko? yakale, alap iyo bokolip: Kamokim kapyo, taldap ataman aa! akiwale ³⁵ kula, Yesus

ayo ama-balala ³⁶ unang tunum malo iyo bokolip ko: Ayo, ami aket konsa kemin, tiyak kala amaba kala, daatamin o! kemiple, ³⁷ malo ita bokolip: Ali tunum tiin bikiilin iyo tiin baayase. Lale, kanimin o kala-lomda, tunum kalawaali dong dokolin dinim kelaya, taanba ni? kemip ko.

Yesus ayo asuk Lasarus ami dafosa kaami sang kaata ko

³⁸ Kemin, asuk Yesus ayo aket tem uluum dukum-kup kelule, ayo yak aba din kom tem una. Kom tem kaptam-ali tuum tem kaptamu dawaa-silip kemin, buluu-lomdip tuum kom ta kulii-tal aba yak amitom kaa saal lii-silip.

³⁹ Kemin, Yesus ayo bokoya-lomda: Yak tuum kom ayo kuluu kukan-daalin o, yakale, tunum taanba ami unang Mata uyo Yesus ami bokola-lomdu: Kamokim kapyo, ali buluulup bom bii am atalingkal kela kemin, fom tang kuyak daaba no, akule, ⁴⁰ Yesus asiik bokowa ko: Kamasi nimi weng bokop-tambi kaali yi? Bokop-ta-lomdi, nami lak kaali, duulap namti, God ami titil kaa uta-mokomap o, kaliya tulup kemin, nami lak kaata duulapla yo, ukale, ⁴¹ tunum iyo weng san-ilomdip, yak tuum kom, kom tem uyo dak-duu kuyak tiiliwale, Yesus ayo titam abiil tikiin kawu daa-lomda boko-lom: Atok kapyo, yaap ke, nami beten kaali, weng sep-nap o. ⁴² Nali utamiya, Nami beten kaa, weng san-kaa-bamdap, nimi beten kaali, maan tiip-na-laabap o, kalsi. Yale, nimi beten kep-tili kaa ti, unang tunum kalawiili weng san-ilom utamiwa yi, Kaltapta nam-baalap talsi no, kalik o, kalaliya bokop-ti no, kala kanum boko beten kela ko.

⁴³ Ali weng kaa kanum bokoba-kup, dukum-kup naan-daa-lomda: Lasarus, kapyo! tam tiin tiltamba talan o, akan-kaam-salale, ⁴⁴ tunum taanba ayo kulaata tiltam talala, ilim sok kuluu-lomdip ami dabom ang, yaan ang, sikil

ang, sok de-falala dip-tii-silip kemin, Yesus ayo bokoya-lomda: Yak sok baa dip-tiilip tiltam abamnak o, yaka ko.

Weng boko duluula-lomdip, Yesus ayo aalum o, kemsip kaata ko

Mat 26:1-5, Mak 14:1-2, Luk 22:1-2, Luk 16:31, Jon 12:19, 18:12-14

⁴⁵ Kemin, kulu Juda kasel unang tunum iyo Maria utamum o kala tilip kiili, tal Yesus ami kanola tunum ayo taana dafola kaami utamip kaa, unang tunum yaapkan iyo Yesus ami lak duulip. Kemin, ⁴⁶ daa alep tap maakup tap ita din Yesus ami kanola kaami sang kaali, kutama din Falosi imi bokoyilip. ⁴⁷ Kemin, awem tunum imi kamok kamok sole, Falosi iso, iyo Kaunsol imi lafet daa im-tii-lomdip bokoyip ko: Ipyo, kalaali dok kanolokomup i? Tunum kaali, kukup akal alik akal alik kaali, kufuntal-uneba kemin, ⁴⁸ kanola nuyo kano ke-lokomup kaali, unang tunum alik iyo ami lak duulip namti, Rom imi aami imi aket kaa, waasi uyo ma dinum o, kalalipla tunum afetbip ema yo? kala-lomdipla, tal numi lotu am diildiil ku-mafak-daale, numi unang tunum iyo yam-mafak-daa ke-lokomip kemin, ami win kaayo, dinim kelaya yo, kemip ko.

⁴⁹ Wasital kuluwaami diim kulu, tunum Kayafas ayo uldaa-dabuulip awem tunum imi kamok kamok imi kamokim dabom ke-bomda bombe kemin, ayo bokoya-lomda: Ibi babon-bamdipya talalu utamsip dinim o. ⁵⁰ Ti ibi talalu aket fuku-daalin. Nuli mafek mafek kaali ma, nolokomup disa kulaali, Rom kasel imi aami iyo tal unang tunum alik nuyo yelipla taanokomup. Kemin, kanolokomup kaata tambal kemin, tunum kaata, dabu-ulupla, ata ap-tunum kusal numi abiin kaali, kuluu-lomda ata-kup, taanaya nuta yaap kelum o, yaka ko. ⁵¹ Ayo kano-lin weng kaa, almi weng disa; kemin, wasital kuluwaami

diim kulu tunum awem imi kamok kamok imi kamokim kese. Kemin, God ata taba-lomda weng kaal kemin kolaya, bokoya-lomda: Yesus ayo Judiya kasel numi abiin kuluu-lomda, ata-kup taanaya, nuli yaap ke-lokomup o, kalase. ⁵² Katale, Yesus ali Juda imi ban wakamin tem-kup din taanse dinim; kemin, ali unang tunum alik sekela unatala-ke-silip ili, God ami man kelipla, alik afeta kumup daali miit maakup kelin o, kala-lomda kiimi ban kemin tem kaata din taanse ko.

⁵³ Kemin, am kula daana kulaami diim kulu weng kaali, talalu bakam-sile, aalup taanak o, kemipya, ⁵⁴ Yesus ayo itam-ilomdaya, Juda imi tiin diim kaali, kamboyila almi daang bakaalin tunum iyo yim-tamala bilin abip Efraim kawu nikil ilip. Kemin, am bokon disanang ma abip kaami mepso kawu bombe no.

⁵⁵ Juda imi Pasova iintang am o kala ima dukum tinimin inin am kaali, mepso daan talan-sulule, abip ma abip ma kasel kiimi unang tunum iyo din Jerusalem din-ilomdupya, wok-sam oka-lomdupla, nuli God ami tiin diim kawu tituun-kup tabin bom buluwa yo, kalamdipla tala-tala-ke-lom ⁵⁶ Yesus ami talokin ayo, fembamdipla, iyo lotu am dukum diildiil abip kulu unatala-ke-bam ale, bokola-una-tala-ke-bamdiple, ipni aket fukunip kaa, Yesus ayo numi ima tinimin am daanbu kaa, talokoma dinim ema yo? kebip o, kem-una-tala-kemip. ⁵⁷ Tulum awem kamok kamok so, Falosi iso, iyo weng kuka-daa bokolip ko: Tulum ayo atamipya, doku ma bombe no, kalip namti, kaali tal bokoyiliwa, din-ilomdup dap-tal-fuku sok de-dibii-tulum o, kala-lomdip iyo boko-una-tala-kemip ko.

12

Maria uta taba-lomdu, tang tambal fuunin wok kuluu-

lomdu, Yesus ami yaan diim ling daansu kaata ko

Mat 26:6-13, Mak 14:3-9, Luk 10:38-42, Jon 11:1-2

¹ Pasova iintang am o, kala ima ina fakamin am kaali, daanin disa am bukupkal ma bom-sulule, Yesus ayo din Betani abip abala una; kemin, abip kaa siin kawu tunum Lasarus ayo taanaya, Yesus ata dafose ami abip.

² Abip kaptam kasel iyo Yesus ami fiyaap don-bamdip, ima folipla, Mata uta dong dokoyulu, ima uyo kulii-tal kola-kola-kelipya, abip kasel unang tunum sole, Lasarus so, Yesus aso, iyo tiin-bomdipya, in-biliple kulaali, ³ Maria uyo tang tabin wok tambal ket kaami uluum kaali, hap kilo uyo kuluu-lomdu, Yesus ami yaan diim kawu sing-daala-lomdu, ulmi dabom kon batbat ta yak diliit saanule, tang tambal ayo taba-lom am kaptam aso bukula. Kemin, tang tambal tabin wok ami win kaali boko-lomdip: Naat o, ken-umbip kaami sisol kaali, sakbaalim dukum kaata kuluu saan-umbip. ⁴ Yesus ami daang bakaalin tunum Keriot kayaak Judas ata taba-lomda Yesus dap-fatap-daalokoma ata bokola: ⁵ Tang tambal-kup tabin wok Yesus ami diim tinan daalu kaami sisol ayo sakbaalim dukum kemin, okok kebi wasital maakup ke sisol kaabip tap ami sisol kaa kanolin kemin, unang kuuli kanimin o, kala kulii-din maket diim kawu kutiiluya, molip tuumon 300 ayo kuluu-lomdu kulii-din unang tunum mafek mafek dinimal imi kuuyin disa nolu no? kala ko.

⁶ Judas ayo yukut inin tunum kemin, ali nikil imi tuumon men tiin mo-bomda kulii-tal-une-bamdaya, tuumon kaali, maaklo yukut malii ma fakan-umba kemin, ami weng kaali ti, unang tunum iiwaan imi aket kaa fukunin dinim kemin, almi aket-kup fukun-bamdaya kemin, kanum bokola ko.

⁷ Kanum bokolale, Yesus ayo bokola: Unang kuuli, kuno kewan aa! Kewapya, tang tibin wok tambal kutal-fukubu

kaa, tiin mo-bomduya, nami taani namaalokomip kaali, talalu-namulu yo. ⁸ Unang tunum mafek mafek dinim iyo kipso suunkup laabip. Lale, nali kipso suunkup kalawu ilokomi disa yo, kala kanum bokola ko.

Kamok kamok iyo Lasarus ami aalup taanak o, kemsip kiimi sang kaata ko

⁹ Juda unang tunum yaapkan iyo weng saniwa yi, Yesus ayo abip Betani kawu bombe no, kalalip iyo kabanip ko. Iyo din Yesus ata-kup atamum o, kalaliwa daa; siin kawu Lasarus ayo taanaya, Yesus ata dafolaya, tam tiinse kemin, aso atamum o, kalalipla unip. ¹⁰⁻¹¹ Juda kasel unang tunum yaapkan iyo utamipla, Yesus ayo Lasarus ami dafose no, kala-somdipya, tunum awem imi kamok kamok imi lak kaa, kela Yesus ami lak kaata-kup duulip kemin, awem tunum imi kamok kamok iyo utamiwa yi, Iyo kanubip kala, kalalipya, Lasarus aso aalup taanik o, kala weng tituun-kup bokolip.

Yesus ali king altap ke-lom Jerusalem unsa kaami sang kaata ko

Mat 21:1-11, Mak 11:1-11, Luk 19:28-40

¹² Unang tunum yaapkan iyo Pasova iintang am ima inin uyo kufolum o, kala-lomdip tal Jerusalem kawu sintam weng sanipya, Yesus ayo Jerusalem talokoma no, kala-lomdip, ¹³ fiyaap dolin kaami kukup kaali, iyo kutal-fuku as kokonas o kebip kaami kon usaanum kon tang bapliim tap kaa fakelbi kutama Yesus ami liip fen-un-bom, naan-um-bomdip: God ami win kufolum o. Yesus ayo God Dukum ami win diim talaba kemin, God ata kukup tangbal kaata-kup kukaan-bala yo! Ayo Israel kasel numi kamokim king kela kemin, ami fiyaap don-bam win kufolum o, kempip ko.

¹⁴⁻¹⁵ Sawaayak God ami Sukon Tem weng kabak-ali boko-lomdu:

Abip Saiyon o, kala Jerusalem kasel kipyo, di utamin a!
 Kipni kamokim king ali kipni fanang talaba kemin,
 suunin disa yo. Ali dongki man kasaa ami daang
 kun diim kabaaku tiindaya talaba no,

kalsu. Kemin, Yesus ali dongki man kasaa ma kuluu-
 lomda, kaami daang kun diim kabaaku tiin-ilomda talaya,
¹⁶ am kaa daanaya, kukup kaa kanu-bisip kaami miit kaali,
 ami daang bakaalin tunum iyo bam-daa talalu ma utamin
 dinim ke-silip. Yale, ilom Yesus ayo asuk tam tiin-ilomda
 abiil tikiin unaya kawu, daang bakaalin tunum iyo asuk
 fuku-daa utamiwa yi, God ami Sukon Tem weng namti
 kanum bokosa kala, kala-somdip imi kukup kanola-silip
 kaami miit namti kawu utam-silip.

¹⁷ Kemin, siin kawu unang tunum iyo Yesus aso din
 kom tem ilomdipla atam-silip, Yesus ayo Lasarus ami
 naan-daala-lom ayo dafola tam tiina kala, kalbip iyo,
 unang tunum kayak kayak imi bakayin-bilip, ¹⁸ weng
 san-ilomdip utamiwa yi, Yesus ami kukup kaa akal almi
 kusnum kaata, kanoba kala kala-somdipya, alik iyo din
 kawu atamum o, kalalip unipla, ¹⁹ Falosi yakal utamipla,
 Alik iyo tabanip kala, kala-lomdip kulaali, boko-una-tala-
 ke-bam ale, bokolip: Ibi ti kaa daatamin! Numi okok
 kemin nolum o, kalbup uyo, kabaak banu kemin, tawaal
 diim kalaami unang tunum iyo alik ami daang bakaalip
 te! kemip ko.

*Grik kasel nikil iyo tal Yesus atamum o, kalsip kiimi sang
 kaata ko*

Mat 10:38-39, 16:24-26, Luk 9:23-26, 17:33

²⁰ Juda unang tunum iyo Jerusalem tal God ami win ku-
 folum o, kalalip tal bom-bilip kemin, Grik kayaak maakup
 maakup iso nikil maakup tal God ami win kufon-bam ale,

ima im-bom ke-bilipya, ²¹ Grik kayaak iyo tal Provins Galili kaami abip ma Betsaida kayaak Filip ami dik-daala-lom bokolip ko: Kapyo, nikil nuli Yesus atamum o, kala tulup o, akipya, ²² kulaa Filip ayo din Andru bokolale, alep maakup yak aba din Yesus ayo bokolipya, ²³ Yesus ayo bokoya-lomda: Dukum Ami Man Nami am namti kulaata mep dikiwa tulu kemin, God alalta nam-fo nam-tama tam asal kaltoop banokoma ko.

²⁴ Nami weng faldak-tiimin weng ma kaali, fan eng tituun-kup bokoyokomi kemin, weng san bom-iliplal Tunum ayo wiit san dikilokoma disa; tambal-kup ilokoma namti, wiit kaa ma abuulokoma disa. Kata, tunum ayo wiit san ayo dikilokoma ata, fan san ayo fal-siki-lomda taanin tap ke-lokoma. Katale, bikin-taba-lomda, lap yaapkan abuulokoma. ²⁵ Ultap o. Tunum ali ma almi angtiil lak-kup fukun-bamdaya, nali tambal-kup tiin yakyak umbutoop tunum sawol ke-lokomi no kala namti, ali almi angtiil-kup tiin molokoma. Yale, tunum kaali, maaklo ke-lokoma. Yale, tunum kawanta tawaal diim kalawu bomda, alami angtiil kaami aket kaali, kela-lomda, nami aket kaata-kup kup-na namti, kaa tam abiil tikiin kawu suunkup suunkup ilokoma. ²⁶ Ultap o. Tunum ayo kawanta nami okok kemin kaali, tabuulon o, kala namti, kaa nami daang bakaa-lom, dok kanolin bokon kawu ilokomi kaali, naso bomdaya, Atok ali, kaami win kaali, kufolokoma no, yaka ko.

*Yesus taanokoma kaami sang bokosa kaata ko
Jon 18:32*

²⁷ Kulaa Yesus ayo boko-lomda: Nimi aket tem kaali, uluum dukum-kup kep-nu kemin, Atok ayo kanimin o, kalokomi yoko? Nami weng kuluwaa, Atok kapyo, kabi angtiil yol dukum sole, kukup mafak so, iyo mepso tilip kemin, takan-tiip-nan o, kalokomi nema? Daa! Nali

utamiya, Atok alalta angtiil yol kaali, kuluulan o, kalsa kala, kala-somdiya, tawaal diim kala talsi no, kala-lom, ²⁸ almi Aalap ami bokola-lomda: Atok kapyo, kamboyap kanop-nipla kawu, unang tunum alik iyo nitam-ilomdipla, kapni win kaali, kufup-tik o, kem-salale, abiil tikiin lo kawu weng ma boko-lomda: Sawaayak kaali, nayo kabi tam-baali daak aba-lomdap, nami okok kemin kaata, kanup-nam-balawa, unang tunum iyo nami win kaali, kufop-nambip kemin, bombii nili bokop-tiliya, kanu-mokomap ukol fanang maakup asuk nami win kaali, kufop-nokomip o kala kanum bokola. ²⁹ Tunum unang alik Yesus ami mepso tolbiip kuliyo, weng kulaa weng san-ilomdip, malo ma iyo bokolip ko: Kaa taman fokola nema yo? kaliple, malo ma ita bokolip: Ee, ensel ami weng ema bokola no? kalalip kemip ko.

³⁰ Yesus ayo imi weng kaa maan tiya bokoyila ko: Weng kaa bokola weng sanip kaa, nami lak kaata disa; ipni lak kaata no, kala bokola. Kemin, ³¹ God ayo tawaal diim kaldaak-ami tunum unang imi kukup mafak yam-kukubakup, weng yim-bak-saanbi yim-bak-molokoma kemin, kulaata God ayo tawaal diim kalaami tiin molin Tunum Mafak Setaan ayo an-bak-mola yang banokoma. ³² Kemin, tawaal diim kalawu bombi. Yale, nam-fo-lom nelokomip kaami diim kulu, unang tunum alik iyo alula tildang nami miit tem talokomip o, kala ko.

³³ Yesus ami aket kaali, Nimi weng kaa kanum bokoliya kawu, nitamiwa yi, Ami angtiil yol kanolin kaa kuluulomda, taanokoma kala nikin o, kala-lomda kanum bokola ko.

³⁴ Unang tunum isiik ami weng kaa maan-tela bokolip ko: Numi God ami Sukon Tem kabak weng sanupla uyo boko-lomdu: God ami uldaa-dabuusa tunum o, kalbip Kraist ali suunkup ilokoma no, kalsu. Yale, kabi kanimin

o, kala boko-lomdap, Dukum Ami Man ali dap-tam fo-lomdip aalip taanokoma no, kalap yoko? Dukum Ami Man kaa kawanta ni? akipla, ³⁵ Yesus asiik bokoya-lomda: Yokon falala-kalin kaali, ipso iilfo ilanin tap ke-lokomu kemin, mepso kaa malang tinilokoma. Kemin, tunum ayo kutamiip tem unaba ayo liip kaa, talalu utam-utam unokoma disa. Kemin, falala-kalin kula iilfoba kuluwu, ibi liip kaa talalu utamdip unin o, kala-somla ko. ³⁶ Nata-kup ipni falala-kalin ulultap kemin, nili ipso bombii kulaata, nami falala-kalin kaata, ibi iilfoyila bom-bilip. Kemin, ibi nami lak kaata duulip namti, nami man kelipya, nami falala-kalin kaata, ipni liip kaali, suunkup iilfoyila ilokoma no, kala kanum bokoyila ko.

Juda tunum yaapkan iyo Yesus ami lak ma duusip dinim kiimi sang kaata ko

Mak 4:11-12, Ap 28:26-27

Yesus ayo kanum bokoyila disa kelala, ali almi kawaala-lomda unaya, atamin dinim kelip ko.

³⁷ Yesus ayo unang tunum imi tiin diim kawu, mafek mafek kusnum akal alik akal alik kiili, kanu-balaya, atam-silip. Yale, God ami uldaa-dabuusa tunum ali ata kala, kala-lom ami lak kaali, duusip dinim. ³⁸ Ili kanobip kemin, sawaayak kawu, profet Aisaya ami bokola ata Sukon Tem dolsa kaali, atin ti faneng tituun-kup tiltam taba-lom, boko-lomda:

Dukum, kapyo. Kawanta numi weng kaa weng sandiwa, Awu faneng u, ma kala-silip i? Atin kaali ti dinim o. Dukum, kapni titil okok kemin akal alik akal alik kiili, kotal-fuku-bom kukuyinbap kaa, kii kawanta ma utam-silip i? Atin ti disa yo, kalsa. ³⁹⁻⁴⁰ Ultap kemin, Aisaya ayo, God ata bokolala, dolsa kaali, boko-lom:

God nayo ti noyilila, iyo tiin kabiile, imi aket tem kaali, weng ayo weng san kuyak aket tem daalalup disa yo, kalsip. Kemin, ili utamin dinim kebip-kup ale, imi ban kemin kukup kaali, kulaalalip dinim. Misii fal-siki tildang God nami fanang tildang tilip, talalu-yimuli tambal kelamip dinim o,

kalsa ulultap kemin, tunum unang ili Yesus ami lak uyo duulamip dinim; kensip. ⁴¹ Sawaayak kawu, God ayo Aisaya ami kanum bokolaya, Yesus ami titil kaali, utamilomda ami sang kaali kanum bokosa no.

⁴² Unang tunum yaapkan iyo Yesus ami lak kaali, duulalip disa kelip. Kata, Juda kamok kamok yaapkan imi iipyak tem kawu kamok kamok yaapkan iyo Yesus kaa God almi uldaa-dabuusa tunum namti ata no, kala-silip. Yale, ili yawaal-daa-lomdipya kemin, imi aket fukunin kaa kala-somdipla ko: Ku-fatap-daa bakamupla, Falosi iyo lotu am kaptamu nuyo fotabam-nipya, tiltam saaklo talolup o, kala-somdipya kemin, itam-finan-daa yawaal-daalip. ⁴³ Kaa dok ami miit kata naa kalolip: Imi aket kaali, tunum ita-kup numi win kufuyin-bamdip, fiyaap duumin kaata ti, diildiil dukum keluya, God ata taba-lomda numi win kufuyikin kaata, kabaak bansu no, kala-somdipla ko.

Yesus ami weng uta, taba-lomdu tunum imi yam-kukulokomu kaami sang kaata ko

Luk 19:10, Jon 3:17, 5:22,24, Ap 17:31

⁴⁴ Yesus ayo weng dukum-kup bokoya-lomda: Tunum ayo kawanta nami lak kaa ma duula namti, kaali nami lak kaata-kup duula disa; kaa Atok nam-baala talsii ami lak so du kela no. ⁴⁵ Kemin, tunum ali ma nali talalu nitama namti, ali Atok nam-baala talsii aso, atama. ⁴⁶ Nali tal tawaal diim kalawaami unang tunum imi yokon dawang ultap kaata nali iilfoyinsi kemin, kawanta nami lak kaali, duulip namti, ili kutamiip tem kaa ilokomip dinim o.

Nami dawang kaali, imi aket tem so, dabom tem so, kiili, iilfoyokomu no. ⁴⁷ Kanolin kemin, tunum iyo ma nami weng kaali, weng sanbip. Yale, kaa weng san kutsal-fuku kutama tabolup dinim o, kalokomip namti, nali kii yim-bak-saanokomi disa! Nami tawaal diim kala talsii kaa, nali unang tunum imi yam-bak-saan o, kala talsii daa; nali taldi unang tunum iyo yim-bu im-taldang daalon o, kala talsi. ⁴⁸ Kemin, tunum iyo kawanta nali daang ukup-na-lomdip nami weng kaa kuyang saak tiip-nip namti, am mafiing diim daanokomu kawu, nimi weng bokoyasii kuta, yim-bak-saanokomu te! ⁴⁹ Nami weng bakayinbi kaa, nalmi aket fukunin kaata-kup bakayinbi disa; Atok nam-baala talsii alalta bokop-na-lomda: Kanum bokolan o, nakan-kaa-balaya, almi weng yaan tem kaata-kup bakan-umbi. ⁵⁰ Nali utamsi, Tunum ayo kawanta Atok ami titil tabin weng kaa, weng san kutsal-fuku ami lak kaali, duula namti, kaali suunkup ilin tunum ke-lokoma. Kemin, nimi weng bakabi kaa, Atok ata kanum bokolan o, ke-balaya bakabi no, kala, kanum bakayila ko.

13

Yesus ayo almi daang bakaalin tunum imi yaan diing-yinsa kaami sang kaata ko

Mat 23:11-12, Mak 9:33-35, Luk 22:24-30, Jon 7:30, 8:20, Fpai 2:5-8, 1Pit 2:21

¹ Kemin, Pasova yo kala iintang am ima ina tinimin am kaali, kama daan tiltam tabin disa bom-suluya, Yesus ayo utamaya, Nali tawaal diim kalawaali kelali Atok fanang unokomi kaali, mepso tulu kala, kala ko.

Tawaal diim kalawaami unang tunum malo ma iyo Yesus ami unang tunum kelipla, Yesus ayo kiimi aket kaata, kuyimba-kup, kiimi aket kaata suunkup ayo aalula, kukaayin-bam kem-tabasa ko.

² Am tiinale, Yesus so, alami dang bakaalin tunum iso, ima inip kemin, siin kawu Setaan ata taba-lomda almi aket fukunin kaali, Saimon, kaa Keriot kayaak tunum, ami man Judas ami kolaya, ayo aket fukun-bamda Yesus ayo dap-fatap daalon o, kem-tal-uneba. Kemin, ³ Yesus ali utama yi, Atok ayo kanumin mafek mafek alik iyo kulaap-na tildak nimi sikil diim abasu no, kalale, kanola God alalta nam-baala tal tiinsi kemin, kulaata asuk God ami fanang unon o, kali kala, kala-lomdaya ⁴ kemin kulaata, ima ayo kambola tam tola okok kemin tunum imi kukup kaata kuluu-lomdiya yo, kala-lomda, ami saket uyo dilduu kutii, taakol ma kuluu-lomda, almi mikim kun diim falala-lom miki, ⁵ wok ma sing-daala daak falet dukum tem unuya, kuluu almi dang bakaalin tunum imi yaan diim tawaal so, sung so, bom-bilip iyo diing daaya-lomda, taakol kuluu diliit mo keyila, yakyak tal ⁶ Saimon Pita ami diim talale, ayo bokola ko: Kamokim kapyo, nami yaan kaa diing-nokomap ema? akale, ⁷ Yesus asiik bokola: Kamala kala nami kanubi kaa, kabi talalu utabap dinim. Katala, mulo kawu talalu bam-daa uta-mokomap o, akale, ⁸ Pita ayo bokola: Disa yo! Kabi atin ti nami yaan kaa diing daap-nokomap dinim o! akala, Yesus ayo bokola: Kabi kepnalap nali diing daap-tin disa keli namti, kabi naso aket maakup kelin disa le, mafek mafek ma kup-ton o kali kaali, kuluulokomap disa yo, akale, ⁹ Saimon Pita ayo bokola: Aa, yak kunum bokolap kulaali, kuno yak nami yaan kaatakup daa; kemin, nami sikil so, dabom so, alik iyo diing daap-nan o! akale, ¹⁰ Yesus ayo bokola: Dok kanolin tunum kapta oksam ukolap namti, kabi atin ti tambal-kup ke-lokomap. Kemin, tawaalak tem talokomap kaali, asuk angtiil alik ukolokomap disa yo. Disa! yaan kaatakup diing-nokomap o, kala ko. Kemin, alik ibi yaap kata, maakup ma kaata-kup, tambal disa yo, kala ko. ¹¹ Yesus

ayo siin kawu utama yi, Tunum ayo kulaata nam-fatap-daalokoma kala, kalsa kemin, kulaata Yesus ayo boko-lomda: Alik ibi tambal; yale, atin maakup ma ata-kup tambal disa yo, kala kanum bokola ko.

¹² Yesus ayo imi yaan diing daayila dinim kelale, almi saket kaa kuluu dildaak tinile, asuk tiinba-kup dik-daayila: Ibi nami kukup kaa, ipni diim kawu kanoyili kaali, talalu utamip o? ¹³ Ibi bokop-na-lomdip: Kukuyin tunum; kamokim o, nakan-kaan-umbip kaali tifan, nalalta kemin, kaa tambal-kup kanum bakan-umbip. ¹⁴ Nali ipni kamokim ale, kukuyin tunum kesi. Kemin, kamala kulu nali ipni yaan diing daayili kaa, kanola ipkal iltipni kap-tunum kusal imi yaan kaali, diing dakayin o, kala-somya ko. ¹⁵⁻¹⁶ Nali tituun-kup weng kaali, bokoyokomi. Kemin, okok kemin tunum ayo dok kano-lom win tibin ke-lom ata ata kelaya, ami kamokim ayo dabaala kabaak banoma disa; le, daang bakaalin tunum ayo dok kano-lom ata ata kelaya, tunum dabaala talse ayo dibiila kabaak banoma dinim. Kemin, Nami kukup ipni kanoyili ultap kaa ipkal kanumin o, kala-somdila, nami kukup kaa, ipni kukuyili uyo, malo ma iyo utamik o, kala-somla ko. ¹⁷ Nimi kukup kanoli kaami sang bokoyili kaali, utam-ilomdip kaal-kebup o kalokomip kawu, ibi kanumip namti, ibi fiyaap duu-mokomip o.

¹⁸ Nalta ibi talalu itam-somdila ulelsi kemin, nimi weng bokoli ultap: Ali tambal daa yo, kali kaali, alik ipni sang bokoyi disa; kemin, ipni tunum maakup ma ami sang kaata-kup bokoli. Kukup kanolin kaali tiltam tabamnula, God ami sukun tem kabak-ami sang uyo tifan tabamnuk o, kalsu kaa boko-lomdu: Tunum naso maakup ima in-bom yaabup kulaata, taba-lom asuk ayo kela-lomda nami waasi kep-nokoma no, kalsu. ¹⁹ Nimi aket fukunbi ayo, kanolin sang tiltam talokomu kaa, ibi utamipla, Fan, alalta

Suunkup Ilin Tunum o, nikin o, kala-lomduya, kaa tiltam tabin disa; bom-suluya kawu, kaami sang kaali, kanum bokoyili ko. ²⁰ Nali tituun-kup weng kala bokoyokomi. Dok kanolin tunum ata nimi tunum dabaali talokoma kaali, yaap ke talap o, aka-lomda ami weng kaali, weng sana namti, kaali nami weng kaa, weng san-kaamin tunum namti kulube; aa, kanta God nam-baala talsi nami weng kaayo, weng san kaama namti, kaali God ami weng kaakal weng san-kaamin tunum namti kabe no, kala Yesus ayo kanum bokola ko.

Judas ata taba-lomda Yesus ami dap-fatap-daalokoma kaami sang bokosa kaata ko

Mat 26:20-25, Mak 14:17-21, Luk 22:21-23

²¹ Yesus ayo kaa kanum bokoba-kup, aket dukum kaa fukun-bamda kaa faldak-tiimin weng disa, fatap weng ma bokola: Nami weng kalawaali ti tifaneng bokoyokomi: Nak-tunum ma ayo ipni diim kawu be ata nam-fatap-daalala, nelokomip te! yakale, ²² daang bakaalin tunum yakal aket yaapkan fukun-bamdipla, Kwin! kaakup kawanami sang ma bakaba ni? kal-bomdip tiyak ap-tunum daa atama atama kemiple, ²³ daang bakaalin tunum maakup ma, atin ti Yesus ata aket dukum ami kola-laaba, ata lamo yak Yesus almi langlang tem mepso kawu tiinba. Kemin, ²⁴ Saimon Pita, ayo ami du fafat o kala, bokola-lomda: Ti, kapta dik-daalalawa, kawanami sang bakaba kaa kalan o! akale, ²⁵ ayo tikli yang Yesus ami mepso aba dik-daala-lomda: Kamokim kapyo, kaa dok kata ni? akala, ²⁶ Yesus ayo bokola: Ale kaye? Nili bret ayo ma bak-duu kulaak titon sup tem daa-lomdi, tunum ayo koliya, tildak kutal-fukula kawu atam, Awu, ata taal kalin o, kalale, yak bret anung ma kuluu-lomda, kulaak titon sup tem kabaak mo-lomda, Keriot kayaak tunum

Saimon ami man Judas ami kolala, yak kutsal-fuku-kem-salale, ²⁷ Setaan ata taba-lomda, Judas ami aket fukunin kaali, ku-mafak-daalaya, Yesus ayo ami bokola ko: Dok nolon o, kalap kaali, abiltap kelan o! aka ko.

²⁸ Alik tiin bomdip, ima ina faka-bokobip, iyo Yesus ami weng bokola kaali, weng sanip. Katale, tunum ayo ma Yesus ali kaa kanimin o kala kaa bakaba ni? akoma disa. ²⁹ Kemin, Judas ayo nikil imi tuumon men kaa ata tiin molin kemin, daang bakaalin tunum imi aket kaali, Yesus ayo bokola-lomda: Kabi din ima ina faka-mokomup kaami mafek mafek iyo ma mo kulii-tal o, aka una nema yo? kaliple, malo ma ita boko-lom: Kabi dindap mafek mafek mo-lomdap mafek mafek dinimal imi kuya tal o, kala una nema yo? kalip ko.

Yesus ami alokso weng kuku-daasa kaami sang kaata ko

³⁰ Judas ayo bret kutsal kufukuba-kup, keya-lomda kutamiip una ko.

³¹ Judas ayo kanola keya unale, Yesus ayo bokoyila-lomda: Dukum Ami Man Nayo, kamala kulaata nayo win so ke-lokomi no, kalbi. Kemin, unang tunum iyo nitam-ilomdipya, God ami tong kaali, baka-mokomip. ³² Nami kanolokomi kaali, nitam-ilomdip God ami tong dukum kaali, baka-mokomip namti, God alalta nam-tama tam tip kaltoop daalokoma. Le, abiltap-siik kanop-nokoma ko.

³³ Man-miin ipyo, kamala kulu nali ipso kalawu ilanin tap ke ni kamboyila unila, ibi nami fenokomip. Yale, nami weng siin kawu Judiya kasel imi kamok kamok imi bokoyilasii kaali, kulaata ipkal weng fanang maakup kuluuta bokoyokomi. Kemin, nimi kabanokomi kaali, ibi tal aba din unokomip daa yo.

³⁴ Kamala kulaata, nimi alokso kukup kaali, lo kemin kuyokomi kaali ma namti kala bombuu. Ibi kap-tunum kusal imi aket uyo kuya-una-tala-kemin aa, nimi kipni

aket kuyinsi ultap ipkal kanola kap-tunum kusal iyo aket kuya-una-tala-kemin o. ³⁵ Ibi kap-tunum kusal imi aket kaali, kuya una-tala-kemip namti, unang tunum kayak kayak iyo itamiwa yi, Kiili Yesus ami daang bakaalin tunum o, yokokomip o, kala Yesus ayo kanum bokoyila ko.

Yesus ayo Pita ami bokola-lomda: Nali ali ma atamsi disa yo, nokokomap o, ansa kaami sang kaata ko

Mat 26:31-35, Mak 14:27-31, Luk 22:31-34, Jon 21:18-19, 2Pit 1:14

³⁶ Saimon Pita ayo bokola-lomda: Kamokim, kabi dok banap i? akale, Yesus asiik bokola: Nimi unokomi kaali, kamala kaa kabi taang-kala-lom nimi daang bakaal-lomdap unolap disa. Lale, ilanin tap kawu kabi nimi daang uyo bakaalokomap o, akale, ³⁷ Pita ayo bokola: Kamokim Dukum kapyo, nali kanimin o kalaliya kamala kulawu-kup kapni daang kaali, bakaalokomi dinim i? Kanola nelip aye, nelin dinim kelip. Kata, kapso alep maakup ti ilokomup o, kala kanum bokolale, ³⁸ Yesus asiik bokola ko: Kabi kanola nelip aye, nelin dinim kelip. Kata, kabi alep maakup ti ilolup o, kalbap ema? Daa yu! Naktum kapyo! Nami weng kala bokop-tokomi uyo aket fukun-salapla! Kamala kutamiip kuyaku, awon kakaruk aalap ayo naan-tabin dinim kama ilaya, kabi nami sang ayo bokop-na-lomdap: Yi! Kaali ma atamsi dinim o, nakan-kaamsi, liip asuumano fak-daalokomap o, aka ko.

14

Yesus ali liip kemin, ami diim kawu tam aalap diim unemin kaata ko

Jon 6:39-40, 11:25, 1Kor 15:12-34, 2Kor 4:16-5:10, Fpai 3:10, 1Tes 4:13-18

¹ Yesus ayo almi daang bakaalin tunum iyo bokoya-lomda: Ibi aket mafak mafak fukunin daa kabak-ami miit kaali, God almi weng kaa boko-lomda: Kaata kanolokomi

no, kalsa kaali, faneng ti kanolokoma no, kalbip-kup, ale kanola nami weng bokoya-lomdi: Kaata kanolokomi no, kalasii kaali ti, kakal ti faneng kanolokoma no, nakan-kaabam kutal-fukulin-kup ke-bamdip, ibi aket mafak mafak fukunin daa yo, kala-somla ko. ² Nimi Atok ami am kaali, abiin yaapkan bom-bilip kemin, nali din-ilomdiya, ipni am abiin kiili dot-mokomi. Kaali kanolin disa dinam, nali kanum bokoyilami disa. ³ Kanola nali din abiin talalu-yokomi kaali, nali asuk tal ipni imbii-din daali, kipso naso maakup ilokomu. ⁴ Kemin, kipkal nami liip unokomi kaali, utamsip o, yakale, ⁵ Tomas ata bokola-lomda: Kamokim kabi dok unokomap i? Nuli ma utamsup disa kemin, liip kaata dok kanola ata-mokomup yoko? akale, ⁶ Yesus ayo bokola-lomda: Nalalta God be unemin liip kaali, kalabi le, nalalta weng tituun-kup bakamin kaami miit kayaak ali kalabi le, nalalta tiin kawong kaami miit kayaak namti kalabi. Dok kanolin tunum kaata, liip kusnum liip kawu talaba din Atok ami diim kaa unokoma disa; kemin, maakup nata-kup o.

⁷ Siin kawu ibi nitamsip dinam, kaa Atok akal atam kelamip. Katale, ibi nali natamsip dinim; kemin, Atok akal atamsip dinim o. Kamala kulaata nitamip kemin, kulu Atok akal atam ke-lomdip, kulu iltipni tiin ayo baa atabip te! yakale, ⁸ Filip asiik bokola-lomda: Kamokim kapyo, Kaalap ayo nuli kukuyilawa, atam-ilomdup, Awu, tifan kalum o, kala kanum bokolale, ⁹ Yesus asiik bokola: Filip kapyo! Nali sawaayak kipso yaabi kaali, kabi nali nitamin disa, bom-laabap o? Kawanta nali nataba namti, ali Atok akal atam keba. Kemin, kabi kanimin o, kala bokop-nalomdap: Kabi Kaalap ayo numi kukuyan o, kalbap i? ¹⁰ Nali Atok ami diim tiinile, Atok akal nami diim tiina kesup. Kemin, kabi kaa faneng o bakaba no, kalokin dinim yoko? Nami weng ipni bakayila-yaabi kaali, nalmi aket fukunin

weng kaata-kup, bakaya-laabi disa; Atok nami diim kawu bombe kaami weng kaata, bakaya-laabi. Kemin, ata dong dakaap-nam-balaya, ami okok kemin tambal tambal kiili, kanum-yaabi. ¹¹ Kipkal nami weng uyo utam, Nali Atok ami diim tiinile kulaa, Atok akal nimi diim kawu tiina kesup o, kebi kaata, utam fan kala, kalin o, kala-somya kemin; kanola ipkal kanum bokolamup disa yo, kalip namti, ipkal nami okok ke-bamdi talalmin akal alik akal alik kanun-umbi kiita, itamdipla, Fan o, kala kalolip ko.

¹² Nali ipni tituun-kup weng ma bokoyokomi kemin, weng san-bom-iliwa! Nali Atok be unokomi kawu, tunum ali ma nami lak duula namti, Atok alalta dong dokolaya, ali nami okok ke-bamdi talalmin akal alik akal alik kanun-umbi kiili, akal kanu-bamdaya, ok sakbaalim dukum kaa kanu-mokoma no. Kanu-balaya, nimi okok ken-umbi kiili, kabaak banip akaap-nokoma. ¹³ Nali, ami Man kemin, kanu-biliya, unang tunum iyo nali nitam-ilomdipla, Atok ami tong kaali, bakaalokomip o, kalbi. Kemin, ipni dok kanumin mafek mafek ma nolum o, kala nimi win diim kawu, Atok ami naan-daalokomip namti, alik kiili ti noyokomi le, ¹⁴ mafek mafek ma kuluulum o, kala nami win diim kawu dik-daap-nip namti, nakal kaa noyokomi no.

Yesus ami boko-lomda: Atok ayo almi Sinik ayo dabaala talokoma no, kalsa kaata ko

Mat 28:20, Rom 8:1-17,26-27, 1Kor 2:10-16, Gal 5:16-26, 1Jon 4:1-6

¹⁵ Ibi kanola nimi aket-kup kup-nip namti, nami weng kutiia-lomdi kukaaya-tabasi kaali, kutal-fukulokomip. Ale, ¹⁶ nakal Atok ayo bokoliya, asuk Ami Dong Dakaayin Tunum kusnum ma kaata, dabaala tal ipni yam-titil-diilaya, kaata kipso suunkup suunkup ilokomip ale, ¹⁷ ali tituun-kup weng bakamin Sinik kemin, tawaal diim kalaami unang tunum ili ilmi tiin ta kaa atamsip disa; la,

imi diim kaali, talon o, kalba. Yale, fan titil-foko: Ayo, kalolip dinim; kemin, ali ipni diim kulu bombe kemin, bii-lom kaa, ipni tiling tem kawu suunkup ipso ilokoma kaali, kipkal atabip kulaata taa!

¹⁸ Nali maas kamboyiliya, ibi man bon iltap ke ilokomip dinim. Kemin, biiliya, asuk kipni fanang talokomi. ¹⁹ Ilanin tap ke-lom kawu, tawaal diim kasel iyo maso ma nita-mokomip dinim. Yale, iptale asuk nita-mokomip o. Nali tam tiin ilokomi kemin, kipso maakup tam tiin ilokomip o. ²⁰ Taandi asuk tam tiinokomi kawu, ibi nitamiwa, Nali Atok ami diim kawu tiinile, ipta nami diim kawu tiinip. Ale, nata ipni diim kawu tiini kesup kala, kalokomip o.

²¹ Kemin, kawanta nimi weng kutiyya-lomdi kukuya-tabasi kaa, utamda talalu kotal-fuku ilokoma kaata, ali ti nami aket-kup kup-ninsa. Kemin, tunum ayo ti nami aket-kup kup-nokoma kaa, nami Atok akal ami aket kaa kolale, naso maakup ami aket kaali, kolile; niyo ami kukolila, ayo nitam ke-lokoma no, kala Yesus ayo kanum bakayila ko.

²² Kanum bakayilale, Keriot kayaak Judas kaa daa; awasekim Judas ma ata boko-lomda: Kamokim kabi kalok kano-lomdapla, numi-kup kukuyim-balap tita-mokomup. Yale, kulaa tawaal diim kasel unang tunum imi tiin diim kaatale, kukuyim-balap tita-mokomip dinim o? akale, ²³ Yesus asiik ami bokola-lomda: Kanola tunum ali nami aket-kup kup-na namti, kaata nami weng uyo kotal-fukulaya, nami Atok ata tunum kaami aket uyo kolale kawu, Alim nuyo tal tunum kaami diim tuluwa, aso suunkup ilokomup. ²⁴ Ale, dok kanolin tunum kaata, nimi aket uyo ma kup-nin disa kela namti, ali nimi weng uyo talalu-kotal-fukulokoma dinim; ipni weng kala weng san-kaabip kaali, fan nalmi weng daa; kaali Atok nam-baala talsii ami weng kaata-kup bakayinbi no.

²⁵ Nali ipso kalawu bomdiya, weng kala ipni bakayila-yaabi. Katala, ²⁶ nali kamboyila unila, Atok ayo nami win diim kawu, alami Sinik Tambal ata dong dokoyila yam-titil-saanin ayo dabaala tal-ilomda, alta-kup ipni mafek mafek alik kaa kukuyin-bam ale, ipni aket fukunin kaali kufuyin-balaya, nami weng alik bakayila-yaabi kaami aket kaa, asuk fuku-daalokomip o.

²⁷ Nikil kibi kamboyila unokomi kemin, tambal-kup balili-kala bomdiwa yo, kala-somya kemin, ibi tawaal diim kalawaami unang tunum imi diim kawu nuyo balili-kalum o, kala aket yaapkan fukun-bam suun-umbip iltap daa; ibi yam-titil-diiliya, nami aket tem kaa balili-kala ke-bomdi bii ultap kebip kemin, ibi aket mafak fukun-bamdip suunin daa yo. ²⁸ Nimi weng kaa ipni bokoya-lomdi: Ibi keyila, din bom-biiliya, asuk talokomi no, yikila weng sanip kemin, Atok ayo sakbaalim dukum kemin, ata ata ke nali akaap-ninsa; kanola siin kawu ibi nami aket kaali, kup-ninsip dinam, nalmi Atok be unila, alalta ibi yam-titil-diilaya, umi fiyaap kawu uyo duulamipla yo, kala ko. ²⁹ Kemin, ilana keyila unokomi kawu, ipkal utamiwa yi, Kaali fan, bokoya unse kala, kalin o, kalaliya, kamboyila unin dinim ilomdiya kemin, kamano kulu bokoyili no. ³⁰ Tawaal diim kalawaami tiin molin o, kala kamokim Setaan ayo tal nam-bak-molon o, kala mep talaba kemin, nali ipso weng yaapkan baka-mokomi disa; le, Setaan ali titil-foko-lomda nali tiin molama dinim. ³¹ Kata, nali tawaal diim unang tunum ilta natamdip, Awu, kaali Aalap almi aket-kup konsa kala, nikin o, kala-somdiya kemin, Atok almi weng ti bokop-ninsa kaata-kup, kanun-umbi no. Na! tolnipla, nikil unum aa! kala Yesus ayo kanum bokoyila ko.

15

Yesus ali boko-lomda: Nali faneng, wain sok kaami lap inin altap o, kalsa kaata ko

¹ Yesus ayo bokoya-lomda: Nali ti faneng sok wain altap ale, Atok ata wain langabip kayaak altap. Ale iptale, nami tang altap o. ² Nami tang alik iyo lap abuumin disa kelip kiili, Atok ata bo-kukan-tii-bam ale, tang lap abuumin kiitale, tang bakel-bala, mepkan ke-lomdip asuk namnom kiita, tilil taba-lomdip tambal-kup abuumik o, kala-lomda, talal-bam dota-yaaba. Kemin, ³ ultap kemin, nimi weng ipni kuyili kuluubip kaali, yak ipni aket tem kabaku dotuuyulala, tambal-kup bom-bilip o. ⁴ Kipkal nami diim kawu tiiniple, nakal kipni diim kawu tiini kelum o, kala-somya kemin, kanola as alami tang ayo ulumi tiil diim kabaku tabuulin disa ke-lokomu kaali, dok kano-somduya abuulokomu dinim. Ultap kemin, ibi nimi diim kawu yak fewa ilokomip dinim kaali, ipkal kanola titil-foko-lomdip, lap abuumin kukup tambal kaali, kutal-fukulokomip disa yo.

⁵ Nata sok wain ale, iptal sok wain ami tang iltap. Kemin, kanola ibi nami diim kawu tiiniple, nakal ipni diim kawu tiini kelup namti, ibi lap yaapkan kiili, abun-umbip. Ale, ibi nami diim kaali, fep-nokomip disa yo kala kep-nokomip kaali, ibi dok kano taang-kala kukup tambal kaali, ma kanolokomip dinim; ale ⁶ kanola tunum ayo nami diim, Yak fep-nokomi disa yo, kala namti, Atok ata taba-lomda, ayo as tang kii bakelna tildaak miit tem abe-bala foko kulii yang tiilip data-laan-umbip ultap kamaya-laaba kemin, sok wain tang ayo afetbi kutii-lom, as kuyak daalip kiin-tabanen-umbip o.

⁷ Kemin, ipkal kanola nimi diim kawu tildak fewa-lomdip nimi weng kaali, kutal-fukulip namti, kipni dok kanolin mafek mafek kiimi aket fukun-bamdip, Atok ami

dik-daalokomip kaali, ipni weng kaa, weng san-ilomda kanoyokoma. ⁸ Ibi lap yaapkan so kemin, kukup tambal tambal kaali, kutal-fukulip namti, unang tunum kipni itamiwa yi, Awu, kiili Yesus ami daang bakaalin tunum kelipla kaa kanubip kala, kala-lomdipla kawu, nami Atok ami tong kaali, baka-mokomip. ⁹ Kemin, Atok ali nami aket-kup kup-ninsa ultap, nakal ti kanola ipni aket-kup kuyinsi. Kemin, ibi nimi langlang tem kulu bomdiwa yo, kala-somya kemin, ¹⁰ nali nalmi Atok ami weng kutii-lom kup-ninsa kaali, kutal-fukusi. Kemin, Atok ali nami aket-kup kup-nale, nali almi langlang tem kuluwu-kup bom-laabi kemin, ultap o. Ipkal kanola nami weng kutiyya-lom kukuya-tabasi kaali, kutal-fukulip namti, aa nakal ti ipni aket-kup kuya-lomdi, ibi nami langlang tem kulu ilokomip. ¹¹ Kemin, nami fiyaap duumin kaami miit kaali, kipni diim kawu-kup bom-buluya, atin ti fiyaap-kup duu-biliwa yo, kala-lomdi weng kalawaali ipni kuyili no.

¹² Nami weng ma kutiyyinbi kaali, kalabuu: Nali kipni aket suunkup kukaayila-yaabi ultap ke, iltipni kap-tunum kusal imi aket kaa ti kola-una-tala-ke-bamdiwa yo, kala-somya ko. ¹³ Tunum ayo ma aptum kusal imi lak kaata-kup duu-bam dong dakaayin-bamda alami angtiil lak uyo ma duulin disa ke-lomda taana namti, ap-tunum kusal imi aket kukaayin kaami kukup kusnum ma kaata, taba-lomdu akaala unokomu disa; ale ¹⁴ nali weng titil tibin kaa ipni bokoyiliya, kanu-mokomip namti, ibi nalmi nak-tunum kusal o. ¹⁵ Ok fukumin tunum ayo ma alami kamokim ami kanumin okok kaa kanuba kiili, utam, Awu kaa kanuba kaami miit uyo kaa bombuu kala, kalokoma dinim; kemin, nali maso ma bokoya-lomdi: Ibi nalmi ok fukulin tunum o, yokokomi disa. La, nalmi Atok ami bon tem weng alik weng san-kan-umbi kaata-kup bokoyinbi kala, kala-somdila kemin, ibi nalmi nak-tunum kusal kala,

kalbi no. ¹⁶ Nali kipta uldaa nam-buu-lomdip: Ali numi tiin molin o, kalsip dinim. La, nata ibi ulela yim-buu-lomdi yim-bak okok kemin kaami diim daaliya, kukup tambal nuumin kaali, ibi lap abuumin-kup ke-bomdiwa yo, kalaliya, uldaa-yim-buusi. Kemin, kanoyasii kaali, ibi nami win diim Atok ayo mafek mafek sang ma dik-daalokomip kaali, kuyokoma. ¹⁷ Kemin, nali weng kaa ipni kutiyyi kemin, Ibi kap-tunum kusal imi aket kaali, kola-una-tala-ke-bamdiwa yo! kala Yesus ayo kanum bakayila ko.

Yesus ami boko-lomda: Tawaal diim kasel unang tunum iyo kalaan tunum ipni ban bokoyokomip o, kalsa kaata ko

Mat 10:22, 24:4-14, Mak 13:13, Jon 7:7

¹⁸ Yesus ayo bokoyila ko: Kanola tawaal diim kasel iyo ipni mafak kamayin-bamdip ban bokoyip namti, kipkal aket uluum dukum kaali, kuluu-laamin daa yo. Kemin, ipkal utamiwa yi, Awu, kiili kamasi kawu ayo ban bokonsip namti, kaa nokol kanuyila tabip kala, kalolip o. ¹⁹ Ibi tawaal diim tunum iltap maakup kelamip kaali, nikil tambal-kup laabip. Yale, nata uldaa-yim-buuliya, ibi tawaal diim kasel imi kukup uyo kambola tiltam nami tunum kebip kemin, tawaal diim kasel kaliita ipni ban bokoya-laabip o. ²⁰ Ibi fanang daalin! siin kawu bokoyi kaali, ok fukumin tunum ili ita ita ke ilmi kamokim ayo dibiilip kabaak banokoma dinim o, kaliya, weng sanip kemin, kawanta nimi waasi kep-na-lom kukup mafak kaata kukaap-ninsip namti, ipkal kanola ipni waasi keya kukup mafak kaa kukaayokomip. Kemin aa, kawanita nami weng kukuyinsi kaali, weng san-kaamsip namti, ita ipni weng kaakal kano, weng san-kaa-mokomip. ²¹ Tawaal diim kasel iyo Atok alta nam-baala talsii ali atamsip disa; le ipta nami daang bakaalin tunum kep-nambip kemin, nimi win diim kaata no, kala-somdipla, ili ipni

kukup mafak mafak yaapkan iyo kukaayokomip o. ²² Nali tal unang tunum imi ban kemin kaata ma ku-fatap-daayin disa dinam, ili dok kano-lomdip numi kukup mafak kanun-umbup kaami uluum namti kalabuu kala, kalbip dinim; kata, kamano nali bokoyi kemin, ili boko-lomdipya: Numi kukup kaa tambal o, kalokomip dinim. ²³ Kii kawanta ban bokop-nip namti, ili nami Atok aso maakup ban bokolip. ²⁴ Sawaayak kaa, tunum kusnum ali ma nimi okok kemin kusnum akal alik kala talalbi kaali ma kanumsa disa. Kemin, ili natamiwa, Ami okok kemin uyo kanuba nu, naka-silip disa dinam, kaali utam, Numi kukup kaali, atin ti uluum dinim kala, kalolip. Yale, kamala kulu utam-ilomdipla kemin, Atok Alim numi ban bokoyip. ²⁵ Ili God ami sukon tem kabak-ami tik-tiin-umbip kaali, tiltam aba-lomdu atin ti tifan eng o kaluk o kala, boko-lomdu: Disa kawu aket atul kukaap-ninsip o, kalsu no.

²⁶ Ipni dong dokoyon o, kala God ami Sinik ata tituunkup weng bakamin miit kayaak ali Atok ami diim kawu laaba kemin, ata dabaayili Atok ami kela tal ipni diim abamnaya, nimi sang alik kaali, bakaya-tal-une-mokoma no. ²⁷ Diildiil nimi okok kemin kaali, kufolin disa bom-biliya, ibi naso laabup kemin, ipkal kanola nimi sang kaali, alik bakaya-tal-une-biliwa yo, kala Yesus ayo kanum bakayila ko.

16

¹ Yesus ayo bokoya-lom kanum bokoyila ko: Nami weng bokoyili kaa, yak tildak iyo ipni kukup mafak kukaayokomip kaali, ibi nami lak duulip kaa ukadaa yang banolip o, kala-somdila kanum bokoyili no. ² Ibi lotu am kaptamu yim-tal-fuku imbii tiltam saaklo tii bokoya-lomdip: Ibi asuk ma tiltam nuso ilin daa yo, yokokomip. Kemin, kanu-mokomip kaami am kaali, daan

tiltam tabuya, tunum iyo taba-lomdip ipni yelip taan-yaa-mokomip kemin, imi aket kaali, God ami kukup tambal kanon-bulupla, fiyaap duuba no, kalokomip. ³ Lale, kanubip kiili, Atok kaa talalu atamsip dinim kiita kemin, ili ipni kukup mafak kanubip kaali, kukaayokomip. ⁴ Kata, nali kama kulawu ipni kaal ke-laamin sang kaali, bokoyili iluya, ili taltam ipni yam-mafak-dakamin am kaali, daan tiltam tulula kawu, ibi utamiwa yi, Awu, fan ami weng bokoyase kaali, tiltam lap abuulu kala, kala-lom bilili-kala titil-fak-daa-bomdiwa yo, kala Yesus ayo kanum bakayila ko.

God ami Sinik tal dong dakaayin kaami sang kaata ko

Jon 14:15-26, 15:26, Ap 2:1-4, Rom 8:1-30, 1Kor 2:10-16, Gal 5:16-26, 1Jon 4:1-6

Yesus ayo bokoyila: Siin kawu naso nikil tiinsup kaali, maakup bomdup ipni dong dakaayin-bili, nikil laabup kaali, sang kanolin uyo ma bokoyinsi dinim. La, ⁵ kamala kulu nali keyila Atok nam-baala talsii ami fanang unokomi kemin, weng kulaa bokoyili. Yale, ibi fanang kaa ma bam-daa-lom ku-fatap-daa dik-daap-na-lomdip: Kabi dok banap i? nanbip dinim o. ⁶ Kamala kulu, kanolin sang uyo, bokoyi ipyo kaal kelip kemin, ipni aket tem kaatale, aket uluum ke-yimbu te! ⁷ Katale, nimi weng kalaali, ti faneng tituun weng bokoyokomi kemin, nami unokomi kaata, ipni dong dokoyokoma le, nimi unokomi disa kaali, ipni dong dakaayin o, kala God ami Sinik kaali, tal ipni diim abokoma dinim. Nami unokomi kaata tambal kemin, tamdiya, God ami Sinik Tambal ayo dabaayili taldaak kipni iipyak tem kabaku bomdaya, ⁸ alta tawaal diim kasel tunum unang iyo kukuyin-bam ale: Ibi ban wakamin tunum unang o, yakale, God ata atin ti tituun-kup tabin kukup tambal tambal kemin kaami miit kayaakim kalbakup, God ali tunum kukup mafak kutal-fukulin imi li-

iwu itam-ilomda, yim-tam kot baan diim daalokoma no, kala kukuyin-bala, kawu utamiwa yi, Awu, fan nuli ban kemin tunum unang kala, ke-mokomip. ⁹ Kemin, ayo kukuyokoma kaami miit kaali, kala bombe no. God ami Sinik alta tawaal diim kasel kukuya-lomda, Ibi Yesus ami lak duulalup daa yo, kalbip kaali, iltipni kukup mafak kaata no, kalba-kup ale, ¹⁰ Yesus ali ibi kamboyila, Aalap fanang unse kemin, mulo kaa maso ma ata-mokomip disa yo. Ali tituun-kup tolsa le, God ami Man ali tituun-kup tabasa no, kala kukuyokoma. ¹¹ God ali tawaal diim kalawaami kamokim Setaan ayo fotaba-lomda, dap-kot baan diim daasa kaali, imi kukuyokoma no.

¹² Kemin, weng yaapkan bombe kaa, bakayon o, kalbi. Katale, weng kaa sakbaalim dukum kemin, ale ipni aket tem ayo uluum tabeyu, ibi talalu titil-foko utam kutal-fukulokomip disa. Kemin, kamala kaali, nali weng yaapkan maso ma, bokoyokomi disa yo. ¹³ Kemin, God ami Sinik talokoma alta, ibi atin fan tituun weng kaali, ata talalu ifiiyala dong dakaayin-bam talalu kukuyin-balaya, bam-daa utam ale, dik-daa kuluulokomip o. God ami Sinik ami weng bakayokoma kaa, almi aket fukunin daa; kaa God almi weng kaata-kup weng san ale, bakayokoma; ale, mafek mafek tiltam talokomu kaali, kufatap-dakayokoma no. ¹⁴ God ami Sinik kaali, nimi weng bakabi kaata-kup, kuluu-lomdaya, ibi bakayin-bam, ale kukuyin-bam, nimi win kaata kufup-nokoma no. ¹⁵ Atok ami aket fukunin so, titil so, mafek mafek alik kiili, nami diim kawu bom-bilip kemin, nita God ami Sinik ami bokoliya, ata mafek mafek nami diim kawu bom-bilip kiita, kuluu ku-fatap-daalala, ita-mokomip o, kala Yesus ayo kanum bakayila ko.

Yesus bokoya-lomda: Ibi aket uluum kemsi le, asuk nitam-ilomdip fiyaap duu-mokomip o, yinsa kaata ko

¹⁶ Yesus ami boko-lomda: ilanin tap ke-lokomip kaali, ibi nali ma nita-mokomip disa yo. ilanin tap ke-somdipla kawu, asuk nita-mokomip o, yakale, ¹⁷ daang bakaalin tunum malo ma iyo weng boko-una-tala-ke-bamdip, weng kabak-ami miit uyo kanimin o, kalba ni? aa, ami weng boko-lom: ilanin tap ke-lokomu kaali, ibi nali nita-mokomip dinim; ale, ilanin tap ke-somdipla kawu, nali asuk nita-mokomip o, kalba-kup, weng anung ma kaata boko-lomda: Atok fanang unokomi no, kalba kaami weng miit kaa kanimin o, kala ni? ¹⁸ ilanin tap ke-lokomip o, yaka kaami miit kaata, kanimin o kala yoko? Nuli kabak-ami miit kaa utabup dinim o, kem una-tala-kemiple, ¹⁹ Yesus ayo itama yi, Weng kabak dik-daalum o, kalbip kala itam ale, asiik bokoya-lomda: Ibi weng bokoyili kabak-ami miit kaata taken-bam ifin una-tala-kebip ema? Nami weng bokoyili kaali, ti fan ilana luuk daalin tap ke-lokomu kawu, ibi nali nita-mokomip dinim ale, ilanin tap keliwa kawu, asuk nita-mokomip o, yiki ko. ²⁰ Ipyo, tituun-kup weng bokoyokomi kemin, ibi ni keyila unokomi kemin, nikil ipni aket tem kaali, uluum-kup tabeyulula ama-bamdip, am iwal in-bom ilokomip. Yale, kap-tunum kusal tawaal diim kasel ita fiyaap duu-mokomip; ale, iptale aket uluum-kup tabeyulula ilokomip. Yale, ipni aket uluum kaata, fal-siki-lom tambal-kup keyulula, ibi fiyaap duu-mokomip. ²¹ Kemin, unang uyo man kuulon o, kalokomu kaa utamu yi, Nimi man kuu-laamin am uyo, kulaata mepso tulu kala, kala-somdula, aket uluum dukum tebe-wokoma. Yale, bii ilanin tap, man ayo kuubukup, asuk man kuu-laamin kaami yol kaa kuluu aket uluum kanolin uyo maso ma fuku-daalokomu dinim. Man ayo kuubu-kup, kaata fiyaap duu-mokomu. ²² Kemin, ibi kamala kaali, unang man kum umi aket uluum kuluulaabu ultap kaali kuluulokomip kemin, ilanin tap keluya,

asuk tal ibi itamiya, ipni aket tem kaa fiyaap sakbaalim dukum duu-mokomip kaali, kaa kawanta dil moyokoma disa yo.

²³ Bii-lom asuk nita-mokomip kaata, ibi nali maso dik-daap-nokomip dinim. Weng bokoyokomi kaali, ti fan tituun weng bakayinbi no. Ibi Atok ami mafek mafek sang dik-daalum o, kalip kaali, nimi win diim kaata dik-daaliwa, kuyokoma. ²⁴ Ibi siin kawu, nimi win diim kaali, Atok ami mafek mafek sang kaa, dik-dakaala-yaabip disa. Yale, kamala kulaata, kulaa nitabip kemin, nimi win diim Atok ayo suunkup dik-dakaan-biliwa, ayo kukaayin-balaya, ipni aket tem uyo atin ti fiyaap-kup duu-biliwa yo, kala Yesus ayo kanum bakayila ko.

Yesus ata ata ke tawaal diim kaami uluum dibiila kabaak bansa kaata ko

²⁵ Yesus ali boko-lomda: Nali ipni faldak-tiimin weng kaata-kup bakayin-biliya, tiinsip. Katale, am ma daanokomu kaami diim kaata, faldak-tiimin weng kaa maso ma bokoyokomi dinim. Atok ami sang kaali, fatap kaata-kup bakayokomi no. ²⁶⁻²⁷ Am kanumin diim kulu daanokomu kulaata, nami win diim Atok ayo tituun-kup dik-daaliwa ayo dong dakaayokoma. Ibi nami aket kaali, kup-na-lomdip utamiwa yi, Fan Atok alta dabaala talse no, kalbip kemin, Atok alta ipni aket kaali, kuyinba. Kemin, kipni beten ayo maan tiiyila dong dokoyon o, kalba kemin, ipni aket kaali, ata numi weng uyo kuluu Atok ami kukaalama no, nokolip; daa, ipkal te! ²⁸ Sawaayak kaali, nali Atok so bom-biisup ya, kela tal tawaal diim talsii. Kemin, ilom am ma daanuya, tawaal diim kalawaali kuno kela, asuk Atok fanang unokomi no, yaka ko.

²⁹ Kanum bokoyilale, kulaata daang bakaalin tunum iyo bokola-lomdip: A! kulu faldak-tiimin weng kemin kapyo, kambola weng kaa fatap bokoyapla utamup o.

³⁰ Kaata utamuwa yi, Kabi mafek mafek miit alik kii utam-sap kemin, tunum ili dik-daalin dinim bom-iliwa kawu, kabi imi aket fukunbip kaali, kapsiik itam-ilomdap maan tiyila-yaabap kala, kalbup-kup kawu, nuli titamuwa yi, Kabi Kaalap so laabap; la talsap kala, taka-som kelup o, kaliple, ³¹ Yesus asiik bokoya-lomda: Atin ti mafiing diim kulawu bam-daa utamip o? ³² Talalu ibi weng sanin! Kaami am kaa tiltam talokomu no, yakasii namti kula tiltam tulu kemin, nikil ibi sak funbi sekela-una-tala-ke, kep-na unokomip. La, kaa nalafin ilokomi disa; Atok ayo naso Alim maakup bom-bala ilin ata-kup Alim maakup ilokomup o. ³³ Uyo kaata kanum bokoyiliya, ipkal weng san-ilomdiwa, balili-kala titil-fak-daa-bomdiwa yo, kala-somdila kemin, ibi tawaal diim kalawu ilip kaali, angtiil yol so, aket uluum dukum so, kiili, tiltam tale-bulu ilip. Yale, ti aket fuku-daa-lom nitamiwa yi, Ata ata ke-lomda, tawaal diim kalaami titil kaali, dibiili kabaak bana no, kala kemin, balili-kala titil-fak-daa-bomdiwa yo, kala-somla kemin, kanum bokoyila ko.

17

Yesus ami beten ke-bisa kaata ko

¹⁻² Yesus ayo kanumin weng uyo bokoyila, disa kelule, ti abiil tikiin daa le, bokola ko: Atok kapyo, nami taanokomi kaali, mepso kulu tiltam talon o, kalu kemin, kabi bokop-na-lomdap: Tunum alik imi dabom o ninsap kemin, nakal unang tunum iyo ulel-nambap imi iliim uyo boyiliya, tiltam suunkup ilin unang tunum ke-lokomip. Kanolin kemin, kabi nam-tama tam asal kaltoop daalap iyo nitamiwa yi, Atok kaltapta uldaa-nam-buusap kala, kala-somdipla, nakal kapni win kaali, kufop-tiyya kaata, utam-ilomdipla, kapni win kaali, kufup-tokomip. ³ Kemin, kabi suunkup tambal bom ilin kaami miit kaa, unang tunum

iyo, kabi titamiwa yi, Kapta-kup fan ti God maakup kala, kalale, nali nitamiwa yi, Yesus Kraist nali kaltapta nam-baalap talsii no, kalip namti, ili suunkup ilin unang tunum ke-lokomip o.

⁴ Nali tawaal diim kala yaabi kaali, kapni okok kemin kaata kanuman o, kala nam-baalap talsii namti kulaata dinimnu kulaaliya, tunum unang iyo Atok kapni titil kaali, utamdiwa kawu, kapni tong kaa bakabip o. ⁵ Kemin, Atok kapyo! Kabi sawaayak tawaal talalulin disa biisap kaali, Alim maakup bomduwa nimi win kaali, win fiinin ke-bom biisi. Kemin, kamala kuluwaakal, nali kapni tiin diim kawu win fiinin ke-bom ilsi kaa asuk kup-nalapla yo, kala Yesus ayo kanu-bam beten kemsano.

Yesus almi daang bakaalin tunum imi beten kamayinsa kaata ko

Jon 6:37,39, 10:28-29

⁶ Ayo beten ke-bam kanum bokola ko: Kapni tawaal diim tunum iyo ulelnapla nami daang bakaalin tunum ke-silip kiili, kaltapni kemin, iyo ulela-lomdap kup-napla, nali kapni sang kaata bakayin-bili kapni weng kaali, weng san kutal-fuku-lom ⁷ utam talaalip, Mafek mafek alik kanu-bam bakan-unbi kiili, kaltapta kup-nap kanum-umbi kala, kalip; ale, ⁸ nali kaltapni weng kup-na-salap kaata-kup bakayin-biliya, iyo weng san-ilomdip utam talaalip, Awu, faneng Alim maakup ilin la, nam-baalap talsii no, kalbip o.

⁹ Nali kiimi beten keyokomi kemin, tawaal diim kasel unang tunum alik imi beten keyokomi disa. Kemin, kaltapni ulel-ninsap kiita-kup, dong dokoya beten keyon o, kalbi. Kiili, kaltapni tunum alik-daap o, kala-somdila, imi beten keyokomi. ¹⁰ Nami unang tunum alik kiili, kapnile, kapni unang tunum alik kiita, nimi no. Alim

numi unang tunum kiili, nami kukup tambal kaata kanu-bilipya, kayak kayak iyo itamdiwa, nami win kaata kufumip ko.

¹¹ Nali maso tawaal diim kala ilokomi dinim o. Kapni fanang tam unokomi kawu, daang bakaalin tunum kalawita, tawaal diim kalawu ilokomip kemin, Atok atin ti tambal-kup tabasap kapta, kaltapni titil kup-ninsap altap kaata, kuluu-lom dong dokoya-lom dal molapya, yakal Alim nultap ke aket maakup fanang maakup kelin o, kalsomya ko. ¹² Nikil maakup bom-bulup kaali, kaltapni titil kup-ninsap alaltap kaata kuluu-lomdila, tiin mo-bomdi dal molila, maakup aye ma an-maaklo kelakin dinim kesip. Yale, maakup ma kaata-kup kelaya, maaklo kelon o, kalba. Kemin, God kapni Sukon Tem weng ma boko-lomdap: Kaata kanolokomi no, kalsap namti tifan tiltam tababu.

¹³ Kemin, kulaata nali kapni fanang din unokomi kemin, tawaal diim kula bii kulaata, weng kala bokoyiliya, nimi aket tem uyo balili-kala-bomdi fiyaap dun-umbi tap kebamdipla, yakal imi aket tem uyo balili-kala fiyaap kaata-kup duu-bamdiwa yo, kala-somya ko.

¹⁴ Nali tunum kalawiili kapni weng kaali, kukuyili utam ale, weng san katal-fokusip o. Nali tawaal diim tunum daa; nali asal tunum kemin, yakal kano asal unang tunum kelip kemin, tawaal diim kasel iyo aket atul-kup kukaayinbam imi tilip-kup kamayimbip o. ¹⁵ Nali kiili, tawaal diim kaldaak yim-bu-yim-bi unan o, kalbi dinim; lale, tunum mafak Setaan ata yam-mafak-daalama kemin, nali kapni dik-daap-tiliya, Kapta taba-lom dong dokoya-lom dal moyilapla, tambal-kup bomdiwa yo, kala-somya ko. ¹⁶ Nali tawaal diim kalaami tunum daale; aa, yakal ti tawaal diim kalaami tunum daa. ¹⁷ Kemin, kapni weng kaali, atin ti faneng kemin, kapni weng ayo kuyak imi aket tem dabom tem daayapla, iyo tiltam kapni tunum

ke-lom atin ti tituun-kup tibin kelin o! kala-somya ko. ¹⁸ Sawaayak kawu, nimi nam-baalap talsii kaali, tawaal diim unang tunum imi iipyak tem kawu talsii. Kemin, ultap o, daang bakaalin tunum kalawiili, nalta yim-baali tawaal diim kalaami unang tunum imi iipyak tem kawu unokomip. ¹⁹ Kemin, nali kiimi lak o kala titil-fak-daa taandila imi iliim boyon o kalbi kemin, iliim boyilila yakal titil-fak-daa-lomdip kapni man tituun-kup tibin unang tunum kelin o, kalalila taanokomi no, kala Yesus ayo kanum bokola ko.

Yesus ami unang tunum tiltam almi lak duulokomip imi beten kamayinsa kaata ko

Jon 10:16, 11:52, 1Jon 2:2

²⁰ Kemin, Yesus ayo beten ke-bamda bokola ko: Nali daang bakaalin tunum kalawiita-kup beten keyon o, kalbi disa. Nali beten keyokomi kaali, tunum unang nami weng kulii yang bakayin-bilip weng sandip, tiltam nami lak daka-mokomip kiiso, beten keyon o, kalbi no. ²¹ Alim nuli ti Alim maakup ke-bomdup aket maakup, fanang maakup, kesup la kep-ta talsii ultap o. Tunum unang nami lak duubip yakal ti, kanola Alim nulultap ke aket maakup ke-bilipla, tawaal diim kalaami unang tunum yakal imi kukup tambal kaa utamiwa yi, Fan eng, Atok kaltapta nam-baalap talsii no, kalin o. ²² Kapni titil kup-ninsap kaata, nakal iyo kuya keliya, nikil maakup ilokomip kaali, kapso naso Alim maakup aket maakup ke-bom laabup ultap keliwa yo, kala-somya ko. ²³ Kemin, suunkup kabi nami diim kawu tiinaple, aa nakal kapni diim kawu tiini ke laabup ultap, yakal kanola aket maakup kelipla, tawaal diim unang tunum iyo utamiwa yi, Kaltapta nam-baalap talsii kala, kalale, kabi nami aket kup-nansap ultap ayo kanoya-lomdap, unang tunum nami lak duubip imi aket kaali, kuyila kebap kala, tikin o kala-somya ko.

²⁴ Atok kapyo, nami aket kaali ti, unang tunum ulel-ninsap iyo, nami din ilokomi kaali, ti iso din kawu ilik o, kalbi kemin, kanola sawaayak tawaal uyo talalu kutiilin disa biisap kaali, nami aket kaa dukum-kup kup-na-som ale, kapni titil ayo kup-ninsap. Kemin, nami aket fukunbi kaali, ili nimi titil dukum kuluusi so, dawang iilfosi so, iyo utamin o, kalbi no. ²⁵ Atok tituun-kup tabasap kapyo, tawaal diim kasel unang tunum iyo titamsip daa; ti nata-kup kabi titamsi kemin, nimi tunum kalawiita-kup titamipla, kapta nam-baalap talsii kala kalbip o. ²⁶ Nata-kup kabi tam-fatap-daaliya, kabi titabip kemin, nali maso ma tam-fatap-daa kukuyin-bili talalu titamin o, kala-somya kemin, kabi nami aket kup-nambap ultap, kuno yakal ap-tunum kusal ilimi aket uyo kuyum o, kal-bomdipla yo, kala-somya kemin, nali iso maakup tik-daayili ilokomup o, kal-bomda Yesus ayo beten kamayin-bisa ko.

18

Waasi tunum iyo tal Yesus dap-tal fukusip kaami sang kaata ko

Mat 26:47-56, Mak 14:43-50, Luk 22:47-53

¹ Yesus ayo beten kela disa kelale, almi daang bakaalin tunum so nikil yak aba daak Wok Kidron ayo yakan ale, iyo yak aba tam langabip unip. ² Kemin, langabip kaptam-ali, Yesus nikil iyo suunkup din kawu unen-umbip kemin, Judas ata Yesus ami dap-fatap-daalon o, kalba akal, langabip kaptam-ali atamsa. ³ Kemin, Judas ayo yak aba din tunum awem o kala, pris imi kamok kamok sole, Falosi iso, imi dik-daayilale, iyo ilmi unuk tabuulin tunum malo ma iyo ulelale, Rom imi aami malo ma ulela-som ke, kuyaku-lomdipla, Judas alalta liip kukula iyo tal langabip mepso tilip. Kemin, iyo ilaam so, yokon so, daang bal so, sinam bal so, iyo kuliilip tilip ko.

⁴ Kemin, Yesus ali utama ya, Mafek mafek alik kanup-nokomip kiili, kaa bom-bilip kala kala-lomda, ayo yang imi mepso kuluba dik-daaya-lomda: Ibi kawanami fen-talabip i? yakale, iyo bokolip ko: ⁵⁻⁶ Nuli Yesus, Nasaret kayaak, ami fen talabup o, akipla, Yesus ayo bokola: Kaa nalalta taa! yaka-kem-salale, suun-daa-lom iyo wakadaa yang lo aba lamo daak-abip ko.

Judas ayo dap-fatap-daalon o, kalba ayo waasi dinim tunum iso, tal tolniwa kemin, ⁷ Yesus ayo asuk dik-daayila-lomda: Ibi kawanami fen-talabip yoko? yakale, iyo boko-lomdip: Nuli Yesus, Nasaret kayaak, ami fen-talabup o, akipla, ⁸ Yesus ayo bokola: Nali asuk kamasi kaa bokoyili kaali yoko? Kula nalta te! Ibi nimi fen-talabip namti, tunum kaliili, keyip unin o! yaka, ⁹ kanum bokola kaali, siin kawu beten ke-bam boko-lomda: Atok kapyo, nali kaltapni tunum ulel-nala-salap maakup ma ayo kambolila maaklo ke-lokoma dinim o, kulu tifan tiltam tuluk o kala bakayinsa.

¹⁰ Saimon Pita ayo bainat kuluu-lomda, kuyak awem tunum hetpris o, kalbip ami ok fukulin tunum Malkus ami talang kaal tingtup ayo tuk-duu kutal-daak tela ko.

¹¹ Kanolaya, Yesus ayo Pita ami bokola-lomda: Kabi yak bainat kaayo, asuk kulaak alami men abuulan! Kuno keyilapla kanop-nin o. Atok ali kuno angtiil yol dukum uyo kuluulan o, ninsa kemin, kuluulokomi no, aka ko.

*Yesus dabuu dap-tamalip Anas fanang unsip kaata ko
Jon 11:50, 12:19*

¹²⁻¹³ Rom imi aami so, imi kamokim aso, Judiya kasel kamok kamok imi unuk tabuulin iso, iyo Yesus dap-tal-fuku sok delip ko.

Wasital kulaami diim kulu, tunum awem Kayafas ayo ulduulipya, awem tunum diilim ke bombe kemin, aami iyo Yesus dap-tama din Kayafas ami yimnon Anas am

kaptam daalip. ¹⁴ Kayafas akal sawaayak kaali, Juda imi kamok kamok imi bokoya-lomda: Kaali ti tambal dukum o. Tunum kalawaata dabuulupla, ata ap-tunum kusal numi abiin uyo kuluu-lomda, ata-kup taanala, Rom imi waasi tunum iyo tal dinokomip disa kemin, unang tunum alik iyo tambal-kup kelik o kala, kala ko.

Pita ayo Yesus kaa ma atamsi disa yo, kemska kaami sang kaata ko

Mat 26:69-70, Mak 14:66-68, Luk 22:55-57

¹⁵ Saimon Pita aso, daang bakaalin tunum ma aso, alep iyo Yesus ami daang bakaalipla tilip kemin, tunum awem hetpris ayo, Yesus ami daang bakaalin tunum ma kaali, atamsa kemin, ali Yesus aso tam hetpris ami am uti daam tem unale, ¹⁶ Pita atale, tam seplo amitom diim kulu tola ilan-salala, Yesus ami daang bakaalin tunum ma kaata, tunum awem hetpris ayo atamsa kemin, ali tildang ilomda, amitom tiin molin unang umi bokowale, Pita ayo bokolu: Tiltam tal o, akule, fan tam una; ¹⁷ atabu-kup bokolu ko: Kabi tunum kaami daang bakaalin tunum ema yo? akule, Pita ayo bokowa ko: Daa. Nali disa te! wakale, ¹⁸ ayo diil tabelule, wokok kemin tunum so, soldiya iso, nikil iyo as kuyak daalip kiin-tabamnale, iyo tal wing tiil uyo falala kuyak mo-bomdip diil fuumipya, Pita aso tala nikil maakup diil fuumip ko.

Tunum awem ayo Yesus ami dik-dakaansa kaata ko

Mat 26:59-66, Mak 14:55-64, Luk 22:66-71

¹⁹ Tunum awem imi kamokim hetpris o kebis ata Yesus ami dik-daala-lomda: Daang bakaalin tunum imi sang uyo bokop-na-som ale, kapni kukaayila-yaabap kaami sang kaali, bokop-nan o, akale, ²⁰ Yesus asiik boko-lom: Nali ti fatap diim kulu unang tunum imi weng uyo kukaayila-yaabi le, aa Juda imi tala-tala-kemin baan diim o, kala

abip ma ma imi lotu am awem sole, lotu am diildiil so, iyo weng kaali, kukuyila-yaabi kemin, nami weng kaa maaklo ma yawaal-daa bakan-umbi dinim o. ²¹ Kanimin o, kala kabi nimi dik-daap-nap yoko? Nali unang tunum kiili tituun-kup weng kaata-kup bakayin-biliya, weng sansip. Kemin, kabi unang tunum imi dik-daayawa, ita nami weng bakayila-yaabi kaali, bakap-tik o.

²² Yesus ayo kanumin weng uyo bokola kem-salale, soldiya ma mep kulu tolba ata taba-lomda, Yesus ami bina daa-lomda bokola: Kabi kamokim dukum kaa kanumin weng kaa bakaalin dinim o! akale, ²³ Yesus ayo bokola: Nali weng mafak ma bokoli namti, kaata no kala, bokopnan o. Lale, nali kanola weng tambal kaata, bakaanbi namti, kabi kanimin o, kala nelap yoko? aka ko.

²⁴ Kemin, Anas ayo boko-lomda: Dap-tamalip tunum awem diildiil Kayafas ami fanang unin o! yakale, soldiya iyo Yesus ayo ti kano sok de-dibii-unip ko.

Pita ayo asuk boko-lomda: Yesus kaa nili ma atamsi disa yo, kemska kaata ko

Mat 26:71-75, Mak 14:69-72, Luk 22:58-62

²⁵ Saimon Pita ayo tal tola-bomda diil fuumale, tunum kulu wing tiil tiin-bomdip diil fuubip iyo, dik-daalip ko: Kabi mep tunum kaami okok kemin tunum ema yo? akiple, ayo bokola: Ii daa! Nali disa te! aka ko.

²⁶ Awem tunum diildiil ami okok kemin tunum ayo Pita ata taba-lomda talang kaal tak-daa kutebba ami miit maakup kemin, ata tal bokola: Kabi yak langabip kawu Yesus aso bom-ilapla, nali titamin tap kebi nema yo? kala kanum bokolale, ²⁷ Pita ayo asuk bokola: Daa yo! Nali atin ti disa yo! ke-bamda weng sana yi, Awon kakaruk aalap namti naan-taba kala, kalale, weng sana ko.

*Iyo Yesus dibii-din Pailat ami diim unsip kaata ko
Mat 27:1-2,11-14, Mak 15:1-5, Luk 23:1-5*

²⁸ Atin ti kutim malang tem kulu Juda kamok kamok iyo Kayafas ami am dukum uyo kambola-lomdip Yesus ayo dap-tamalip din kiyap Pailat ami weng talalmin am kaptam daa-lom, iyo aket fukun-bam bokolip: Ee, kiyap kaali, God ami lak kaa duusa disa kemin, misii nuli tam ami am unokomup kaali, God ami tiin diim kawu nuli yaap ke-lokomup disa kemin, din Pasova umi ima fuu-bam inokomip kaa, falalamup o, kala, kala-lomdip, kela tam saaklo kawu bom ilipla, ²⁹ kiyap Pailat ayo tiltam bokoyila ko: Ibi tunum kalawaali, dok kanolin kukup mafak uyo ma noyilala, atam dibii-tilip yoko? yakale, ³⁰ isiik bokolip ko: Kanola tunum ayo kukup mafak ma nuu-mama dinim kela kaali, dibip-ta talolup dinim o, akipla, ³¹ kulaali kiyap Pailat ayo bokola: Kipkal dap-tama din-ilomdip iltipni lo uyo weng kutiisip diim daa-lom, kawu kot baan diim daalin o! yakale, isiik bokolip ko: Rom kasel ibi nuli bokoya-lomdip: Juda kasel ibi tunum ma dap-kot baan diim kawu dabak daa-lom, aalip taan-yaamin disa yo, ken-umbip kemin, dibii-tulup o, akip ko.

³² Siin kawu, Yesus ayo boko-lomda: Ilom am ma daanokomu kaali, nali kanola taanokomi no, kalsa kemin, am kula daana kulu ami weng uyo fan kulu tabu ko.

³³ Kemin, asuk Pailat ayo tam am un-ilomda, soldiya iyo bokoyilala, Yesus ayo dibii tam uniple, ayo Yesus ami dik-daala-lomda: Kabi Juda kasel imi kamokim king ema? akale, ³⁴ Yesus asiik bokola ko: Kaali ti kaltapta aket fuku-daa-lom, nali dik-daap-nap elile? kaa tunum ita ma bokop-tipla, kaa kanum bokolap i? akale, ³⁵ Pailat asiik bokola: Ee, nali Juda kayaak daa. Kaltapni tunum so, tunum kamok kamok iso, ilta tam-baalip taldak nimi sikil diim abamnap kemin, kabi kaa kanimin ma noyapla

yi? akale, ³⁶ Yesus asiik bokola-lomda: Nali tawaal diim kaldaak-ami kamokim king daa; nali tawaal diim kaldaak-ami king dinam, nami okok kemin tunum iyo dinan-tabalom nali dil molipla, tunum ali ma taba-lomda nam-baala taldak Juda kasel kamok kamok imi sikil diim uyo abomi dinim. Katale, nali tawaal diim kaldaak-ami king daa yo, akale, ³⁷ Pailat ayo dik-daala ko: Kemin, kabi king elile disa yi? akale, Yesus asiik bokola: Kaltapta boko-lomdap: Nali king o kalap. Yale, nali akumen nam-uluya, tawaal diim kala talsii kaali, ti tituun weng kaata-kup bakayon o, kala talsii kemin, unang tunum tituun weng fenbip iyo, nimi weng, weng san-ilom utamipla, Ami weng kaa ti faneng kala kebip o kala, bokolale, ³⁸ Pailat asiik boko-lomda: Atin ti weng tifan weng kaa, kanimin kaata ni? aka ko.

Pailat ayo bokoya-lomda: Ipka!, Yesus kala dibii-din dabak as diim daalip, bii taanak o, kalsa kaata ko

Mat 27:15-31, Mak 15:6-20, Luk 23:13-25

Kiyap Pailat ayo kanum bokoba-kup, asuk Juda imi kamok kamok imi bokoyila ko: Nali tunum kala atamila, ali kukup mafak so ma nolaya, dibii-tilip dinim. ³⁹ Lale, iltipni kukup kaali, kanumin kemin, Pasova iintang am o, kala ima inin am daanu kaali, ibi tal nami dik-daap-nipya, nali tunum sok de-yimusip kiiyo, maakup ma tildaa daba-laabi kemin, ipni aket fukunbip kaa, nali nalmi soldiya imi bokoyilila, Juda kasel kipni kamokim king kaata, tildaa dabaalin o, kalbip ema? yakale, ⁴⁰ tunum alik iyo dukum-kup naan-bamdip: Daa yo! Daa yo! Kabi Barabas ata-kup tildaa dabaayilap talak o, kal-bomdip, ami win kaata dukum-kup naanip. La, Barabas ayo tunum ye-bam ale, yukut in-bom kemin tunum o.

19

¹ Kanolipya kulaali, Pailat ayo dabaala yak aba din

soldiya imi diim abamnale, ita sok faklet ta kuluu-lomdip langatal kaan bi kela-lomdip, ² yak sok langliing soyim ma kuluu malang ukolin tap ke-lomdip, kulii yak Yesus ami dabom diim dildaak tinela, yak ilim isak fulut kaali, makela iyo ³ tildang bokola-lomdip: Juda kayaak imi kamokim king balap yoko? akan-kaa-bamdipla, atafiimin weng bakaan-bam ale, kolbaang tuup aa-bamdip kempip ko.

⁴ Pailat ayo asuk tam abip tola tunum imi bokoya-lomda: Kipyo, nali ami ban wakamin uyo ma utamin dinim keli kemin, tamdi dabuu dap-taltam abip daay-ilila, ipkal atamdiwa yo, yakale, ⁵ Yesus ayo dibii taltam saaklo daalip la talaaliwa, Yesus ami dabom diim kaali, sok langliing soyim ta kuluu-lom, malang ukolin tap ke-lom dildaak tinelale, kulaa ilim isak fulut ma dildaak tinelip so, kanolin tiltam tolnale, Pailat ayo tunum bom-bilip imi bokoyila ko: Ti tunum kala, daatamin o, yakale kulaali, ⁶ tunum awem imi kamok kamok so, lotu am bolis iso, iyo atam-ilom, naan-bam kanum bakamip ko: Ayo dibii-din as diim kawu dabak daa aalin o! Ayo dibii-din as diim kawu dabak daa aalin o! kala kanumipla, kiyap Pailat ayo bokoya-lomda: Nali ami kukup mafak kaali ma utamin dinim keli kemin, nikil iltipta-kup dabuu-lomdipya, dibii-din as diim kawu dabak daa aaliwa taanak o, yaka ko. ⁷ Juda kasel imi kamok kamok isiik ami weng bokoyila kaali bokola-lomdip, kanum bokolip ko: Tunum kalawaali boko-lom: Nali God ami Man o, ken-yaaba kemin, numi lo ma kaali boko-lomdu: Kanolin tunum kaali, aalip taan-yaamin o, kalsu kemin, aalin o, kalip ko.

⁸ Kiyap Pailat ayo kanolin weng kaa weng san ale, ami aket tem kaali, suunin dukum uyo atin ti dukum kelala, ⁹ asuk tam am tam-ilomda, Yesus ami dik-daala ko: Kabi doku ilin tunum i? akale, Yesus ayo weng so ma bokolin

dinim kelaya, ¹⁰ Pailat ayo bokola-lomda: Kabi kanimin o, kala nimi weng dik-daap-tili kaa, kapsiik ma bokopnin disa nolap i? Nali titil soyim kemin, nita taldaa tam-baali unolap; ale soldiya iyo bokoyilila, timbi din as diim kawu tam-bak tam diilipla taanamap. Kemin, kabi kaa utabap dinim yoko? kala kanum bokolaya, ¹¹ Yesus asiik kiyap ami weng uyo maan tela-lom bokola: God ali titil kup-tama dinim kela kaa, kabi dok kano-som, taangkala-lomdap nali dibiilap tiil-banomi disa. Kemin, kanola kapni ban kemin kaali dukum la, tunum ma ata nam-baala tildak kapni sikil diim ababi ami ban kaata, atin ti dukum o, aka ko.

¹² Pailat ayo weng san-ilomda, liip ma fen-bam keli unak o, kala-lomda fenba. Lale, Juda ita ti naanin-kup ke-bamdipla: Tunum kanta ma boko-lomda: Nali king o, kalokoma kaali, Rom kasel ipni king Sisa ami waasi ke-lokoma. Kemin, kabi kaa kanola dabaalap unokoma namti, kabi Sisa ami ap-tunum disa; kabi ami waasi ke-lokomap o, akip ko.

¹³ Kiyap Pailat ali kanum bokolip weng san ale, ayo tiltam Yesus ayo dap-tama tam saak lo weng talalmin baan diim daalip, daak tiina ko. Weng talalmin kabaak-ami win uyo boko-lomdip: Tuum Kom Abiin o, ken-umbip ale, Hibru imi weng kaatale boko-lomdip Gabata yo, ken-umbip. ¹⁴ Am kula daana kulu, Juda iyo am sabi kaali, iintang am Pasova ima inin kaami mafek mafek uyo talalbulup sala yo, kala talal-bilipla, atan tal dabimnule, kiyap Pailat ayo Juda imi bokoya ko: Ti ipni king kala, daatamin! yaka-laam-salale, ¹⁵ isiik dukum-kup naan-una-tala-ke-bamdip bokolip: Dabaalip yak banak o! Dabaalip yak banak o! Dap-tama din as diim daa aalin o, kemipla, Pailat asiik bokoyila ko: Ibi ipni king kaali ti, soldiya imi bokoyilapla, dibii-din as diim kawu dap-tam-diilipla

taanak o! nanbip o? yakale, tunum awem imi kamok kamok isiik bokolip: Nuli king dukum kaali, Rom kayaak ipni king Sisa maakup ata-kup, malo ma dinim o, akipla, ¹⁶kulaali Pailat ayo aket fukun-ilomda kanoyiliya, imi aket uyo tambal-kup keyuk o, kala-lomda soldiya imi bokoyila ko: Ipyo, taldipla, Yesus ayo dibii-din dabak as diim daalin o, kala-lomda, dabaaya yak imi sikil diim abamna ko.

*Yesus dabak as diim daa sil bakensip kaami sang kaata ko
Mat 27:32-44, Mak 15:21-32, Luk 23:26-43*

Soldiya iyo tal Yesus ayo dap-tamalip unip uyo, ¹⁷Yesus alta almi as tiim uyo kuu nakal tii kuliila din bokon win ma boko-lomdip: Dabal Kun Mukun o, ken-umbip tiila kemin, Hibru imi weng kaatale, mukun kaptam-ami win kaali, boko-lomdip: Golgota yo, ken-umbip. ¹⁸Soldiya iyo tunum alep ma kuluu Yesus aso, yim-bak as diim daalip, Yesus ayo tunum alep iyo ma kabang ma kaldang ke Yesus ata iip kabaaku dap-tam diilip ko.

¹⁹⁻²⁰Pailat ayo weng ma boko-lomda: Yesus Nasaret kayaak kaali, Juda kayaak imi kamokim king o, kala kanum bokolaya, alami ok fukulin tunum iyo dolnip kabak-ali Juda kayaak imi weng so, Grik imi weng so, Rom kasel imi weng so, ke weng asuumalo kal kanola dola-lomdip sukon uyo dola kuyak tam Yesus kaami as diim kumobip kaami dabom diim kabaku kuyak tam diilip kemin, amdu katip kaalile, abip dukum win so umi mepso kawu kemin, tunum yaapkan iyo tal tiyak tam-daa tik-tii-bam atafiimiple, ²¹tunum awem imi kamok kamok iyo din Pailat ayo bokolip ko: Kabi kanimin o kala Juda imi king o, kalapya dolbip yoko? Daa! baan bokoyap talulin aa! Alta baka-bamda: Nali Juda kasel imi king o, ken-umba no, kala dola kutiilin aa! akiple, ²²Pailat asiik bokola: Daa! weng dola kutiibip kulaali ti, ti dolbip o, yaka ko.

²³ Soldiya iyo tal Yesus ayo dabak as diim daka-bam ale kulu, ami ilim delela-lomdip sikip atalingkal kutii-lomdip tunum atalingkal iyo sikip maakup maakup kebip-kup siyot kaatale, batbat ma bakiisip disa; kaali butoop ilim altap bakiisip kemin, ²⁴ nikil iyo boko-una-tala-ke-bam bokolip ko: Nikil kaa balat-nokomup disa kemin, tuumon ma kulaalup tam aba daak aba ke-bam kawanta ata ata kela kala kala-lom ata kuluulak o, kalip kaali, atin ti tifan tiltam tuluk o kala, sawaayak kawu God ami Sukon Tem kabak uyo boko-lomdu:

Iyo nimi ilim ayo dalela kabaanu-lomdiple, nimi siyot batbat ayo kuluu tuumon ta kulaalip tam aba daak aba ke-bam kawanta ata ata kela kalale, ata kuluulak o, kalsu uyo, fan tiltam tulu ko.

²⁵ Yesus ami awak so, ami awak umi neng uso, Klopas ami kalel Maria so, Makdala kayaak unang Maria uso, nikil atalingkal iyo tal Yesus as diim mepso kulu tola iliple, ²⁶ Yesus ayo titaldaak daala yi, Awak so, siin almi daang bakaalin tunum aket dukum kukaala-yaaba aso, tolnip kala, kalba-kup, awak uyo bokowa ko: Akumen kupyoy, mep tunum kulaata kupni man kelak o, kala kanum bokowa-lomda, ²⁷ almi daang bakaalin tunum ayo bokola: Kapyoy, mep kuuli kapni kawak kep-tu no, akala kulaali, fan daang bakaalin tunum ayo awak Maria uyo umtama din alami am daa-lomda tiin mola awaat bom-ilsip ko.

Yesus ami taansa kaami sang kaata ko

Mat 27:45-56, Mak 15:33-41, Luk 23:44-49

²⁸ Kanubi disa kelule, Yesus ayo utama yi, Nimi mafek mafek kanu-mokomi no, kala talsii namti kulu disa kelu kala, kala-lomda ayo utama yi, God ami weng anung ma bokosu kaali, fan kulu tiltam tabamnu kala, kala-lomda bokola ko: Wok del kep-na no, kalale, ²⁹ wok kon

lafup soyim ayo fokolip daak wok kok tabasa tem unule, abum tap kaata kuluu as tang diim kabaku fak-daa-lomdip kuyak tam Yesus kuk-delip inale, bokola ko: ³⁰ Kulu disa kelu no, kalale, dabom uyo ukdaala tal langlang tem unale, Yesus ayo almi sinik kambolala, unala, taana ko.

Soldiya ita Yesus ami malan kun tem kanaat ta binasip kiimi sang kaata ko

³¹ Kemin, am kula daanba kulu Juda kamok kamok iyo utamipla, Am sabi kaali, atin God ami iintang am dukum uyo daanokomu kala, kala-lomdip bokolip ko: Tunum imi as kuli kiili, keyupla, as diim kawu ilokomip kaa, mafak kemin o, kala-lomdip, din Pailat ayo bokolip ko: Kabi soldiya iyo bokoyilawa, dindip tunum imi tal kun tal kun kiiyo, fakela-imtiiliwa, iyo taanipyia kawu, yim-bi-din buluulin o! akipla, ³² kulaali, soldiya iyo asuk din-ilomdip kamosinim dap-diibip ami tal kun ayo fakelale, kuno ma ami tal kun ayo fakela-daptii ke-lomdipla, ³³ Yesus ata tildang ulipyia, Taanba kala, kalalipla, ami tal kun kaata-kup fakelmin disa, kelip. ³⁴ Kata, soldiya ma ata kanaat kuluu-lomda Yesus ami malan kun tem bakela kem-salale, kasentap-siik kiim so, wok so, iyo sing-tam daalip ko.

³⁵ Kemin, tunum ma kaa atamse kaali, unang tunum kipkal utamipla, Yesus ali ti fan taanse no, kalin o, kala-lomdaya bokoyase. Kemin, ipni weng kuyase kaa, ti fan tituun weng kaali, utama yi, nimi weng kaa tituun weng bokoyasii kala kalase no. ³⁶ Kanolin kaa tiltam tabamnala God ami Sukon Tem weng kaali tifan tiltam tuluk o kala, boko-lomdu: Tunum kaami kun kaa ma fakela aalokomip dinim o, kalbu-kup, ³⁷ God ami Sukon Tem weng anung ma uyo boko-lomdu: Tunum kanaat ta saal-ambip kaali, unang tunum iyo atafii-mokomip o, kalsu. Kemin fan, kaa tiltam tabamnu.

Yesus ayo tuum tem kuwaasip kaami sang kaata ko

Mat 27:57-61, Mak 15:42-47, Luk 23:50-56, Jon 3:1-2, 7:13, 12:42

³⁸ Uyo kanubi dinim kelule, awasekim Josep ayo abip Arimatea kayaak kemin, ali Yesus ami lak duusa. Yale, ali Juda imi kamok kamok imi itam-suun-daaya maaklo Yesus ami lak duusa. Kemin, ali utamaya, Kaali alik kanubi dinim kelu kala, kala-somdaya kulaali, ayo din kiyap Pailat ami dik-daala ko: Yesus ami as kuli kaali, yaap kulii-unomi yoko? kala tili no akaya, Pailat ayo bokola: Ayo, yaap kuno din kuluu kulii-unolap taal akale, Josep ayo tam Yesus ami as kuli kaayo, kuluu kulii-una ko. ³⁹ Nikodimas kutamiip tal Yesus atamsa aso, tal Josep ami dong dokola. Kemin, ali as meya so, alo kaaso, imi dan ket maakup ma abuusip kaali, tang tambal-kup tabin kemin, kulii-talale, wok ket kaptoop ami uluum kaali, 30 kilo. Kemin, ⁴⁰ tunum alep iyo Juda kasel imi tunum kuwakamin kukup kaata, kano-lomdipla, Yesus ami as kuli uyo ilim dukum ma kuluu falala duu-lomdip, tang tabin wok ayo angtiil kabelale, ilim ayo falala dibii-din dawaalum o, kalip ko. ⁴¹ Yesus aabip mepso kulu, as san lang ma dikisip kaptamu tuum tem ma bombe kemin, alokso-kup kulu kalu-silip. Lale, tunum ayo ma taanaya, dip-tal kaptamu ma dawaalin disa bilip. Kemin, ⁴² kulaata alep iyo fanang daa-lomdip, God ami iintang am mepso tulu kemin, dibii-din samaan kawu dawaalokomup dinim; kemin, mep tuum tem kultamu, alep iyo Yesus ayo dip-tiilum o kala, alep dibii yang dawaalip ko.

20

Yesus ayo asuk tam tiinsa kaami sang kaata ko

Mat 28:1-8, Mak 16:1-8, Luk 24:1-12

¹ God ami iintang am uyo dinimnale, kulaa Sande am maakup ma kaami diim kutim malang tem kulu, Makdala

unang Maria inang nikil iyo, atin kutim malang so bom-salaya, nikil yak aba din tuum tem din ulip, Amitom tuum kom kuluu saal liibip kaali, busuba kala, kalale kulaali, ² Maria uyo abiltap bina tal-ilomdu Saimon Pita so, Yesus alami aket dukum kukaala-yaaba daang bakaalin tunum aso, alep imi bokoyu ko: Kipyo, numi Kamokim ami tuum tem kaptam-ali kuluu kuliinbip kaali, nuli din atam-somdupla, ayo dibii-din doku dawa-silip i? kalolup dinim o, yukule, ³ Pita so, daang bakaalin tunum ma aso, alep iyo abiltap bina din tuum tem unip. Kata, ⁴ daang bakaalin tunum ma asiik Pita kuu liip daa asiik din kom tem amitom kulu ⁵ dik-dii daak-aba tinet daalale, ilim kaal kaata-kup bombe kala atama. Yale, tam unoma dinim kano bom-ilale, ⁶ Pita ata mafiing tem kalawu unaba kemin, ata bina tam tuum tem ulala, Ilim falala-lom dibii-din dawaabip kaata-kup bombe kala, atam ale, ⁷ Yesus ami dabom diim ilim falala duubip uyo, dilduu kulaalip yang kusnum kababa kala atama ko. ⁸ Kanum-salale, daang bakaalin tunum ma asiik tala aso, tam tuum tem ayo tam ulale, Fan, tam tiinda tambanba kala, kala ko. ⁹ God ami Sukon Tem weng kaali, boko-lomdu: God ami uldaa-dabuusa tunum ayo taanokoma. Yale, asuk tam tiin kawang kelak o, kalsu kaami sang kaa, alep iyo talalu aket kaa fanang daa utamsip dinim kemin o.

¹⁰ Kemin, alep iyo atam kela abip unip ko.

Makdala kayaak unang Maria uyo Yesus atamsu kuumi sang kaata ko

Mat 28:9-10, Mak 16:9-11

¹¹ Maria uyo tam tuum tem saaklo kawu tola-bomdu, amabu kemin, dik-dii daak aba titam daaluya, ¹² ensel alep ma ilim namaal mikilin iyo tal Yesus ami abiin yukul kabaaku tiinbip kala, itam talaalu yi, Ma ata toop ami ol duuk lo tiina, ma ata dabom lo kawu tiina ke tiinbip kala,

itam kem-sulule, ¹³ ensel alep iyo bokowip ko: Kupyoy, kanim kalan amabap i? ukipla, uyo bokolu: Ipyoy, nimi Kamokim dabuu dabii-unbip kaa, dibii-din doku daabip yoko? kal-bomdiya amabi no, ke-bam ale, ¹⁴ asuk dak-siki talaalu yi, Yesus namti tolba kala atamu. Yale, uli atamdu, Awu, kulaali Yesus alta kala, kalsu dinim o.

¹⁵ Kemin, ayo bokowa-lomda: Kubi kanim kalan ma amabap i? Aa, kubi kawanami fen-talabap yoko? ukale, umi aket fukunu kaali, as san lang kaltam-ami tiin molin tunum ata no, kala-lomdu bokolu ko: Kabi Yesus ami as kuli uyo kulii-din kaloku kutiibap namti, kukup-napla kuluu kulii-unon o, ¹⁶ akule, Yesus ayo bokowa ko: Maria, kupyoy! ukala, uyo fal-siki Hibru weng bokolomdu: Raboni, kapyoy, aku kaali, uyo boko-lomdula: God ami weng kukuyin tunum, kabi! akuya, ¹⁷ Yesus ayo bokowa: Nali Atok ami fanang abiil tikiin kaali, tam unin dinim bombii kemin, kubi tildak nam-tal-fukumin daa yo! Kemin, kubi din nami tunum nikil kiiyo, bokoyalomdap, Yesus ayo bokop-na-lomda: Nali tam abiil tikiin kayaak ami fanang unokomi kemin, kaa nalmi Atok ale, ipni Kaalap ale, kaa nami God ale, kipni God o, kala Yesus ayo kanum bokop-na atam tili no, kala din nimi tunum nikil imi kanum bokoyan o, ukale, unu. ¹⁸ Makdala kayaak unang Maria uyo din-ilomdu, daang bakaalin tunum nikil imi bokoyu ko: Nali Kamokim ayo atamdiya tili no, kala bokoyule, Yesus ami weng bokowa kaayo, usiik din-ilom alik bokoyu ko.

Daang bakaalin tunum ita Yesus atamsip kaata ko

Mat 28:16-20, Mak 16:14-18, Luk 24:36-49

¹⁹ Daang bakaalin tunum nikil iyo Juda kamok kamok imi itam-suun-daa-lomdip am maakup kaami kutamiip kulu, nikil am maakup ma kutamu ang-de-lomdip, nikil

am saal ayo talalu lii-lom bom-ilipya, Yesus ayo ilmi bom-bilibip iipyak tem kulu tiltam tolale, bokola: Nikil kibi aket kulaa, akola balili-kup kala bomdiwa yo, yaka-lomda, ²⁰ alami sikil so, malan kun tem abang so, iyo kukuyila utam, Awu, fan kaali Kamokim alalta kala, kalalip atin ti fiyaap duumip ko.

²¹ Kanolipya, Yesus ayo asuk bokoyila: Nikil ibi aket balili-kala bomdipla, kanola Atok ami nam-baala tal-sii kemin, nakal ibi yim-baali unokomip o, kala-lomda, ²² nikil mam-kuyale, bokoya: Nikil ibi God ami Sinik Tambal ayo kuluulin o, kala kanum bokoyale, ²³ ibi itamiwa yi, Dok nolin unang tunum iyo imi aket uyo fal-siki-lomdip ilmi kukup mafak uyo, kenbip kala, kalale, bokoya-lomdip: God ayo ipni ban kemin uyo takan-tiiyimba no, kalip namti, iyo utamiwa yi, Faneng, God ali numi kukup mafak uyo atin ti fan takan-tiiyimba kala, kalokomip. Lale, kawanita itamipla, imi aket uyo fal-sikilin dinim ke-lomdip ilmi kukup mafak kaa, kenbip disa kiili, bokoya-lomdip: God ali ipni ban kemin kaali, takan-tiiyin dinim be no, kalip namti, ili utamipya, Faneng, God kaali, numi kukup mafak uyo takan-tiiyin dinim bombe kala kalokomip o, kala, kanum bokoyila ko.

Tomas ami Yesus atamsa kaami sang kaata ko

²⁴ Kemin, Yesus ami tal daang bakaalin tunum itamse kaali, daang bakaalin tunum ma Tomas ami win ma kaali, Didimas, ali unaya, tunum nakalkal ma kiita-kup bom-iliwa, Yesus ayo tal imi iipyak tem kulu tolana atamipla, una bom-silipya, ²⁵ kawu Tomas ayo tal itamale, aptum kusal iyo bokolip ko: Nuli Kamokim ayo atamup o, akipya, Tomas ayo boko-lomda: Nali ami sikil kaami sil tem uyo atam-som ale, nimi sikil diil uyo kuyak sil tem daa-sinom, nimi sikil kaayo, kuyak malan kun tem kanaat bina-silip

tem daa, kanolokomi disa kaali, fan o, kalokomi disa yo, kala kanum bokoya ko.

²⁶ Kulaali, bom-ilipla, am bukupkal ma disa kelala kulu, Yesus ami daang bakaalin tunum iyo asuk am kaptamu nikil ang-delipla, kaata Tomas aso nikil bom am saal uyo talalu lii-lom bom-ilipya, Yesus ayo asuk tal imi iipyak tem kulu tolale, bokoya ko: Ibi aket balili-kala bomdiwa yo, yaka-lomdala, ²⁷ kulaa Yesus ayo Tomas ami bokola-lomda: Na! kawu kapni sikil diil ayo kutal nimi sikil kaami sil tem kaali, daa atam-sinom ale, kapni sikil kaali kutaldak nimi malan kun tem kaami kanaat binabip, kanaat tem uyo daa-lom ke utamdapla, Kalawaali disa kalolap ale, Awu faneng alalta nu! kala-lomdap nakan o! akale, ²⁸ kulu Tomas ayo Yesus ami bokola-lomda: Kabi ti nimi Kamokim ale, kabi nami God o, akale, ²⁹ Yesus asiik Tomas ami bokola-lomda: Kabi nitam-ilomdap, Awu, ti faneng, alalta nu, kala nimi lak uyo duulap ema? Tunum kanta nitamin disa ke-lomdip, nami lak duulip namti, fiyaap duulik o, kala ko.

*Kanimin o kala, Jon ali sukun kaldak dolsa ni?
Jon 19:35, 21:24*

³⁰ Yesus ami tal tawaal diim kala bom ilsa kaali, mirakel o kala kukup akal alik kusnum kusnum yaapkan kiyo, kanu-bam, unang tunum imi dong dakaayin-bamda ilsa kaali, Yesus almi daang bakaalin tunum ilmi tiin diim kulu kanumsa. Kemin, alik kiili sukun tem kaldak dol-nokomi disa kemin, anung-kup ma, ³¹ dolniya ibi utamipya, God ayo Yesus kaa tunum imi dong dakaap o, kala dabaala talse Kraist o, kala-som ale, ali God ami Man alik-daap o, kala dolni kemin, ibi Yesus ami lak uyo duulipla, ami win diim o, kala suunkup ilin unang tunum kelin o, kala dolni ko.

21

Daang bakaalin tunum fetkal Yesus ayo tal imi diim fatapsa kaata ko

Luk 5:4-6

¹ Bom-ilom am ma daanale, asuk Yesus ayo yak aba din wok Taiberius kumun kawu, almi daang bakaalin tunum nikil imi diim kawu din fatapnala, atamsip kemin, kanumsip kaami sang namti kala bombe. ² Tunum nikil imi win kiili, Saimon Pita, Tomas ami win ma kaa Didimas, Galili kayaak abip Kena kasel Nataniel akal, Sebedi ami man tunum alep yakal, kuno daang bakaalin tunum alep ma iso, ita nikil tiinbip kemin, ³ Saimon Pita ayo bokola: Nakal aniating abun uni no, kalale, iyo bokolip: Nuso nikil unum o, kaliple, nikil yak aba tam bot tem tam tiin aniating fen-tal-unemin-kup kebi, kutamiip dukum kanolin kaali, aniating so ma abuulamp dinim kelip ko.

⁴ Kanum tal-unemip am daanale, Yesus ayo tal yak wok balang malii kawu tolna. Katale, daang bakaalin tunum iyo kaa atam, Ayo Yesus ata no, kalolip dinim keliwa, Yesus ayo bokoya ko: ⁵ Man-miin kipyo, aniating so ma kuluulip yoko? yaka weng umuuyale, isiik bokolip: I, dinim o! akipla, ⁶ Yesus ayo bokoya ko: Ipni aniating men kaali, kulaalip tal tingtup lo kabaak banuya kawu, aniating kiili ma kuluulin o! yakaya, fan aniating men uyo binalip wok tem unula, aniating yaapkan iyo tal daak un-ilom donga uluum dukum kelaya, dok kano-lom kutaltam bot tem tiilamp dinim kelip o.

⁷ Yesus ami aket dukum konsa tunum ayo, Pita ami bokola ko: Yak kulaali Kamokim ata te! aka-laam-salale, kulaali Pita ayo weng sanba-kup ami saket kaali, dil-duu kutii-lom okok keba kemin kulaa kuluu mikiba-kup, unfoko daak wok tem un-kem-salale, ⁸ aptum kusal ita,

kaa samaan kawu bom-bilip dinim kemin, 90 mita kiita-kup o, kala-lomdipla, aniing men uyo bot kuso sisii dilili kutaldak balang tii kela, ⁹ iyo met ulipya, As kuyak daala kiinba kala, atam talaalip, Aniing so, ima bret so kutii-bom, aniing kaata, as tiil kabaaku kiinba kala, atamiple, ¹⁰ kulaali Yesus ayo bokoyila: Mep nikil iltipni aniing abuulip kiita ma kulii-tiliwa yo, yakale, ¹¹ Pita ata yak bot tem un-ilomda, aniing men kaayo, sisii kutama tildak wok balang tala kemin, aniing men kabaak-ali aniing yaapkan-kup tal aba daak unaabip. Kemin, aniing kabaak-ili 153. Aniing kiili, deng yaapkan yale, aniing men kaali, balata tabokin dinim kelu ko.

¹² Yesus ayo bokoyila ko: Tal ima inin o! yakaya, tal-ilomdip atamiwa yi, Ali Kamokim o, kalbip. Lale, ili suunda dik-daala-lomdip: Kabi kawanta ni? akolip dinim kelip. ¹³ Yesus ayo bret ayo kuluu-lomda fakela kuyinbakup, ale aniing kaakal duula kuuya kela inamnipyaa, ¹⁴ ami kom tem tam tiinda ilsa uyo daang bakaalin tunum ilmi diim-kup tiltam fatawa fatawa kebi liip alep fak-daase kemin, kulaata asuum diim namti kulu tal itam kela ko.

Yesus ami Pita dik-daansa kaami sang kaata ko

Luk 22:31-34, Jon 17:9-15

¹⁵ Aniing so, ima so, iyo inabip-kup, Yesus ayo Saimon Pita ami bokola-lomda: Asekim Jon ami man Saimon, kapyo. Kabi mep kaptum kusal imi aket kup-nimbip kaali, kabaak banu, kapta nimi aket kaata dukum-kup kup-nambap ema? akale, Pita ayo bokola: Ee! Kamokim kabi utam, Nali aket dukum kup-tambi kala nambap o, akale, Yesus ayo bokola: Kabi nimi sipsip man iyo ima ifap-nambalawa yo! aka ko.

¹⁶ Ayo asuk bokola-lomda: Jon ami man, Saimon kapyo, kabi nimi aket dukum-kup kup-nambap eli yi? akale, Pita asiik bokola: Ayo, Kamokim kabi utam-ilomdap, Nali aket

kup-tambi kala, kalbap o, kalale, Yesus ayo bokola: Kabi nimi sipsip kiili, tiin mop-na bom-balapla yo! aka ko.

¹⁷ Kulaa asuk liip asuumano kaali, dik-daala ko: Jon ami man, Saimon kapyo, nami aket kup-nambap elile disa ye? akale, Pita ayo utamala, Liip asuumalo dik-daap-na-lomda, Kabi nimi aket kaa kup-nambap ema? Kala, kala-somdaya, aket uluum tabelule, ali Yesus ami bokola-lomda: Kamokim kapyo, mafek mafek alik kaa utamsap. Kemin ale, kulaa nimi aket kaa kup-tambi kala no, nambap o, akale, Yesus asiik bokola: Kabi nami sipsip iyo ima ifap-nam-balawa yo! ¹⁸ Kaali tituun weng bokop-tokomi kemin, kabi sawaayak man kasaa ilsap kaali, kabi ti kaltapni aket fukunin kaata-kup bomdapla, mafek mafek talal-bam ale, yak abip abip uyo tal-une-bisap. Lale, bom bii-lom sawal-nokomap kaali, kaltapni aket fukunin kaata-kup, kuluulokomap disa. Kemin, sikil kufolapya, tunum kusnum ita taba-lom sok de-tamu-lomdip: Bokon kabang-ali unokomi dinim o, kalsap. Yale, kabang liip timbi-din daalokomip o, aka ko.

¹⁹ Yesus ayo weng faldak-tiimin weng kaa bokosa kaali, tunum ita kanolin kukup uyo kuluu-lomdip Pita aalip taanaya, unang tunum iyo Pita ami kukup tangbal kaali, utam-ilom, God ami win kufon-bamdip, ami tong baka-mokomip kaami sang kaata bokosa no.

Kemin, Yesus ayo boko-lomda: Kabi nami daang bakaa-lom tal o! ansa ko.

Yesus almi tunum aket kola-laaba ami sang bokosa kaata ko

Jon 13:23-25

²⁰ Pita ayo fal-siki atam talaala yi, Yesus ami aket kola-laaba tunum ayo numi daang tem kulu talaba kala kalale, tunum ali siin kawu ima im-bomdip ayo lamo yak Yesus almi langlang tem kawu bokola: Yesus Kamokim kapyo,

kawanta tam-fatap-daalala, tam-bak waasi imi sikil diim uyo abam-nokomap yoko? ansa ata. ²¹ Kemin, Pita ayo daang bakaalin tunum kaali, atam ale, Yesus ami bokola ko: Kamokim kapyo, mep tunum kalaali yi? akale, ²² Yesus ayo Pita ami bokola: Kulaa ye? nami aket kalaali tunum ayo, keli bomdala, bom bii asuk talokomi kaali, kano bom-sala talomi. Yale, kaa kaltapni san ema? Kabi daang bakaalin-kup tala-balawa yo! akale, ²³ kulu Yesus ami weng Pita ami kanum bokola kaali, yen yakaba din aptum kusal imi diim unule, Yesus ami lak duulin iyo bokolip ko: Daang bakaalin tunum kalawaali ma taanokoma disa yo, kalsip. Katale, Yesus ali weng ma boko-lomda: Kaa taanokoma disa yo, kalsa disa kemin, boko-lomda: Kaa nami aket kaali, tunum ayo kamboli bom-balaya, bombii talokomi uyo kano bom-salaya, talomi. Yale, kaa kaltapni san o? ansa ko.

Weng mafing mafing kaata ko

²⁴ Kemin, siin kaali, daang bakaalin tunum alalta mafek mafek alik Yesus ami kanumsa kaami sang kaata dolase no. Kamala kuluwu kaami sang kaata, unang tunum iyo bakayimba kemin, nuli utamuwa yi, Ami weng uyo ti fan ti tituun-kup tabin weng o, kalbup kemin, ²⁵ Yesus ayo mafek mafek yaapkan kiili, kanu-bisa. Yale, tunum iyo ma mafek mafek alik kanu-bisa kaami sang kaali, dolmalip dinam, atin ti numi tawaal kalawaali buk yaapkan dolnip kiita, bukulamip o.

God Ami Alokso Weng

The New Testament in the Tifal Language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Tifal long Niugini

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tifal

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jun 2019 from source files dated 11 Jun 2019

b93d12dd-13c9-5222-a1df-79824f4f120b